Приложение 3.
к Правилам проведения
общественных слушаний

Форма письма-ответа инициатору общественных слушаний от местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (района, города) на проведение общественных слушаний

исходящий номер: 26123110001, Дата: 07.09.2026

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

«В ответ на Ваше письмо (исх. №26123110001, от 31.08.2026 (дата)) о согласовании предлагаемых Вами условий проведения общественных слушаний, сообщаем следующее:

«Согласовываем проведение общественных слушаний по предмету полуение заключения по получение заключения по результатам оценки воздействия на окружающую среду, подготовка пакета документов на КЭР, отчет о возможных воздействиях (ОВОС), ПЭК, ПУО, ППМ, программа повышения экологической эффективности, проект технологических нормативов, НДВ, НДС, проект допустимых физических факторов, в предлагаемую Вами 12.10.2026 11:00, область Абай, Семей Г.А., г.Семей, ул.Абая, 74, конференцзал(дату, место, время начала проведения общественных слушаний)»

(к причинам несогласования относятся: место проведения не относится к территории административно-территориальных единиц, на которую может быть оказано воздействие в результате осуществления намечаемой деятельности; дата и время проведения выпадает на выходные и/или праздничные дни, нерабочее время. "Поддерживаем, предложенные Вами способы распространения объявления о проведении общественных слушаний". или "Предлагаем дополнить (заменить) следующими способами, для более эффективного информирования общественности").

«Подтверждаем наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний».

«Перечень заинтересованных государственных органов: 1. 2.»

ТОО «Makimsan A.T.S St» (БИН: 020240005685), +7(777)-113-57-57, bikecology24@gmail.com,

Представитель: Ргибаева Гульнара

Составитель отчета о возможных воздействиях: ТОО "БиК Эколоджи"

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

Приложение 3.1.
к Правилам проведения
общественных слушаний

Форма письма-запроса от инициатора общественных слушаний на проведение общественных слушаний в местные исполнительные органы административно-территориальных единиц (района, города)

исходящий номер: 26123110001, Дата: 31.08.2026

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

Информируем Вас о: Осуществление государственной экологической экспертизы

(наименование в соответствии с пунктом 12 настоящих Правил)

Будет осуществляться на следующей территории:

(территория воздействия, географические координаты участка)

Предоставляем перечень административно-территориальных единиц, на территорию которых может быть оказано воздействие, и на территории которых будут проведены общественные слушания:

Предмет общественных слушаний: полуение заключения по получение заключения по результатам оценки воздействия на окружающую среду, подготовка пакета документов на КЭР, отчет о возможных воздействиях (ОВОС), ПЭК, ПУО, ППМ, программа повышения экологической эффективности, проект технологических нормативов, НДВ, НДС, проект допустимых физических факторов

(тема, название общественных слушаний, предмет общественных слушаний в обязательном случае должен содержать точное наименование, место осуществления, срок намечаемой деятельности и наименование инициатора намечаемой деятельности

Просим согласовать нижеуказанные условия проведения общественных слушаний: область Абай, Семей Г.А., г.Семей, ул.Абая, 74, конференцзал, 12.10.2026 11:00

(место, дата и время начала проведения общественных слушаний)

Место проведения общественных слушаний в населенном (-ых) пункте (-ах) обосновано их ближайшим расположением к территории намечаемой деятельности (0,1 км).

Объявление о проведении общественных слушаний на казахском и русском языках будет распространено следующими способами:
Семей таңы (Вести Семей); авторадио, 105,4 FM

(наменование газеты, теле- и радиоканала, где будет размещено объявление)

В здании городского акимата, тумбы с объявлениями возле рынка

(расположение мест, специально предназначенных для размещения печатных объявлений (доски объявлений)

Просим также подтвердить наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний.

В соответствии с Экологическим кодексом Республики Казахстан и Правилами проведения общественных слушаний, общественные слушания проводятся под председательством представителя местного исполнительного органа соответствующей административно-территориальной единицы (района, города). Местный исполнительный орган обеспечивает видео- и аудиозапись открытого собрания общественных слушаний. Электронный носитель с видео- и аудиозаписью всего хода открытого собрания общественных слушаний с начала регистрации до закрытия общественных слушаний и подведением итогов слушаний, подлежит приобщению (публикации) к протоколу общественных слушаний.

В соответствии с требованиями законодательства просим обеспечить регистрацию участников общественных слушаний и видео- и аудиозапись общественных слушаний.»
ТОО «Makimsan A.T.S St» (БИН: 020240005685), +7(777)-113-57-57, bikecology24@gmail.com,

Представитель: Ргибаева Гульнара

Составитель отчета о возможных воздействиях : ТОО "БиК Эколоджи"

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

АВТОРАДИО
КАЗАХСТАН
СЕМЕЙ 105.0 FM

Эфирная справка

Справка дана **ТОО «Makimsan A.T.S St»,** в том, что 8 сентября 2026 года на радиостанции **«Авторадио Казахстан»** в г. Семей были размещены информационные материалы **ТОО «Makimsan A.T.S St»**

Бренд: «Общественные слушания для получения экологического заключения на проект Отчета о возможных воздействиях на строительство полигона ТБО г. Семей»
Хронометраж роликов: 74 сек.;
Период размещения: 08.09.2026 г.;
Кол-во выходов: 6;
Кол-во минут: 7.4.

Текст рекламного ролика (каз. яз):
2026 жылғы 12 қазанда сағат 11:00-де Семей қаласының қатты тұрмыстық қалдықтарды жерлеу полигонын салу жобасына ықтимал әсерлер туралы есепке қорытынды алу үшін ашық жиналыс нысанында қоғамдық тыңдаулар өтетін хабарлаймыз, мына мекенжайда орналасқан: Абай облысы, Жаңасемей ауданы, Приречный ауылдық округі (жер учаскесінің координаттары), Семей қаласынан 13 км қашықтықта (алаң координаттары: 80°2'7.83"С 50° 17'24.08"В). Өтетін мекен-жайы: Семей қ, Абай 74, к-сі, конференцзалы
Тапсырушы: «Makimsan A.T.S St» ЖШС, БСН 020240005685, тел. 87779775000
Порталда егжей-тегжейлі ақпарат, соның ішінде құжат жобалары қолжетімді https://ndbecology.gov.kz

Текст рекламного ролика (рус. яз):
Сообщаем, что 12 октября 2026 года в 11:00 ч, состоятся общественные слушания в форме открытого собрания для получения заключения на Отчет о возможных воздействиях на проект Строительство полигона захоронения ТБО г. Семей, расположенного по адресу: область Абай, район Жаңасемей, Приречный сельский округ координаты участка, в 13 км от г. Семей. 80° 2'7.83"С 50°17'24.08"В. Место проведения: г. Семей, ул. Абая, 74, конференцзал Заказчик: ТОО «Makimsan A.T.S St», БИН 020240005685, тел. 87779775000
Подробная информация, включая проекты документов, размещены на портале https://ndbecology.gov.kz

Исполнитель: /Багинский О.В./

08.09.2026 г.

ҰЛЫЛАР ЕЛІНІҢ ҮНПАРАҒЫ

ABAI AIMAQ медиахолдингі

SEMEI tańy

№70 (19822) 4 қыркүйек, 2026 жыл

1917 ЖЫЛДЫҢ 17 МАУСЫМЫНАН ЖАРЫҚ КӨРЕ БАСТАДЫ

АБАЙ ОБЛЫСЫНА ТАРАЙТЫН ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ГАЗЕТ ■ СЕЙСЕНБІ, ЖҰМА КҮНДЕРІ ШЫҒАДЫ ■ EMAIL: INFO@SEMEYTANY.KZ

БҮГІНГІ НӨМІРДЕ:

ҮКІМЕТ ҚҰРАМЫ ЖАСАҚТАЛДЫ

2-бетте

Облыс әкімдігінде

КҮН ТАҚЫРЫБЫ – ӨҢІРДЕГІ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕР

2-бетте

Өнеркәсіп

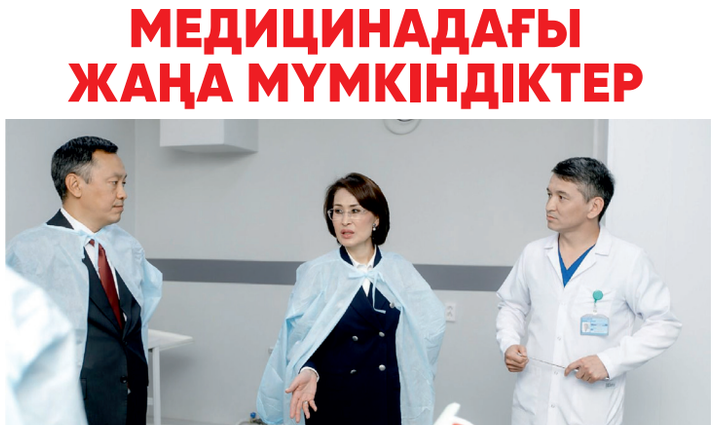
ӨРІСІ КЕҢЕЙГЕН АҚТОҒАЙ

2-бетте

Денсаулық

МЕДИЦИНАДАҒЫ ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР

3-бетте

Мемлекеттік қызмет

ӘДЕП НОРМАЛАРЫНЫҢ САҚТАЛУЫ – СЕНІМ НЕГІЗІ

8-бетте

ПРЕЗИДЕНТ ТАПСЫРМАСЫ АЯСЫНДА

Абай облысында Жарма ауданындағы Үшбиік, Жарма, Шар станцияларының және Мақаншы ауданындағы Жалаңашкөл темір жол вокзалдары толық жаңартылып, пайдалануға берілді. Жарма ауданындағы үш нысанның ашылу салтанатына облыс әкімі Берік Уәли қатысты.

ЖАҢАРТЫЛҒАН ТЕМІР ЖОЛ ВОКЗАЛДАРЫ ПАЙДАЛАНУҒА БЕРІЛДІ

Ай-Көркем МАҚЫШ,
«Semeı tańy»

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың тапсырмасына сәйкес «Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясының вокзал инфрақұрылымын жаңғырту бағдарламасы аясында өңірдегі темір жол вокзалдарын жаңарту жұмыстары жалғасуда. Аталған бағдарлама бойынша республика көлемінде 124 вокзалды, оның ішінде Абай облысындағы 10 вокзалды жаңғырту көзделген.

Облыс әкімінің баспасөз қызметінің мәліметіне сүйенсек, жаңғырту жұмыстары «Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясының тапсырысымен, Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Көлік министрлігінің, «Самұрық-Қазына» АҚ-ның және Абай облысы әкімдігінің қолдауымен жүзеге асырылып жатыр.

Салтанатт жиындасөз алған аймақ басшысы қайта жаңғыртылған вокзалдардың тұрғындар үшін маңызы зор екенін атап өтті.

- Темір жол – еліміздің елді мекендерін өзара байланыстыратын стратегиялық маңызы бар көлік жүйесінің бірі. Сондықтан оның инфрақұрылымын жаңарту, жолаушыларға қолайлы жағдай жасау – уақыт талабынан туындайтын маңызды міндет. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев еліміздің көлік және логистика саласының әлеуетін арттыруға, теміржол инфрақұрылымын жаңғыртуға және жолаушыларға көрсетілетін қызмет сапасын арттыруға ерекше мән беріп келеді. Сондықтан вокзалдардың заманауи талаптарға сай жаңартылуы тұрғындардың сұранысына жауап беретін маңызды шешім болды деп есептейміз. Осы сәтті пайдаланып игі жобалардың жүзеге асуына үлес қосқан барлық азаматтар мен мамандарға облыс жұртшылығы атынан шынайы алғысымды білдіремін. Бүгін тоғыз жолдың торабында орналасқан Жарма ауданында үш бірдей жаңа вокзалды ашып отырмыз. Жаңа вокзалдар жолаушыларға жайлы жағдай жасап, Жарма ауданының одан әрі дамуына өз үлесін қоса берсін! Баршаңызды айтулы оқиғамен құттықтаймын! – деді Берік Уәли.

Аталған үш станция да өңірдің көлік жүйесінде ерекше орын алады. Станция арқылы Семей – Астана, Новосибирск – Алматы, Павлодар - Алматы, Семей - Қызылорда, Өскемен - Алматы бағыттарындағы жолаушылар пойыздары өтеді.

«Шар қаласындағы темір жол вокзалы 1982 жылы салынған. Жаңғырту барысында ғимараттың жалпы аумағы 413 шаршы метрден 654 шаршы метрге дейін ұлғайтылды. Бір қабатты нысан екі қабатты ғимаратқа айналып, ішкі кеңістігі жаңартылды. Лифт орнатылды. Жолаушыларға қызмет көрсету және күту орындары қажетті жабдықтармен қамтамасыз етілді. Сонымен қатар вокзалда бұрын болмаған 716 метр болатын аралдық перрон салынды.

Үшбиік станциясындағы темір жол вокзалы 1995 жылы салынған. Нысанға соңғы рет 2012 жылы күрделі жөндеу жүргізілген. Жаңғырту барысында вокзал ғимаратының жалпы аумағы 83,7 шаршы метрден 201,1 шаршы метрге дейін ұлғайтылды. Ғимараттың ішкі бөлігі жаңартылып, жолаушыларды күтуге және қызмет көрсетуге арналған бөлмелер қажетті құрал-жабдықтармен қамтамасыз етілді.

Ал Жарма станциясындағы вокзал ғимараты 1996 жылы салынған. Техникалық тексеру нәтижесінде қолданыстағы ғимарат толық бұзылып, орнына жаңа вокзал салынды. Жаңа нысанның жалпы аумағы 217 шаршы метрден 347,7 шаршы метрге дейін кеңейтілді. Ішкі бөлмелер қайта жабдықталып, жолаушыларды күту және қызмет көрсету орындары заманауи талаптарға сәйкестендіріліп, 420 метр перрон жаңартылды.

Барлық үш вокзалда да жолаушылардың қауіпсіздігі мен жайлылығына, сондай-ақ ерекше қажеттіліктері бар азаматтар үшін қолжетімді орта қалыптастыруға баса назар аударылған»,- делінген облыс әкімі баспасөз қызметінің ақпартында.

Мақаншы ауданындағы Жалаңашкөл темір жол вокзалы ғимаратының ашылу салтанатына облыс әкімінің орынбасары Бекжан Бапышев қатысты.

Темір жол бекеті 1958 жылы салынған. Реконструкция барысында ғимараттың көлемі 89 шаршы метрден 527 шаршы метрге дейін кеңейтіліп, вокзалдың жалпы аумағы бұрынғыдан төрт есеге ұлғайған.

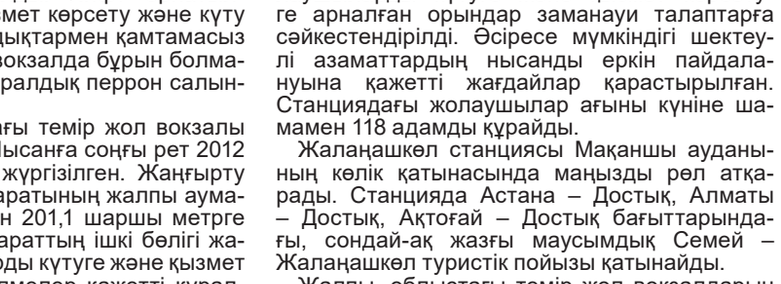
Ішкі бөлмелер қайта жабдықталып, жолаушыларды күтуге және қызмет көрсетуге арналған орындар заманауи талаптарға сәйкестендірілді. Әсіресе мүмкіндігі шектеулі азаматтардың нысанды еркін пайдалануына қажетті жағдайлар қарастырылған. Станциядағы жолаушылар ағыны күніне шамамен 118 адамды құрайды.

Жалаңашкөл станциясы Мақаншы ауданының көлік қатынасында маңызды рөл атқарады. Станцияда Астана – Достық, Алматы – Достық, Ақтоғай – Достық бағыттарындағы, сондай-ақ жазғы маусымдық Семей – Жалаңашкөл туристік пойызы қатынайды.

Жалпы, облыстағы темір жол вокзалдарын жаңғырту жұмыстары толық аяқталуға жақын. 7 темір жол вокзалы қайта жаңартылып, пайдалануға берілді. Облыс әкімінің баспасөз қызметінің мәліметінше, қыркүйек айында Семей, Аягөз қалалары мен Ақтоғай кентіндегі темір жол вокзалдарын пайдалануға беру жоспарланып отыр. Аталған жобалардың негізгі мақсаты – тұрғындар мен жолаушыларға барынша қолайлы орта қалыптастыру, қауіпсіздік деңгейін арттыру және теміржол қызметін заманауи талаптарға сәйкестендіру.

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ

АҚШ елшісі Семейде

Аймақ басшысы Берік Уәли Америка Құрама Штаттарының Қазақстан Республикасындағы елшісі Джули Стаффтпен кездесті. Кездесуге АҚШ делегациясының өкілдері, оның ішінде АҚШ Энергетика министрлігінің Астанадағы елшілігіндегі кеңсесінен Виктория Санчез және АҚШ елшілігінің DTRA қауіп-қатерлерді азайту жөніндегі кеңсесінің өкілі Джордан Сеймур қатысты.

Кездесу барысында Абай облысы мен АҚШ арасында ынтымақтастықты дамыту, экономикалық-гуманитарлық байланыстарды кеңейту, инвестициялық жобаларды іске асыру мәселелері талқыланды. Облыс әкімі Қазақстан мен АҚШ арасындағы стратегиялық әріптестіктің маңызын атап өтіп, өңірдің әлеуетіне, инвестициялық мүмкіндіктеріне тоқталып, аймақта шетелдік инвесторлар үшін қолайлы жағдай жасалғанын айтты.

- Қазіргі таңда Қазақстан мен АҚШ арасындағы қарым-қатынас Орталық Азиядағы маңызды, үлкен стратегиялық әріптестіктердің бірі не айналды. Президент Қасым-Жомарт Тоқаев Қазақстан мен АҚШ арасындағы қарым-қатынастың бұрын-соңды болмаған деңгейге көтерілгенін атап өтті. Бұл екі ел арасындағы стратегиялық серіктестіктің одан әрі нығайып келе жатқанын көрсетеді. Екі елдің стратегиялық әріптестігінің маңызды әрі тарихи бағыты – ядролық қарусыздандыру және оны таратпау саласындағы ынтымақтастық. Бүгінде Семей полигоны екі елдің ядролық қаруды таратпау саласындағы ынтымақтастықтың халықаралық деңгейде мойындалған символына айналды. Биыл Семей полигонының жабылғанына 35 жыл толып отыр. Қырық жылға жуық уақытқа созылған ядролық сынақтардан жергілікті халық зардап шекті. Кешегі күні ядролық сынақтардың алаңына айналған Курчатов қаласы бүгінде Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес ғылым қалашығы ретінде қалыптасуға қадам басып келеді. Біздің өңірге қызығушылық танытып арнайы келгеніңіз үшін ризашылығымызды білдіреміз. Жаңадан құрылған Абай облысы барлық салада ынтымақтастыққа дайын, – деді Берік Уәли.

Елшінің өңірімізге сапары Семей полигонының жабылғанына 35 жыл толуына орай ұйымдастырылып отыр. Американдық тарап Абай облысымен әртүрлі салада байланыс орнатуға мүдделі екенін жеткізді.

- Бұл – менің Семейге, Абай облысына алғаш келуім. Жылы қабылдауыңызға алғыс білдіремін. Өзіңіз атап өткендей, екі жақты ынтымастыққа мүмкіндіктер мол. Кәсіпкерлік саласында, білім саласында серіктестік орнатуға болады. Әртүрлі бағдарламалар бар. Біз ертең Курчатов қаласына барамыз. Бұған дейін қалыптасқан ынтымақтастықты жоғары деңгейде жалғастырып, ары қарай дамыту үшін арнайы келіп отырмыз. Бірлесіп жұмыс істеуге дайынбыз,– деді Джули Стаффт.

Абай облысы әкімінің баспасөз қызметі

ҮКІМЕТ ҚҰРАМЫ ЖАСАҚТАЛДЫ

Қазақстанда Үкіметтің жаңа құрамы жасақталды. Мемлекет басшысының 2026 жылғы 3 қыркүйектегі Жарлықтарына сәйкес, Үкімет мүшелерінің басым бөлігі бұрынғы қызметтерін сақтап қалды.

Сонымен, жаңа қызметтерге кімдер келді? Кімдер бұрынғы лауазымдарын сақтап қалды? Назарларыңызға жаңа Үкімет құрамын ұсынамыз.

НҰРЛЫБЕК НӘЛІБАЕВ – ҮКІМЕТ БАСШЫСЫНЫҢ БІРІНШІ ОРЫНБАСАРЫ
ҚАНАТ БОЗЫМБАЕВ – ҮКІМЕТ БАСШЫСЫНЫҢ ОРЫНБАСАРЫ
ҒАЛЫМЖАН ҚОЙШЫБАЕВ – ҮКІМЕТ АППАРАТЫНЫҢ БАСШЫСЫ
МҰХТАР ТІЛЕУБЕРДІ – ҚР СІМ МИНИСТРІ
ДӘУРЕН ҚОСАНОВ – ҚР ҚОРҒАНЫС МИНИСТРІ
ЕРЖАН СӘДЕНОВ – ҚР ІІМ МИНИСТРІ
СЕРІК ЖҰМАНҒАРИН – ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКА МИНИСТРІ
ЖАСЛАН МӘДИЕВ – ЖИ ЖӘНЕ ЦИФРЛЫҚ ДАМУ МИНИСТРІ
МӘДИ ТАКИЕВ – ҚАРЖЫ МИНИСТРІ
НҰРЛАН САУРАНБАЕВ – КӨЛІК МИНИСТРІ
ЕРЛАН СӘРСЕМБАЕВ – ӘДІЛЕТ МИНИСТРІ
МҰРАТ МҰХАНОВ – ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАР МИНИСТРІ
ЕРЛАН АҚКЕНЖЕНОВ – ЭНЕРГЕТИКА МИНИСТРІ
ЕРСАЙЫН НАҒЫСПАЕВ – ӨНЕРКӘСІП ЖӘНЕ ҚҰРЫЛЫС МИНИСТРІ
ЖҰЛДЫЗ СҰЛЕЙМЕНОВА – ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРІ
АРМАН ШАҚҚАЛИЕВ – САУДА ЖӘНЕ ИНТЕГРАЦИЯ МИНИСТР
НҰРЖАН НҰРЖІГІТОВ – СУ ЖӘНЕ ИРРИГАЦИЯ МИНИСТРІ
АҚМАРАЛ ӘЛНАЗАРОВА – ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ МИНИСТРІ
ӘЛІБЕК ҚУАҢТЫРОВ – ЭКОЛОГИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАР МИНИСТРІ
АЙДАРБЕК САПАРОВ – АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҚ МИНИСТРІ
АСҚАРБЕК ЕРТАЕВ – ЕҢБЕК ЖӘНЕ ХАЛЫҚТЫ ӘЛЕУМЕТТІК ҚОРҒАУ МИНИСТРІ
ЕРБОЛ МЫРЗАБОСЫНОВ – ТУРИЗМ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРІ
САЯСАТ НҰРБЕК – ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРҒЫ БІЛІМ МИНИСТРІ
АРМАН ҚЫРЫҚБАЕВ – МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРІ

ОБЛЫС ӘКІМДІГІНДЕ

Облыс әкімі Берік Уәлидің төрағалығымен кезекті әкімдік отырысы өтті. Жиында облыстың елді мекендерінің қала құрылысы құжаттамасын әзірлеудің жай-күйі мен орындалуы, инфрақұрылым нысандарының мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін қолжетімділігін қамтамасыз ету және бейімдеу, сондай-ақ «Таза Қазақстан» экологиялық бағдарламасын іске асыру барысы қаралды. Отырысқа облыстық басқарма басшылары, өңірлік департамент жетекшілері қатысты. Аудан және қала әкімдері бейнережим арқылы қосылды.

КҮН ТАҚЫРЫБЫ - ӨҢІРДЕГІ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕР

Ай-Көркем МАҚЫШ,
«Semeı tańy»

ҚАЛА ҚҰРЫЛЫСЫ ҚҰЖАТТАМАСЫ НАЗАРДА

Күн тәртібіндегі бірінші мәселе бойынша сәулет, қала құрылысы және жер қатынастары басқармасының басшысы Әнуар Бейсенов баяндады.

Басқарма басшысы айтып өткендей, өңірде елді мекендердің бас жоспарлары мен егжей-тегжейлі жоспарлау жобаларын әзірлеу, келісу және бекіту жұмыстары кезең-кезеңімен жүргізілуде. Басты міндет – қала құрылысы құжаттамасын белгіленген мерзімде аяқтап, цифрлық форматқа көшіру.

- Семей қаласында бас жоспарға түзету енгізу жұмыстары бекітілген кестеге сәйкес жүргізілуде. Жұмыстарды 2026 жылдың соңына дейін аяқтау жоспарланған. Сонымен қатар жаңа әкімшілік-іскерлік орталық, 15-шағын аудан және Қарағайлы тұрғын ауданы бойынша егжей-тегжейлі жоспарлау жобалары әзірленуде. Қолданыстағы 9 жоба бойынша да түгендеу жүргізіліп, оларды жаңа бас жоспарға сәйкестендіру көзделіп отыр. Курчатов және Шар қалаларында қала құрылысы құжаттамасына түзету енгізуге қажетті қаржы қарастырылған. Қазіргі уақытта жобалар бойынша сатып алу рәсімдері жүргізілуде,- деді Әнуар Бейсенов.

Алакөл жағалауын дамыту бойынша бірқатар жұмыс атқарылған. 3 мың гектар аумақтың топографиялық түсірілімі жүргізіліп, негізгі жоспарлау, көлік және инженерлік шешімдер әзірленді. Бақты ауылының бас жоспары бойынша да негізгі жобалық шешімдер қалыптастырылды. 7 350 гектар аумақтың топографиялық түсірілімі жасалып, даму тұжырымдамасы әзірленді.

Жалпы, облыс бойынша қала құрылысы құжаттамасын әзірлеу барысына тұрақты мониторинг жүргізілуде. Аймақ басшысы қала құрылысы құжаттарын әзірлеу жұмыстарын жеделдетіп, Семей, Аягөз, Курчатов және Шар қалаларындағы жобаларды белгіленген мерзімде аяқтауды тапсырды.

- Біздің басты мақсатымыз – қолданысқа енген жаңа Құрылыс кодексі талаптарын қатаң сақтау және орындау. Сонымен қатар облыстың елді мекендерінің Бас жоспарларын жобалау және құрылыс салу, тұрғын аудандарды қалыптастыру, жаңадан игерілетін және реконструкцияланатын аумақтарды абаттандыру кезінде халықтың жүріп-тұруы шектеулі топтары үшін тұрғын, қоғамдық және өндірістік құрылыс объектілерінің және олардың үй-жайларының қолжетімді болуын қамтамасыз ету. Сондай-ақ тұрғын аймақ шегінде, қызмет көрсету мекемелері мен еңбек объектілерінің жанында орналастырылатын жеңіл автомобильдерді уақытша қоюға арналған ашық тұрақтарды жобалау және салу кезінде халықтың жүріп-тұруы шектеулі топтарының жеке автокөлік құралдары үшін орындарды қарастыру міндет, – деді Берік Уәли.

ҚОЛЖЕТІМДІ ОРТА – ҚОҒАМ ТАЛАБЫ

Әкімдік отырысында қаралған тағы бір мәселе - мүгедектігі бар азаматтардың құқықтарын қамтамасыз ету және қолжетімді орта қалыптастыру бағытында өңірде атқарылып жатқан жұмыстар туралы облыстық жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламаларды үйлестіру басқармасының басшысы Айман Нұрлыбек ақпарат берді.

Айман Нұрлыбектің айтуынша, өңірде мүгедектігі бар азаматтардың құқықтарын қорғау, олардың қоғамдық өмірге толыққанды қатысуына жағдай жасау және кедергісіз орта қалыптастыруға бағытталған шаралар жүйелі жүргізілуде.

2023–2027 жылдарға арналған жол картасына сәйкес, облыста жалпы 1 255 нысанды бейімдеу жоспарланған. Бүгінде оның 991-і толық бейімделіп, белгіленген жоспардың 79 пайызы орындалды. Биыл 200 нысанды бейімдеу көзделген. Қазіргі таңда 130 нысан, яғни 65 пайызы тиісті талаптарға сәйкестендірілді. Олардың қатарында білім беру және денсаулық сақтау ұйымдары, мәдениет пен спорт нысандары, әкімшілік ғимараттар бар. Сонымен бірге әлеуметтік маңызы бар жеке нысандардың да қолжетімділігін қамтамасыз етуге мән берілуде.

Сонымен қатар мүгедектігі бар азаматтардың сайлау құқықтарын қамтамасыз ету мақсатында сайлау учаскелерінің қолжетімділігіне мониторинг жүргізілген. Облыстағы 429 ашық сайлау учаскесінің 396-сы Қолжетімділік картасына енгізілді.

Облыс әкімі аталған бағыттағы жұмыстарды жеделдетіп, белгіленген мерзімде аяқтауды, анықталған кемшіліктерді жоюды және қолжетімділік талаптарының сақталуын қайта тексеруді міндеттеді.

«ТАЗА ҚАЗАҚСТАН»: АУҚЫМДЫ ЖҰМЫСТАР АТҚАРЫЛДЫ

Әкімдік отырысында «Таза Қазақстан» экологиялық бағдарламасын жүзеге асыру барысы да қаралды. Бұл мәселе бойынша облыстық табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасының басшысы Марат Теміржанов пен Полиция департаменті бастығының орынбасары Жасұлан Байкенов баяндады.

Жасұлан Байкеновтің мәліметінше, биыл 4 сәуірден бастап облыстың барлық елді мекендерінде санитарлық тазалық жұмыстары жүргізілуде. Сенбіліктерге 315 мыңнан астам тұрғын қатысып, 6 842 ұйым мен 3 017 техника жұмылдырылды. Нәтижесінде 38 мың аула, 1134 саябақ пен сквер тазартылып, полигондарға 52 216 тонна қоқыс шығарылды.

Өңірлік жоспарға сәйкес 67 мың ағаш көшетін отырғызу көзделсе, қазіргі уақытқа дейін оның 60 мыңы егілді. Ендігі міндет – отырғызылған көшеттердің жерсінуін қамтамасыз етіп, оларды күтіп-баптау жұмыстарын тиісті деңгейде ұйымдастыру.

«Таза Қазақстан» экологиялық мәдениетін дамыту тұжырымдамасын іске асыру жөніндегі облыстық іс-қимыл жоспарына 44 іс-шара енгізілген. Оның ішінде биыл 32 іс-шара жоспарланып, 18-і бірінші және екінші тоқсандарда жүзеге асырылды. Рұқсат етілмеген қоқыс орындарын жою бойынша тиісті жұмыс жүргізілуде. Биыл «Қазақстан Ғарыш Сапары» АҚ жүргізген ғарыштық мониторинг нәтижесінде облыс аумағында 141 қоқыс үйіндісі анықталған. Оның 133-і, яғни, 94 пайызы жойылды. Сонымен қатар кейбір тазартылған орындарда қоқыстың қайта пайда болу жағдайлары тіркеліп отыр. Қайталама қоқыс орындарының пайда болуына жол бермеу мақсатында бірқатар аудандарда бейнебақылау камералары орнатылды.

Экологиялық тәртіпті қамтамасыз ету бағытында биыл облыс аумағында 2450-ден астам рейдтік іс-шара өткізіліп, 9085 құқық бұзушылық анықталды. 37 млн 691 мың 510 теңгеге 941 айыппұл салынды.

Облыс әкімі «Таза Қазақстан» бағдарламасы аясындағы жұмыстарды жүйелі түрде жалғастыруды тапсырды. Көгалдандыру жоспарын толық орындау, отырғызылған көшеттердің жерсінуі мен күтімін бақылау, заңсыз қоқыс орындарының қайта пайда болуына жол бермеу, @TazaQazBot арқылы түскен өтініштерді жедел қарау, абаттандыру талаптарының сақталуын қамтамасыз ету, рейд шараларын жалғастыру және тұрғындар арасында ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын күшейту қажеттігін айтты.

- Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев ғалымдарды марапаттау кезінде «Таза Қазақстан» қоғамдық сананы жаңғыртуға бағытталған жоба екенін атап өтті. Біздің міндет – өткізілген сенбіліктер мен акциялардың санын көбейту ғана емес, тазалықтың тұрақтылығын қамтамасыз ету, отырғызылған көшеттердің жерсінуіне бақылау жасау, заңсыз қоқыс орындарының қайта пайда болуына жол бермеу және тұрғындардың экологиялық мәдениетін қалыптастыру. Осы күнге дейін облысымызда Президент бастамасы бағытында ауқымды жұмыстар атқарылды. Атап айтқанда, 3 жылда облыс бойынша 194 402 ағаш егілді, 454 ретсіз қоқыс орындары тазартылып, екі мыңға жуық тазалық шаралары өтті, – деді Берік Уәли.

Аймақ басшысы бұл бағыттағы жұмыстарды жалғастыру қажеттігін айтып, алдағы сенбіден бастап әр сенбі сайын сенбіліктер өткізілетінін жеткізді. Ол тазалық пен қоршаған ортаны қорғау ісіне тұрғындар, ұйымдар мен мекемелердің барынша белсенді атсалысуы маңызды екенін атап өтті.

ӨРІСІ КЕҢЕЙГЕН АҚТОҒАЙ

KAZ Minerals-тың Ақтоғай кен орнының өндірістік шежіресіне тағы бір айтулы көрсеткіш қосылды. Кәсіпорын іске қосылғаннан бері мұнда сульфидті кеннен 1,5 млн тонна мыс өндірілді. Оның 1 млн тоннасы Ақтоғай-1, 500 мың тоннасы Ақтоғай-2 байыту фабрикасында өндірілген. KAZ Minerals баспасөз қызметінің хабарлауынша, бұл – кен өндіруден бастап оны өңдеуге дейінгі барлық кезеңде еңбек етіп жүрген Ақтоғай өндірістік кешеніндегі екі байыту фабрикасы ұжымының жылдар бойғы еңбегінің нәтижесі.

Ай-Керім СӘРСЕНҚАЛИ,
«Semeı tańy»

АЛҒАШҚЫ ПАРТИЯДАН АУҚЫМДЫ ӨНДІРІСКЕ ДЕЙІН

Ақтоғайдағы өндіріс осыдан он жылға жуық уақыт бұрын мыс концентратының алғашқы партиясын жөнелтуден басталған еді. 2017 жылы алғашқы мыс концентраты Ақтоғай-1 байыту фабрикасынан жөнелтілді. Осыдан кейін өндіріс біртіндеп қарқын алып, мамандар жаңа жабдықтарды меңгеріп, технологиялық үдерістерді жетілдіруге, өндірістің тұрақтылығы мен сенімділігін арттыруға күш салды. Өндіріс көлемі ұлғайған сайын кәсіпорынның өзі де жаңарып, мүмкіндігі кеңейе түсті.

2021 жылы Ақтоғай-2 байыту фабрикасының іске қосылуы өндірістің жаңа кезеңіне жол ашты. Екінші фабрика кешеннің өндірістік қуатын едәуір арттырды, бүгінде мұнда шамамен 500 мың тонна мыс өндірілді.

Ерекше айта кетерлігі, жаңа өндіріс орнын іске қосу кезінде алғашқы фабрикада жинақталған тәжірибе кеңінен пайдаланылды. Ақтоғай-2 қызметкерлерінің шамамен 40 пайызы - бұған дейін Ақтоғай-1-де еңбек еткен мамандар. Яғни алғашқы фабрикада қалыптасқан тәжірибе жаңа өндірістік қуаттарды игеруге берік негіз болды.

- Бір жарым миллион тонна мыс - компания үшін орасан зор нәтиже. Оның артында Ақтоғайдың бүкіл командасының ауқымды еңбегі және технологиялық процесті елеулі жаңғырту жұмыстары тұр. Алғашқы кезеңде біз жаңа жабдықтарды игеріп, қажетті көрсеткіштерге қол жеткізуге ұмтылсақ, бүгінде фабрика жоғары сенімділікпен жұмыс істеп, автоматтандыру жүйесі айтарлықтай дамыды, - дейді №1 байыту фабрикасының өндірістік қызмет бастығы Дәурен Байжігітов.

Дәурен Байжігітовтің айтуынша, алғашқы жылдары негізгі міндет жабдықтарды толық меңгеріп, өндірісті қажетті технологиялық көрсеткіштерге шығару болды. Бүгінде үдерістердің едәуір бөлігі автоматтандырылған. Ал жылдар бойы жинақталған тәжірибе екі фабриканың да тұрақты әрі сенімді жұмыс істеуіне мүмкіндік беріп отыр.

ӘЛЕМДІК ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯ

Екі ірі байыту фабрикасын біріктіретін кешеннің ауқымын өндірілген мыс көлемінен ғана емес, кеннің кәсіпорын ішіндегі күрделі технологиялық өңделу жолынан да аңғаруға болады. Мұндағы мамандар көлемі мен мүмкіндігі жағынан әлемде ең ірі саналатын бірқатар жабдықтармен жұмыс істейді.

Фабрикаларда сағатына 4 мың тоннадан астам кенді өңдей алатын әлемдегі ең ірі конусты ұсатқыштар орнатылған. Технологиялық желіде диаметрі 13 метрге дейін жететін, редукторсыз жетекті жартылай өздігінен ұнтақтайтын әлемдегі ең ірі диірмендердің екіншісі қолданылады. Диаметрі 8,5 метр болатын шар диірмендері де әлемдегі ең ірі жабдықтардың қатарына жатады.

Алайда қуатты жабдықтың тиімді жұмысы бір ғана техниканың мүмкіндігіне байланысты емес. Кешендегі әрбір учаске өзара тығыз байланысты. Заманауи тау-кен техникасы карьерден фабрикаларға кеннің тұрақты жеткізілуін қамтамасыз етеді. Одан әрі шикізат бірнеше кезеңнен өтіп, мыс концентратына айналады. Өндірістің бір буынындағы ақау келесі үдерістерге әсер етуі мүмкін. Сондықтан техниканың сенімділігімен қатар мамандардың үйлесімді жұмысы да аса маңызды.

Бұл ретте цифрлық технологиялардың маңызы артып келеді. Автоматтандырылған жүйелер технологиялық көрсеткіштерді нақты уақыт режимінде бақылауға, ұнтақтау және флотация үдерістерін қадағалауға, мәліметтерді талдауға және өндірістегі өзгерістерге жедел жауап беруге мүмкіндік береді.

Келесі қадам – жасанды интеллект технологияларын пайдалану. Қазір Ақтоғай-2 фабрикасында өндірістік көрсеткіштерді талдап, жабдықтардың оңтайлы жұмыс режимдерін анықтауға көмектесетін жүйелер сынақтан өткізіліп жатыр. Бұл тек өзгерістерді бақылап қана қоймай, ықтимал ауытқуларды алдын ала анықтап, жабдық жұмысын дер кезінде реттеуге мүмкіндік береді.

КӘСІБИ МАМАН – ӨНДІРІС ТЕТІГІ

Алайда технология қанша дамығанымен, өндірістің тиімділігі, күрделі жабдықтардың дұрыс әрі нәтижелі жұмыс істеуі, цифрлық жүйелердің тиімді қолданылуы ең алдымен мамандардың білімі мен тәжірибесіне байланысты.

– Жаңа технологиялардың енгізілгені жақсы. Бірақ кез келген жаңа технологияның артында кәсіби маман тұруы керек. Ол технологиямен қалай жұмыс істеуді де, оны дұрыс баптауды да білуі қажет, – дейді №2 байыту фабрикасының өндірістік қызметінің басшысы Алтынбек Ысқақов.

Байыту кешенінде әр бөлімнің атқаратын міндеті айқын. Операторлар жабдықтардың жағдайын және технологиялық талаптардың сақталуын бақылайды. Технологтер өндірістік үдерістерді жүргізуге жауап береді. Инженерлер олардың тиімділігін арттыру жолдарын қарастырады. Ал жөндеу қызметтері техниканың жарамдылығын қамтамасыз етеді. Өз кезегінде тау-кен департаментінің мамандары байыту фабрикаларына кеннің тұрақты жеткізілуін ұйымдастырады.

Технология дамыған сайын мамандарға қойылатын талап та өзгеріп келеді. Байыту кешенінің қызметкерлері жаңа жабдықтарды, цифрлық жүйелерді және өндірісті басқарудың заманауи тәсілдерін үнемі меңгеріп отыруы қажет. Сондықтан кәсіби біліктілікті арттыру өндірістік техниканы жаңғырту секілді маңызды бағытқа айналған.

Бұл ретте Ақтоғай-1-де жинақталған тәжірибенің орны бөлек. Екінші фабриканы іске қосу кезінде мамандар алғашқы фабрикада іске қосу-баптау жұмыстарынан бастап өндірісті тұрақты жүргізуге дейінгі жолдан өткен әріптестерінің тәжірибесіне сүйенді. Осы сабақтастық жаңа өндірістік қуаттарды игеруге негіз болды.

– Біз үшін бұл көрсеткіш ең алдымен командалық жұмыстың маңызын көрсетеді. Мұнда қауіпсіздік, мамандардың біліктілігі, бөлімшелер арасындағы өзара байланыс және ортақ мақсатқа ұмтылу маңызды рөл атқарды. Біз бұл жетістікті бірінші немесе екінші фабрикаға бөліп қарамаймыз. Бұл – барша Ақтоғай ұжымының ортақ еңбегі, – дейді Алтынбек Ысқақов.

ӨНДІРІС ҚУАТЫ АРТА БЕРМЕК

Ақтоғайда өндірілген 1,5 млн тонна мыс – кәсіпорын тарихындағы елеулі көрсеткіштердің бірі. Дегенмен өндіріс мұнымен тоқтап қалмайды. Кешенде жабдықтарды жетілдіру, автоматтандыру аясын кеңейту, цифрлық құралдарды енгізу және жасанды интеллект негізіндегі шешімдерді сынақтан өткізу жұмыстары жалғасып жатыр.

Бұл өзгерістер өндірістік көрсеткіштерден де анық байқалады. 2025 жылы Ақтоғайда 62,1 млн тонна кен өңделіп, кәсіпорын іске қосылғаннан бергі ең жоғары жылдық көрсеткіш тіркелді.

Мұндай көлемнің артында өндірісті ұлғайту ғана емес, жұмысты барынша дәл, тиімді әрі тұрақты жүргізудің жаңа жолдарын үздіксіз іздеу жатыр. Өндіріс көлемі артқан сайын тиімділікке қойылатын талап күшейеді. Ал тиімділікті арттыру жаңа технологияларды қажет етеді. Жаңа технологиялар өз кезегінде мамандардың білімі мен кәсіби дайындығына қойылатын талапты арттыра түседі.

Абай облысы үшін Ақтоғай – өңірдің тау-кен металлургия саласындағы ірі өндіріс орындарының бірі. Кәсіпорынның бүгінгі көрсеткіштері заманауи өнеркәсіптің мүмкіндігін аңғартса, өндірісте цифрлық шешімдердің кеңінен қолданылуы дәстүрлі тау-кен саласының жаңа технологиялармен бірге дамып келе жатқанын көрсетеді.

ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ: ЖАҢА БЕЛЕС

Соңғы жылдары «Семей медицина университеті» КеАҚ университет госпиталі өз мүмкіндіктерін айтарлықтай кеңейтіп, практикалық денсаулық сақтау, білім беру және ғылым бағыттарын бір арнаға тоғыстырып келеді.

Университет госпиталінің бүгінгі нәтижелері, жаңа жобалары және дамудың басты мақсаты – қазіргі заманғы медициналық көмектің барынша кең спектрін облыс тұрғындарына қолжетімді ету туралы «Семей медицина университеті» КеАҚ Басқарма төрағасы – Ректор Алтай ДЮСУПОВ айтып берді.

Медицинадағы жаңа мүмкіндіктер

– Алтай Ахметқалиұлы, жоғары білікті медицина мамандарын даярлаудың негізінде қандай басты қағидаттар жатыр және оларды жүзеге асыруда университет госпиталінің рөлі қандай?

– Жоғары білікті медицина мамандарын даярлаудың негізгі қағидаты – ғылым, білім және практикалық қызметтің үштаған бірлігі. Бұл ретте клиникалық практика айрықша маңызға ие. Себебі дәл осы практика болашақ дәрігерлерге алған теориялық білімдерін тәжірибеде қолдануға, кәсіби дағдыларын жетілдіруге және қажетті практикалық тәжірибе жинақтауға мүмкіндік береді. Осы тұрғыдан алғанда, университет госпиталінің болуы – білім беру үдерісін, ғылыми қызметті және клиникалық практиканы тиімді ықпалдастыруды қамтамасыз ететін, дәрігерлерді сапалы даярлауға жағдай жасайтын аса маңызды ресурс.

– Бүгінде университет госпиталін Абай облысындағы жетекші медициналық орталықтардың бірі деп атайды. Бұл мәртебенің артында не тұр?

– Ең алдымен, бұл – өңір тұрғындары алдындағы жауапкершілік. Бүгінде университет госпиталі – тек ірі көпбейінді клиника ғана емес, сонымен қатар медициналық, білім беру және ғылыми орталық.

Госпитальда емдеу қызметі, білім беру үдерісі, ғылыми зерттеулер және заманауи медициналық технологияларды енгізу өзара ықпалдастырылған. Біздің 480 төсегіміз, тәулік бойы жұмыс істейтін стационардың 16 клиникалық бөлімі, 60 төсекке арналған күндізгі стационар, консультативтік-диагностикалық емхана және 10 параклиникалық бөлімше бар.

Университет госпиталі халыққа шұғыл және жоспарлы медициналық көмекті тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі және міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесі шеңберінде көрсететінін атап өткен жөн. Госпитальдің ерекшелігі – мұнда Семей өңірі үшін бірқатар біregей мамандандырылған бөлімшелер шоғырланған. Олар – балалар хирургиясы, балалар және ересектер оториноларингологиясы, балалар және ересектер жақ-бет хирургиясы, балалар неврологиясы, гибридті және тамыр хирургиясы.

Сондықтан бүгінде біз жай ғана төсек немесе бөлімше саны туралы айтып отырған жоқпыз. Біз Абай облысында мамандандырылған және жоғары технологиялық медициналық көмектің кең спектрін көрсетуге қабілетті дербес құзыреттер орталығын қалыптастыру туралы айтып отырмыз.

– Госпиталь мүмкіндіктерінің кеңеюі пациенттерді басқа қалаларға жіберу қажеттілігін азайтады деп айтуға бола ма?

– Иә, университет госпиталінің мүмкіндіктерін кеңейту өңірдегі медициналық көмектің қолжетімділігіне тікелей әсер етеді. Біздің стратегиялық міндетіміз – Абай облысының тұрғыны қажетті мамандандырылған және жоғары технологиялық медициналық көмекті тұрғылықты жеріне барынша жақын жерде ала алатындай жағдай жасау.

Бүгінде госпитальда кардиохирургия, тамыр және гибридті хирургия, нейрохирургия және басқа да күрделі бағыттар дамып келеді. 2026 жылы жоғары технологиялық медициналық көмектің 16 түрі бойынша 194 жоғары технологиялық операция жасау жоспарланған.

Сонымен қатар диагностикалық базаны және рентгенэндоваскулярлық қызметті айтарлықтай күшейтіп жатырмыз. Сондықтан госпитальдың дамуы пациенттің тікелей облыс аумағында ала алатын медициналық қызметтердің тізімін объективті түрде кеңейтеді және осылайша медициналық көмектің жекелеген түрлерін алу үшін басқа өңірлерге жүгіну қажеттілігін азайтады. Сонымен бірге пациенттерді басқа жаққа жіберуден толық бас тарту туралы айтпас едім. Күрделі жағдайларда республикалық орталықтармен өзара іс-қимыл әрдайым қажет. Біздің міндетіміз – қазіргі заманғы медициналық көмектің барынша мүмкін көлемін өңірдің өзінде қамтамасыз ету.

– Госпитальдің материалдық-техникалық базасында қандай өзгерістер болды?

– 2026 жыл жабдықтарды жаңғырту тұрғысынан өте маңызды жыл болды. Диагностиканың жоғары дәлдіктегі мүмкіндіктерін айтарлықтай кеңейтетін заманауи 256 кесінділі компьютерлік томограф сатып алынды. Кардиохирургиялық және рентгенэндоваскулярлық қызметтер күшейтілді – жасанды қанайналым аппараты және заманауи ангиографиялық қондырғы сатып алынды. Операциялық блоктар үш заманауи Mindray наркоз-тыныс алу аппаратымен жабдықталды.

Алайда жабдық – тек құрал. Оның басты құндылығы – сол құралдың мүмкіндіктерін диагностика мен емдеуде тиімді пайдалана алатын мамандардың болуы. Сондықтан материалдық-техникалық базаны жаңғырту бізде әрдайым кадрлық әлеуетті дамытумен қатар жүреді.

– Жабдықтардың жаңаруы пациентке тікелей қалай әсер етеді?

– Пациент үшін бұл, ең алдымен, өңірдің өзінде дәлірек диагностикадан өтіп, заманауи ем алу мүмкіндігі. Заманауи КТ диагностикалық мүмкіндіктерді кеңейтуге мүмкіндік береді, ангиографиялық қондырғы рентгенэндоваскулярлық бағытты күшейтеді, ал операциялық блоктардың жаңа жабдықтары хирургиялық араласулардың қауіпсіздігін арттырады.Яғни жаңғырту – жай ғана техниканы жаңарту емес. Бұл диагностика мен емдеуді бастау арасындағы уақытты қысқарту, заманауи технологияларды қолдану мүмкіндігі және соның нәтижесінде медициналық көмектің сапасын арттыру.

– Биыл университет госпиталінде госпитальдік фармация бөлімі ашылды. Оның маңызы неде?

– Госпитальдік фармация бөлімінің ашылуы дәрі-дәрмекпен қамтамасыз етуді жетілдірудегі маңызды қадам болды. Оның міндеті – дәрілік заттарды пайдаланудың тиімділігін арттыру, бақылауды күшейту және дәрі-дәрмекпен қамтамасыз ету жүйесін заманауи деңгейге көтеру.

Біз фармацияны медициналық көмектің сапасын қамтамасыз ету жүйесінің ажырамас бөлігі ретінде қарастырамыз. Өйткені тиімді емдеу – тек дұрыс қойылған диагноз бен жасалған операция ғана емес, сонымен бірге дәрілік препараттарды ұтымды, қауіпсіз әрі уақтылы қолдану. Мұндай бөлімшенің құрылуы – емдеу сапасын басқарудың заманауи моделіне жасалған тағы бір қадам.

– Бүгінде шалғай аудандардың тұрғындарына медициналық көмектің қолжетімділігін арттыру мәселесі туралы көп айтылады. Госпитальда бұл бағыттағы жұмыс қалай ұйымдастырылған?

– Университет госпиталінің мамандары жыл сайын санитариялық авиация арқылы 60-тан астам рет шалғай елді мекендерге барып, ауылдық жерлердегі пациенттерге шұғыл көмек көрсетеді. Сонымен қатар еліміздің және шетелдің жетекші сарапшыларымен 80-нен астам телемедициналық консультация өткізіледі. Бұл – өте маңызды бағыт. Бүгінгі таңда заманауи медицина тек физикалық тұрғыдан ғана емес, технологиялық жағынан да қолжетімді болуы тиіс.

Сонымен қатар біздің мамандарымыз жыл сайын мобильді медициналық бригадалар құрамында шалғай аудандарға тұрақты түрде шығып тұрады. Олар консультативтік-диагностикалық қабылдаулар өткізіп, мамандандырылған медициналық көмек көрсетеді, пациенттерді тексеріп, әрі қарай емдеу әдісі бойынша ұсынымдар береді.

Мұндай сапарлардың ірі медициналық орталықтардан шалғай орналасқан елді мекендердің тұрғындары үшін маңызы зор. Себебі бұл пациенттерге білікті медициналық көмекті тікелей тұрғылықты жерінде алуға мүмкіндік береді.

Мобильді бригадалардың жұмысы ауруларды ерте анықтауға, пациенттерді қосымша тексеруге және емдеуге уақтылы жолдауға, сондай-ақ ауылдық жерлердегі медициналық көмектің сапасын арттыруға ықпал етеді.

Осылайша, біз госпитальдың медициналық мүмкіндіктерін іс жүзінде оның қабырғасынан тыс әлдеқайда кеңейтіп отырмыз.

– Жеке бағыттың бірі – халықаралық ынтымақтастық. Жапониямен бірлескен жоба госпитальға не берді?

– Халықаралық ынтымақтастық біз үшін, ең алдымен, үздік тәжірибелерді зерделеп, заманауи шешімдерді енгізу мүмкіндігі. Жапония үкіметінің қолдауымен «Шөп тамыры» атты өтеусіз көмек бағдарламасы аясында жоба жүзеге асырылды. Жоба шеңберінде университет госпиталі мен Радиациялық медицина және экология ғылыми-зерттеу институты медициналық персоналды шақырудың заманауи жүйелерімен жабдықталды. Бұл жүйелерге әр пациенттің төсегінің жанында, санитариялық бөлмелерде және пациенттер болатын басқа да орындарда орнатылған шұғыл шақыру және қауіпсіздік батырмалары кіреді. Игерілген гранттық қаражаттың жалпы көлемі 43 миллион теңгеден асты.

Бір қарағанда, бұл техникалық жоба сияқты көрінуі мүмкін. Алайда персоналды шақыру жүйелері пациенттің қауіпсіздігімен және медицина қызметкерлерінің жедел әрекет етуімен тікелей байланысты.

Біз үшін халықаралық жобаның пациенттердің қауіпсіздігі мен мейіргерлік күтім сапасын арттыруға күнделікті нақты үлес қосатын практикалық нәтижеге айналғаны маңызды.

– Ең ауқымды жобалардың бірі – нейроинсульт орталығын құру. Оның өңірге қажеттілігі неде?

– Заманауи нейроинсульт орталығын құру – университет госпиталін дамытудың ең маңызды жобаларының бірі. Денсаулық сақтау министрі Ақмарал Әлназарова мен Абай облысының әкімі Берік Уәлидің қолдауымен ауданы 2 565,2 шаршы метр болатын жеке ғимарат Семей медицина университетінің меншігіне берілді.

Алдағы уақытта орталықты Жапония үкіметінің гранттық қаражаты есебінен МРТ, КТ және ангиографиялық қондырғымен жабдықтау жоспарланып отыр. Өңір үшін бұл – аса маңызды жоба. Мидың қанайналымы жедел бұзылған жағдайда диагностика мен емдеуді бастаудың жылдамдығы аса зор маңызға ие. Мамандандырылған орталық құру қажетті құзыреттерді, жабдықтар мен мамандарды бір жерге шоғырландырып, инсультпен ауыратын пациенттерге медициналық көмек көрсетуді сапалы жаңа деңгейге көтеруге мүмкіндік береді.

Бүгінде алдымызға қойған міндет – ми қанайналымының жіті бұзылыстары бар пациенттерге көрсетілетін ең күрделі медициналық көмектің Абай облысының өзінде барынша қолжетімді болуына жағдай жасау.

МРТ, КТ және ангиографиялық қондырғымен жоспарланған жабдықтау мұндай пациенттерді диагностикалау мен емдеудің толыққанды технологиялық базасын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Нәтижесінде пациент диагностикадан жылдамырақ өтіп, басқа өңірге тасымалдауға кететін қымбат уақытты жоғалтпай, мамандандырылған медициналық көмек ала алады.

– Госпиталь мен медициналық университеттің функциялары қалай үйлеседі?

– Университет госпиталінің бірегейлігі де осында.Біз бір мезетте медициналық көмек көрсетіп, болашақ мамандарды даярлаймыз. Госпиталь – Семей медицина университетінің студенттер, интерндер, резиденттер, магистранттар мен докторанттар білім алатын маңызды клиникалық базасы. Мұнда ғылыми зерттеулердің нәтижелері мен заманауи клиникалық технологиялар да енгізіледі.

Осылайша, біртұтас жүйе қалыптасады: студент практикалық білім алады, дәрігер біліктілігін жетілдіреді, ғалым ғылыми зерттеулерінің нәтижелерін тәжірибеге енгізуге мүмкіндік алады, ал пациент диагностика мен емдеудің заманауи әдістерін алады.

Білім, ғылым және практикалық денсаулық сақтаудың дәл осындай интеграциясы – университеттік клиниканың басты артықшылықтарының бірі. Клиникалық базаның дамуы медицина қызметкерлерінің кәсіби тұрғыдан өңірдің өзінде өсуіне жағдай жасайды.

Госпитальда жаңа жабдықтар, жаңа операциялар мен жаңа бағыттар пайда болған кезде маман заманауи технологияларды меңгеруге, күрделі клиникалық жағдайларға қатысуға және жинақтаған тәжірибесін жас дәрігерлерге беруге мүмкіндік алады.

Осылайша біз медициналық көмекті бүгін дамытып қана қоймай, сонымен бірге облыстың денсаулық сақтау саласының болашақ кадрлық әлеуетін қалыптастырамыз.

– Университет госпиталінің Абай облысының дамуына қосып отырған ең басты үлесі ретінде нені атар едіңіз?

– Мен бірнеше бағытты атап өтер едім. Біріншісі – мамандандырылған және жоғары технологиялық медициналық көмекті тікелей өңірдің өзінде қолжетімді ету.

Екіншісі – өзіндік медициналық сараптаманы дамыту. Университет госпиталінде өңір үшін бірегей бейінді бөлімшелер жұмыс істейді, жоғары технологиялық хирургия дамып, диагностикалық база жаңғыртылуда.

Үшіншісі – кадрларды дамыту. Университеттік клиника ретінде біз бір мезетте мамандар даярлап, қолданыстағы медицина қызметкерлерінің кәсіби әлеуетін арттырамыз.

Төртіншісі – заманауи технологиялар мен халықаралық тәжірибені енгізу.

Жалпы алғанда, мұның барлығы университет госпиталінің Абай облысының денсаулық сақтау саласын дамытудың негізгі қозғаушы күштерінің біріне айналып келе жатқанын білдіреді. Біздің клиникалық базамыз қаншалықты мықты болса, өңір тұрғындары үшін де соншалықты көп мүмкіндік жасаймыз.

– Соңғы сұрақ. Бірнеше жылдан кейін университет госпиталін қандай деңгейде көргіңіз келеді?

– Мен университет госпиталін пациент заманауи мамандандырылған және жоғары технологиялық медициналық көмектің барынша кең спектрін ала алатын толыққанды өңірлік медициналық құзыреттер орталығы ретінде көргім келеді.

Бұл ретте біздің міндетіміз – тек өз дамуымызбен шектеліп қалмау. Госпиталь дәрігерлер үшін тартымды орталық, студенттер мен жас мамандар үшін білім беру алаңы, ғылыми зерттеулер үшін база және облыстың барлық медициналық ұйымдары үшін серіктес болуы тиіс.

Біз облыс тұрғындарының, күрделі диагностика немесе жоғары технологиялық емдеу қажет болған жағдайда, ең алдымен, бұл көмекті өз өңірінде алуға мүмкіндігі бар екенін түсінгенін қалаймыз.

Мен университет госпиталін дамытудың негізгі мәнін дәл осыдан көремін: медициналық көмектің сапасы мен қолжетімділігін арттыру, сонымен қатар бүкіл облыстың медициналық әлеуетін нығайту.

Егер госпитальдың дамуының арқасында адам қажетті диагностика мен емді үйіне жақын жерде ала алса, егер күрделі операцияны Семейде жасауға мүмкіндік болса, егер жетекші орталықтың маманы консультацияға қашықтан қосыла алса – онда біздің жұмысымыздың нақты нәтижесі бар деген сөз.

Абай облысының тұрғындары үшін заманауи медициналық көмектің қолжетімді болуы – университет госпиталінің табыстылығын бағалаудың басты көрсеткіші деп есептеймін.

– Әңгімеңізге рақмет, Алтай Ахметқалиұлы!

Сұхбаттасқан
Риза АСАНҚЫЗЫ,
«Semeı tańy»

Abai OBLYSY ЖАҢАЛЫҚТАР ЖЕЛІСІ

АБАЙ

ЖЕДЕЛ ҚЫЗМЕТКЕ – ЖАҢА КӨЛІК

Облыс әкімінің тапсырмасына сәйкес, полиция департаментінің қолдауымен аудандық полиция бөліміне кезекші бөлімнің жедел қызметтік жұмысына арналған «Газель» автокөлігі берілді.

Аталған көлік қылмыс болған жерге жедел-тергеу тобының уақытылы жетуін қамтамасыз етуге арналған. Автокөліктің іші заманауи талаптарға сай толық жабдықталып, қызметкерлердің жедел әрі сапалы жұмыс атқаруына қажетті жағдай жасалған.

Жалпы, ағымдағы жылы аудандық полиция бөліміне 5 қызметтік автокөлік берілді. Бүгінде аталған көліктердің барлығы өз мақсатында тиімді пайдаланылып, полиция қызметкерлерінің жедел қызметін қамтамасыз етуге жұмылдырылуда.

СПОРТШЫЛАР ЖЕҢІС ТҰҒЫРЫНДА

Абай ауданының спортшылары ел ішіндегі және халықаралық додаларда жоғары нәтиже көрсетіп, аудан абыройын асқақтатып жүр.

Солардың бірі – Алтынбек Кәкітаев. Алтынбек Серікұлы Швейцарияның Лозанна қаласында өткен «Ecole Mont-Olivet Deaf Judo Masters Top 18 Lausanne 2026» халықаралық сурдодзюдо турнирінде жүлделі III орынға ие болып, қола медаль еншіледі.

Сонымен қатар Орал қаласында ерлер мен әйелдер арасында дзюдодан Қазақстан Республикасының чемпионаты өтті. Ел чемпионатында Абай ауданының тумалары Мәди Серіков 60 келі салмақ дәрежесінде II орын иеленсе, Есентай Имаханов 66 келі салмақта III орынға табан тіреді.

АҚСУАТ

ДЗЮДОДАН ОБЛЫСТЫҚ ТУРНИР

Ақсуат ауданының Ойшілік ауылында 2009-2010 жылы туған жасөспірімдер арасында дзюдодан Уәли Құрманғалиұлын еске алуға арналған I ашық облыстық турнир өтті.

Екі күнге созылған жарысқа еліміздің әр өңірлерінен 160-тан астам жас спортшы қатысты. Олардың қатарында халықаралық және республикалық жарыстардың, әлем және Азия чемпионаттары мен Азия ойындарының жеңімпаздары мен жүлдегерлері бар.

Турнирдің ашылу салтанатында Уәли Құрманғалиұлының жары мен ұлы жарысқа қатысушыларға алғысын білдіріп, турнирдің алдағы уақытта да жыл сайын дәстүрлі түрде өтетінін жеткізді.

Жарыс жеңімпаздары арнайы естелік медаль және қаржылай сыйақымен марапатталды.

ЖАРМА

ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІ НАЗАРДА

Жарма ауданында өрт қауіпті кезеңде дала өрттері мен жанулардың алдын алу мақсатында рейдтік және профилактикалық жұмыстар жалғасуда.

Төтенше жағдайлар бөлімінің қызметкерлері егін жинау жұмыстары жүріп жатқан аумақтарды, шаруа қожалықтары мен ауыл шаруашылығы кәсіпорындарын аралап, өрт қауіпсіздігі талаптарын түсіндірді. Құрғақ шөп пен өсімдік қалдықтарын өртеуге жол бермеу және техникаларды алғашқы өрт сөндіру құралдарымен жабдықтау қажеттігі ескертілді.

Рейд барысында 2 әкімшілік құқық бұзушылық анықталып, ӘҚБтК-нің 589-бабы бойынша хаттамалар толтырылды.

Төтенше жағдайлар бөлімі тұрғындарды отпен абай болып, өрт қауіпсіздігі талаптарын қатаң сақтауға шақырады.

АУЫЛ КӨРКІ АЗАМАТЫНАН

Жарма ауданында «Таза Қазақстан» республикалық экологиялық акциясы аясында елді мекендердің тазалығы мен абаттандырылуына бағытталған ақпараттық-түсіндіру жұмыстары жүргізілуде.

Шараларға жергілікті атқарушы органдармен қатар, «Әділет» партиясының аудандық филиалы, полиция бөлімі, санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасы және Жастар ресурстық орталығының өкілдері қатысуда.

Тұрғындарға санитариялық тазалықты сақтау, қоғамдық орындарды күтіп ұстау және абаттандыру талаптары түсіндірілуде. Сонымен қатар кәсіпорындар мен сауда орындарында да түсіндіру жұмыстары жүргізілуде.

Басты мақсат – елді мекендердің тазалығын қамтамасыз етіп қана қоймай, тұрғындардың экологиялық мәдениеті мен туған жерге деген жауапкершілігін арттыру.

«ST»-ақпарат

АБАЙ

ТАЗАЛЫҚ САҚТАУ – ОРТАҚ МІНДЕТ

Тазалық – елді мекеннің көркі ғана емес, тұрғындардың туған жерге деген жанашырлығы мен жауапкершілігінің көрінісі. Ауласы мен көшесі таза, қоғамдық орындары ұқыпты ұсталған ауылдың ажары да ашық.

Бек БОЛАТ,
«Semeı tańy»

Абай ауданының орталығы Қарауыл ауылында «Таза Қазақстан» экологиялық акциясы аясында кезекті сенбілік өтті. Игі шараға мекемелер мен аудандық бөлімдердің қызметкерлері қатысып, ауыл аумағын тазартуға өз үлестерін қосты.

Сенбілік барысында көшелер мен қоғамдық аумақтардың тазалығына көңіл бөлініп, жиналған тұрмыстық қалдықтар шығарылды.

Аудан әкімі Мейіржан Серікбосынұлы полиция бөлімі қызметкерлерімен бірге Әйгерім және Сүндетбай көшелерінде болып, жүргізіліп жатқан тазалық жұмыстарының барысын бақылап қайтты. Ауыл тұрғындарымен тілдесіп, көшелердің тазалығы мен көркейтілуіне қатысты пікірлерін тыңдады.

Кездесу барысында туған ауылдың тазалығын сақтау баршаға ортақ міндет екені тағы бір мәрте айтылды. Өйткені елді мекендердің көркеюі тек сенбілік кезінде атқарылатын жұмыстарға емес, тұрғындардың күнделікті тазалыққа деген көзқарасына да байланысты. Әр тұрғын өз ауласы мен айналасын таза ұстап, қоғамдық орындарға ұқыпты қараса, ауылдың жалпы келбеті де жақсара түседі.

Полиция бөлімі қызметкерлері тұрғындарға тұрмыстық қалдықтарды белгіленбеген орындарға тастамай, арнайы қоқыс орындарына шығару қажеттігін түсіндірді. Бұл – қоршаған ортаның тазалығын сақтаудың қарапайым әрі маңызды талаптарының бірі.

«Таза Қазақстан» акциясы аясындағы мұндай іс-шаралар тұрғындарды туған жердің тазалығы мен көркеюіне белсенді атсалысуға үндейді. Қоршаған ортаны қорғау, тазалықты сақтау және елді мекендерді абаттандыруға атсалысу – баршаға ортақ міндет. Ауылдардың таза әрі көрікті болуы ортақ іске әркімнің жауапкершілікпен қарауына байланысты. Сондықтан тазалықты сақтау бір күндік науқан емес, күнделікті дағдыға айналуы тиіс.

Мұндай шаралар, елді мекеннің санитарлық жағдайын жақсартумен қатар, тұрғындардың қоршаған ортаға деген жауапкершілігін арттыруға ықпал етуде.

ЖҮЙРІКТЕН ЖҮЙРІК ОЗАР...

Ұлттық спорт – халқымыздың салт-дәстүрі мен мәдениетін ұрпақтан-ұрпаққа жеткізетін рухани құндылықтардың бірі. Соның ішінде ат спортының орны ерекше. Қазақ үшін жылқы – еркіндік пен елдіктің, жүйріктік пен намыстың символы. Бүгінде Абай ауданында атадан балаға жалғасқан осы дәстүрді жаңғыртып, ұлттық ат спортының кеңінен насихатталуына мүмкіндік беретін түрлі жарыстар ұйымдастырылып келеді. Осы бағыттағы игі бастамалардың бірі – ауданда екінші жыл қатарынан өткізіліп отырған «Алтын тай – 2026» ат спорты жарысы.

Анар АХМЕТҚАЛИҚЫЗЫ,
«Semeı tańy»

Жарыста ауданның ауылдық округтерінен келген шабандоздар бас қосып, өз жүйріктерін бәйгеге қосты. Бәйгенің ашылу салтанатында сөз алған аудан әкімі Мейіржан Смағұлов ұлттық спортты дамыту мен кейінгі буынға дәріптеудің маңыздылығына тоқталып, жарысқа қатысушыларға сәттілік пен жеңіс тіледі.

Жүйріктердің шабысы мен шабандоздардың шеберлігі сыналған тартысты бәсекені жиналған көпшілік ерекше қызығушылықпен тамашалады. Әуелі тай жарыс, содан соң құнан жарыс, кейін аламан бәйге өтті.

Тай жарысында Көкбай ауылының шабандозы Ерзат Төлеген Падиша атты жүйрігімен дараланып, мәреге бірінші болып жетті. Құнан бәйгеде Саржал ауылының өкілі Аяулым Дастанқызы Наркенже атты сәйгүлігімен топ жарды. Ал аламан бәйгеде Көкбай ауылының шабандозы Қуаныш Елхан Айжұлдыз атты жүйрігімен қарсыластарынан озып, жеңіс тұғырына көтерілді.

«Алтын тай – 2026» ұлттық ат спорты жарысының өтуі ауыл тұрғындары үшін ерекше мәнге ие. Мұндай бәсекелер жас шабандоздардың спортқа қызығушылығын арттырып қана қоймай, жүйрік баптау, атқа міну мәдениеті секілді халқымыздың дәстүрлі өнерінің сақталуына ықпал етеді.

Жарыс қорытындысында шабандоздар мен жүйрік баптаған азаматтардың еңбегі лайықты бағаланып, жеңімпаздар мен жүлдегерлер арнайы медальдармен, дипломдармен және бағалы сыйлықтармен марапатталды.

Екінші жыл қатарынан ұйымдастырылып отырған «Алтын тай» жарысының ұлттық спортты насихаттаудағы маңызы зор. Дәстүрлі ат спортына қызығушылық танытып, оның дамуына үлес қосып жүрген азаматтардың еңбегі осындай жарыстар арқылы көрініс табады. Ұлттық мұраны ұлықтайтын мұндай шаралардың жалғасын табуы – жас ұрпақтың ата дәстүрге деген құрметін арттыруға ықпал етері анық.

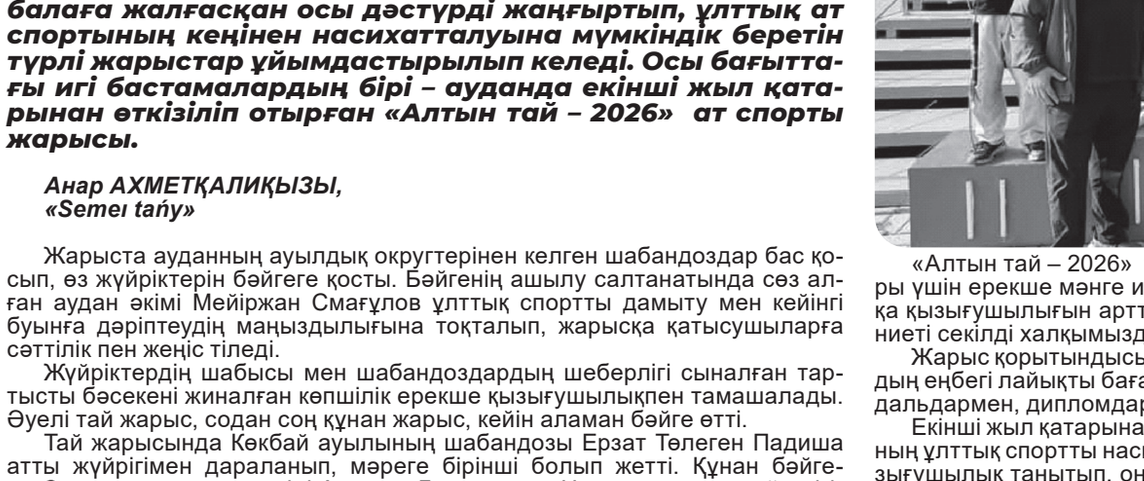
АЯГӨЗ

БИОЛОГИЯ КАБИНЕТІ АШЫЛДЫ

Биылғы жаңа оқу жылын Аягөз қаласындағы К.Бозтаев атындағы мектеп ұстаздары мен оқушылары зор қуанышпен қарсы алды. Аталған білім ошағында осы мектептің түлегі, Аягөз өңірінің өркендеуіне өзіндік үлесін қосқан, туған өлкесінің жанашыр перзенті Рысбек Медельханұлы Дюсекеевтің есімі берілген биология кабинетінің ашылу салтанаты өтті.

Айтулы шараға аудан әкімі Айбек Нұғымаров келіп қатысып, мектеп ұстаздарын, оқушыларды, ата-аналарды құттықтап ізгі тілегін білдірді.

- Мұндай заман талабына сай жабдықталған жаңа кабинетте мектеп оқушылары өздерін қызықтырған пәнді ықыласпен оқитыны анық. Перзенттерінің демеушілігімен осы кабинетке есімі берілген Рысбек Медельханұлының туған жерін түлетіп, халықтың шынайы жанашыры болғаны баршамызға белгілі. Шын мәніндегі туған жерінің жанашыры болған азаматтың атқарған ісі осы мектептің барлық оқушыларына үлгі болып қалары анық. Жаңа оқу жылы құтты болсын!-деді аудан басшысы А. Серікболұлы. Отбасында жеті перзент тәрбиелеп өсірген Рысбек Дюсекеев үш мәрте облыстық мәслихаттың депутаты болып сайланған, Аягөз ауданының құрметті азаматы.

Салтанатты шарада сөз алған ел азаматтары оның жарқын бейнесі мен артына қалдырған өнегелі істері жас ұрпаққа әрдайым өнеге болып қала беретіндігін атап өтті. Әке есімін ұлықтап, игі іске демеушілік жасап отырған азамат – Рысбек Медельханұлының қызы, Аягөз аудандық мәслихатының депутаты Айгүл Рысбекқызы екенін де айта кеткен жөн.

Мектеп директорының тәрбие ісі жөніндегі орынбасары Әсем Құлтаеваның айтуынша, заманауи талапқа сай жабдықталған жаңа биология кабинеті оқушылардың табиғатты тануына, ғылыми ізденісіне, тәжірибе жасап, биология әлемінің сырын терең меңгеруіне жаңа мүмкіндік береді. Яғни, болашақ биологтар мен ғалымдарға қанат бітіретін игі бастамалардың қайнар көзі болмақ.

Осы іс-шара барысында мектептің 3 «А» сынып оқушылары өнер көрсетіп, көпшілікке өз өнерлерін паш етті.

Өз тілшіміз

БЕСҚАРАҒАЙ

ҚЫС МЕЗГІЛІНЕ ДАЙЫНДЫҚ ПЫСЫҚТАЛДЫ

Бесқарағай ауданында қысқы кезеңге дайындық жұмыстары жоспарлы түрде жүргізілуде. Аудан әкімдігінің кезекті отырысында қысқы мал азығын дайындау, күзгі егін жинау науқанына әзірлік және аудандық маңызы бар автомобиль жолдарын қыс мезгілінде күтіп ұстау мәселесі қаралды.

Жиында аудан әкімінің орынбасары Сұңғат Назаров аудан аумағындағы жолдардың қысқы кезеңге дайындығы туралы баяндады. Сұңғат Назаровтың айтуынша, ауданның жол желісінің жалпы ұзындығы - 644,8 шақырым. Оның ішінде 146 шақырымы – республикалық, 245 шақырымы – облыстық, 253,8 шақырымы - аудандық маңызы бар жолдар. Ал елді мекендердің ішкі жолдарының ұзындығы - 234,9 шақырым.

- Республикалық маңызы бар Омбы – Майқапшағай автожолының аудан аумағы арқылы өтетін 146 шақырым бөлігі «ҚазАвтоЖол» ҰК» АҚ Шығыс Қазақстан облыстық филиалының қарамағында. Аталған учаскеге ДЭУ-26 мекемесі қызмет көрсетеді. Қазіргі уақытта жол төсемі бейіндеу және жол жиектерін жабайы өсімдіктерден тазарту жұмыстары аяқталған.

Ал Семей – Долон – Бесқарағай – Ерназар – Қоянбай облыстық маңызы бар автомобиль жолының 192 шақырымдық бөлігіне «Семей жолдары» ЖШС қызмет көрсетеді. Бұл учаскеде де жол жиектерін шөптерден тазарту жұмыстары аяқталған.

Аудандық маңызы бар 253,8 шақырым жолды қысқы кезеңде күтіп ұстау жұмыстарын «Милена» ЖК атқарады. Мердігер ұйымның Бесқарағай ауылында өндірістік базасы бар. Қысқы жұмыстарға 11 арнайы техника дайындалған. Қазіргі уақытта алдағы қысқы кезеңге дайындық штаттық кестеге сәйкес жүргізілуде, – деді С.Назаров.

Елді мекендердің ішкі жолдарын қысқы күтіп ұстау жұмыстары да алдын ала пысықталған. Ауылдық округтер бойынша жауапты мердігерлер белгіленіп, қажетті техника мен қаржы көлемі нақтыланған. Мәселен, Бесқарағай ауылында қысқы жолдарды күтіп ұстауға 7,5 миллион теңге бөлу жоспарланған. Қаңтар – наурыз айларында 6,1 миллион теңге игерілген. Қалған 1,4 миллион теңге қаражатты қараша–желтоқсан айларында пайдалану жоспарланып отыр. Ауылда екі тиегіш, екі МТЗ-82 тракторы және бір автогрейдер жұмысқа дайын тұр.

Канонерка ауылдық округінде қысқы күтіп ұстауға 3,2 миллион теңге қарастырылған. Мұнда үш тиегіш пен бір МТЗ-82 техникасы бар. Долон ауылында «Саланг-құрылыс» ЖШС-мен 3 миллион теңгеге шарт жасалып, қысқы жұмыстарға қажетті техника әзірленген. Қарабас, Малая-Владимировка, Глуховка және Беген ауылдарында да қысқы жолдарды күтіп ұстауға жауапты мердігерлермен шарттар жасалып, техника дайындалуда. Жетіжар ауылында жаңа үйінді күрегін сатып алуға 1,5 миллион теңгеге бюджеттік өтінім берілген. Ерназар ауылында жеке техника бар, алайда жанар-жағармайға қажеттілік бар.

С.Назаровтың айтуынша, жолдарды қысқы кезеңде күтіп ұстауда басты міндет – қар тазалау жұмыстарын уақтылы жүргізіп, елді мекендер арасындағы қатынастың үздіксіздігін қамтамасыз ету.

– Республикалық, облыстық және аудандық маңызы бар автомобиль жолдарын күтіп ұстау мәселесі тұрақты бақылауда. Жолдарды қысқы кезеңге дайындау және арнайы техниканы әзірлеу жұмыстары белгіленген талаптарға сәйкес жүргізілуде,– деді аудан әкімінің орынбасары.

Алдағы қысқы кезеңде жолдардың уақтылы тазартылуы, көктайғаққа қарсы материалдардың жеткілікті болуы және арнайы техниканың ақаусыз жұмыс істеуі басты назарда болмақ.

Е.РАХМЕТУЛИН

АҚСУАТ

ЕКІ ӨҢІРДІҢ ӨНЕРПАЗДАРЫ БАС ҚОСТЫ

Ақсуат пен Ақжар кезінде бір аудан құрамында болды. Сол кезеңде қос өңірдің еңбекшіл халқы ел мен жердің дамуына бірге атсалысып, береке-бірліктің үлгісін көрсетті.

Халық шаруашылығының түрлі салаларымен қатар, мәдениет пен өнердің де өркендеуіне бірлесе үлес қосты. Бұл дәстүр аудандар екіге бөлінгеннен кейін де үзілген жоқ. Әсіресе екі өңір өнерпаздарының шығармашылық байланысы жыл өткен сайын нығая түсті.

Жуырда Ақсуат халық театрының өнерпаздары Ақжар өңіріне барып, Жаңақауыл мәдениет үйінде өткен Сіләмхан Черияздановтың атындағы Жаңақауыл халық театрының 40 жылдық мерейтойына қатысты. «Ғасырмен үндескен театр» атты аймақтық халық театрлары фестиваліне әр өңірден театр ұжымдары, сахна саңлақтары, өнер ардагерлері мен театрдың қалыптасуына үлес қосқан азаматтар жиналды.

Мерейтойлық шараның ашылу салтанатына Шығыс Қазақстан облысы Тарбағатай ауданы әкімінің орынбасары Е.Сабырбаев қатысып, аудан әкімі Д. Жөргекбаевтың құттықтау хатын оқып берді.

Фестиваль барысында Сіләмхан Черияздановтың өмірі мен шығармашылық жолы, театр өнеріне деген сүйіспеншілігі және ауыл мәдениетін дамытуға сіңірген еңбегі кеңінен сөз болды. Өнер майталманының есімін ұлықтаған тағылымды шарада оның ұрпақтары мәдениет үйіне театр тарихына қатысты құнды жәдігерлерді табыстады.

Сіләмхан Черияздановтың өмірлік серігі, ұлағатты ұстаз Әлиман апай жылдар бойы ұқыптылықпен сақтап келген театр ұжымының шығармашылығына қатысты мақалалар, марапаттар мен спектакльдерден түсірілген елуге жуық фотосурет және сахна өнеріне қатысты өзге де құнды дүниелер арнайы әзірленген көрмеге қойылып, көпшілік назарына ұсынылды.

Фестиваль аясында өнер ұжымдары өзара бақ сынасып, көрерменге мазмұнды қойылымдар ұсынды. Қазылар алқасының шешімімен бас жүлде Сіләмхан Черияздановтың атындағы Жаңақауыл халық театрына берілді. Театр ұжымына 300 мың теңге көлеміндегі сыйақыны Черияздановтар әулетінің атынан Қарақат Сіләмханқызы табыстады.

Бірінші орын мен 250 мың теңгелік жүлдені Ақсуат халық театры иеленді. Екінші орын және 200 мың теңгелік сыйақы Ақжар халық театрына бұйырды. Ал Самар ауданынан келген «Өрлеу» театры үшінші орынға ие болып, 150 мың теңге көлеміндегі сыйақыға ие болды. Сондай-ақ сахнадағы шеберлігімен, жаңашылдығымен ерекшеленген актерлерге, сахна сыртындағы мамандарға да құрмет көрсетіліп, 16 адамға ақшалай сыйлықтар табысталды.

Қырық жыл, бір қарағанда, ұзақ уақыт болғанымен, өнер үшін бұл талай буынның шығармашылық ізденісі мен еңбегін қамтитын тұтас бір дәуір. Осы жылдар ішінде Жаңақауыл халық театрының сахнасынан талай талант түлеп ұшты. Ұжым ауылдың мәдени өмірін жандандырып қана қоймай, ұлттық құндылықтарды дәріптеп, көрерменге ой салар, жүрекке әсер етер қойылымдарымен өзіндік өнер мектебін қалыптастырды.

Слямхан Черияздановтың атындағы театрдың 40 жылдық мерейтойы – бір ғана шығармашылық ұжымның белесі емес. Бұл – ауыл өнерінің дамуына үлес қосқан барша буынға көрсетілген құрмет, өткенге тағзым әрі келешекке аманат.

Мерекелік шараның жоғары деңгейде өтуіне атсалысқан Ақжар мәдениет үйінің директоры Шәкен Мәлікқызына, театр ардагерлері мен мәдениет қызметкерлеріне, демеушілік көрсеткен халық қалаулысы Б.Нүрпейісовке, ауылдық округ әкімі С.Сахиолдинаға, Сіләмхан ағаның сыныптастары мен ұрпақтарына алғыс білдіреміз.

Театрдың қырық жылдық мерейтойы өткен мен бүгінді жалғап, аға буын мен жас ұрпақты табыстырған, ауыл өнерінің өміршеңдігін паш еткен мазмұнды мәдени шара ретінде есте қалды.

Күлпаш АҚПАНҚЫЗЫ

ӘУЛИЕ БАБА РУХЫНА ТАҒЗЫМ

Ақсуат ауданында шығыстың рухани шамшырағы атанған, емшілік өнерімен елге танылған Ырғызбай Досқанаұлының рухына арналып ас берілді. Жыл сайын тамыз айында ұйымдастырылатын тағылымды шараның мазмұны кеңейіп келеді. Ас алдында ғылыми конференция өтіп, ескерткіш тақта ашылды.

1787 жылы дүниеге келген Ырғызбай Досқанаұлы Орта жүзге танымал халық емшісі болған. Ол шөптесін өсімдіктерден дәрі-дәрмек дайындап, сырқат жандарға ем жасап, тұрмысы төмен отбасыларға қолынан келген көмегін көрсеткен. Елге шапағатын тигізген емші туралы тарихи деректер мен ел аузындағы әңгімелер оның есімін ұрпақ жадында сақтап келеді.

Арада екі ғасырдан астам уақыт өтсе де, Ырғызбай бабаның есімі ел арасында ұмытылған жоқ. Әулиенің өмірі мен рухани мұрасын зерделеу, кейінгі ұрпаққа насихаттау бағытындағы шаралар жалғасын тауып келеді.

Биылғы шара Ырғызбай Досқанаұлының рухани мұрасына арналған халықаралық ғылыми конференциядан басталды. «Қазақ халқына ортақ тұлға, ел тұтқасы Ырғызбай Досқанаұлының (1787–1850) рухани мұрасы» тақырыбындағы жиынға, Абай облысымен қатар, Шығыс Қазақстан және Павлодар облыстарынан қонақтар қатысты.

Конференция алдында Ырғызбай баба кесенесі мен қонақ үйін салдырған Бәделхан Камалханұлы Сабуровтың құрметіне ескерткіш тақта ашылды.

Бәделхан Сабуров баба күмбезі мен қонақ үйінің құрылысы толық аяқталғанша басы-қасында болған. Еңбегін бұлдамай, дайын кешенді мемлекет қарамағына өткізген азаматтың елге сіңірген еңбегі де аз емес. Ол 2013–2023 жылдар аралығында Ақсуат жерінде қазақ күресінен халықаралық Гран-при жарысын ұйымдастыруға ұйытқы болып, ұлттық спорттың дамуына үлес қосты. Сонымен қатар қазанат бәйгесін ұйымдастырып, қазақ жылқысын әлемдік Гиннестің рекордтар кітабына енгізуге атсалысты.

Ескерткіш тақтаны аудан әкімінің орынбасары Тілек Мәселов құттықтау сөзбен ашты. Көкпекті өңірінен келген ақсақал Рым Кибежанов пен Ырғызбай қорының төрағасы Қайырбек Шыныбаев ескерткіштің лентасын қиған соң Бәделхан Камалханұлы ортаға шақырылып, сый-сияпат жасалды.

Ғылыми-тәжірибелік конференцияда Ырғызбай бабаның өмірі мен мұрасы, ел тарихындағы орны, рухани құндылықтарды дәріптеу және ұлттық салт-дәстүрді ұлықтау мәселелері сөз болды. Жиынға облыстық ішкі саясат бөлімінің басшысы Жарқын Жұмаділов, Шығыс Қазақстан облысының бас имамы Думан Сайфуллин, ШҚО дін істері басқармасының басшысы Ерболат Ошақбаев, Тарбағатай ауданының әкімі Дархан Жөргекбаев, Ақсуат ауданының әкімі Ерсін Ескендіров, өлкетанушы, жазушы Жамбыл Жұманбай, Жазушылар одағы Павлодар облысы филиалының төрағасы Болат Аманбаев, профессор, халықаралық Алаш сыйлығының иегері Серік Төлеубаев және өзге де зиялы қауым өкілдері қатысты.

Конференция барысында облыс әкімі Берік Уәлидің құттықтау хаты оқылып, арнайы жіберген 16 кітабы «Дала даналары» кітапханасына табысталды.

Ырғызбай бабаның рухани мұрасын ғылыми тұрғыдан зерделеп, кеңінен насихаттау мақсатында конференцияда айтылған келелі ойлар мен зерттеулердің нәтижесін жинақтап, кітап етіп шығару жоспарланып отыр.

Конференциядан кейін ас берілді. Айта кетерлігі, асты бұған дейін Ырғызбай бабаның ұрпақтары ұйымдастырып келген болатын. Алайда елдің әр түкпірінен жиналатын жұртшылықты бір күнге топтастыру мақсатында ақсақалдармен кеңесе отырып, жыл сайын 20 тамызда ас беру туралы шешім қабылданған. Сондықтан бұл жиын тарихи жадыны жаңғыртып, елді бірлікке ұйыстыратын тағылымды шараға айналды.

Ырғызбай баба кесенесінің негізі 1956 жылы қаланған. Бүгінде мұнда мешіт, кітапхана, музей және қонақтарға арналған нысандарды қамтитын тұтас рухани-тарихи кешен қалыптасқан. Кешенге келушілердің қарасы үзілмейді.

Ас барысында қонақтарға Ырғызбай қоры атынан шапан жабылып, сый-сияпат көрсетілді. Сонымен қатар Қызылкесік, Кіндікті, Сәтбаев және Жәнтікей ауылдарындағы мектептердің жиырма оқушысына оқу құралдары мен қажетті заттар табысталды.

Ырғызбай бабаны еске алуға арналған іс-шара ширек ғасырдан астам уақыт өткізіліп келеді. Бұған дейін он жыл бойы қазақ күресінен халықаралық турнир ұйымдастырылса, соңғы екі жылдан бері ғылыми-тәжірибелік конференция өткізу дәстүрі қалыптасты.

2027 жылы Ырғызбай Досқанаұлының туғанына 240 жыл толады. Бұл айтулы тарихи тұлғаның рухани мұрасын кеңінен дәріптеп, тағылымын кейінгі ұрпаққа жеткізудің тағы бір мүмкіндігі болмақ.

Ж.ЖҰМАНБАЙ

ЖАРМА

ТІЛГЕ ҚҰРМЕТ – БАРШАҒА МІНДЕТ

Тіл – ұлттың рухани тұтастығын айқындайтын басты құндылықтардың бірі. Мемлекеттік тілдің қоғамдық өмірдің барлық саласында кеңінен қолданылуы – елдің тілдік ортасын қалыптастырудың маңызды шарты. Бұл ретте мемлекеттік тілдегі сауатты әрі талапқа сай көрнекі ақпараттың да өзіндік орны бар.

Анар АХМЕТҚАЛИЕВА,
«Semeı tańy»

Осы ретте Абай облысының мәдениет, тілдерді дамыту және архив ісі басқармасының ұйымдастыруымен «Көркем тіл – көрікті өнір» айлығы өтті. Іс-шараның негізгі мақсаты – көрнекі ақпарат пен жарнама мәтіндеріндегі қателерді анықтап, Қазақстан Республикасының тіл туралы заңнамасы талаптарына сәйкестендіру және жарнама тілін біріздендіру, тұрғындар арасында тіл мәдениетін қалыптастыру, жалпы алғанда, мемлекеттік тілдің қолданыс аясын кеңейту.

Айлық аясында Жарма ауданында бірқатар нысандардың көрнекі ақпараттарына мониторинг жүргізілді.

Іс-шара барысында аудан бойынша 28 нысан қамтылып, дәріханалар, кәсіпкерлік және халыққа қызмет көрсету нысандарындағы көрнекі ақпараттар тексерілді. Зерделеу кезінде анықталған кемшіліктер бойынша түсіндіру жұмыстары жүргізілді. Нәтижесінде А4 форматындағы көрнекі ақпараттарға қатысты анықталған 9 кемшілік түзетілді.

Мемлекеттік тіл талаптарының сақталуы темір жол нысандарында да назардан тыс қалған жоқ. Шалабай, Шар және Жарма кенттеріндегі темір жол нысандарына мониторинг жүргізіліп, тіл талаптарына сәйкес келмейтін ескерту тақтайшалары анықталды. Осыған байланысты тиісті түсіндіру жұмыстары жүргізіліп, талапқа сай келмейтін тақтайшаларды алып тастау және олардың орнына мемлекеттік тіл талаптарына сәйкес қайта тапсырыс беру бойынша жұмыстар қолға алынды.

Мониторинг барысында жол бойындағы көрнекі ақпараттарға да назар аударылды. Мәселен, Суықбұлақ кентіне қарасты Ұзынжал ауылының атауы Семей – Қалбатау бағытындағы автомобиль жолынан ауылға бұрылатын жерде орналасқан тақтайшада «Узынжал» деп қате жазылған. Аталған кемшілікке байланысты тиісті ескерту жасалып, ауыл атауын «Ұзынжал» деп дұрыс жазу жөнінде хат жолданды.

Қалбатау ауылындағы Д.Қалматайұлы көшесінде орналасқан дүкеннің маңдайшасына қатысты да ескерту айтылды. Жалпы, анықталған 13 кемшіліктің 9-ы түзетілді. Қалған төрт кемшілікті жою үшін уақыт берілді. Оның ішінде темір жол бойындағы үш ескерту тақтайшасы мен бір дүкеннің маңдайшасын ауыстыру көзделіп отыр.

Мұндай жұмыстардың басты мақсаты – кемшілік анықтап, ескерту жасау емес, кәсіпкерлік нысандар мен түрлі мекеме өкілдеріне мемлекеттік тіл талаптарын түсіндіріп, сауатты көрнекі ақпарат қалыптастыруға бағыт-бағдар беру.

Мемлекеттік тілге деген құрмет ең алдымен оның дұрыс әрі сауатты қолданылуынан көрінеді. Сондықтан көрнекі ақпараттарды заң талаптарына сәйкестендірумен қатар, тіл тазалығы мен сауаттылығына мән беру – ортақ міндет.

ЖАҢАСЕМЕЙ

ЖАҢАРУҒА БЕТ АЛҒАН КЕНТ

Жаңасемей ауданында елді мекендердің әлеуметтік-экономикалық жағдайын зерделеу мақсатында көшпелі кеңес өтті. Аудан әкімі бастаған жұмыс тобы Шаған кентін аралап, әлеуметтік және инженерлік инфрақұрылым нысандарының жай-күйімен танысып, алдағы міндеттерді айқындады. Кеңеске ауылдық округтер мен кент әкімдері қатысып, Шағандағы атқарылып жатқан жұмыстар мен шешімін күткен мәселелерді талқылады.

Бүгінде Шаған кентінде 569 адам тұрады. 129 ауласы бар елді мекеннің жалпы аумағы 3 547 гектардан асады. Тарихы темір жолмен тығыз байланысты кенттің экономикалық өмірінде бұл сала әлі де маңызды орын алады. Кенттің болашағы сонымен қатар әлеуметтік нысандардың жағдайына, инфрақұрылымның жаңаруына және жаңа жұмыс орындарының ашылуына тікелей байланысты.

Көшпелі кеңес барысында аудан әкімі №24 жалпы білім беретін мектептің жағдайына назар аударды. 1970 жылы салынған ғимаратта бүгінде 60-қа жуық бала білім алады. Алайда мектептің мүмкіндігі қазіргі талапқа толық сай емес. Оқу кабинеттерінің жалпы ауданы небәрі 125 шаршы метр, спорт залының көлемі - 41 шаршы метр. Асхана, акт залы мен шағын орталық жоқ, қосымша білім беруге арналған бөлмелер де жеткіліксіз. Осы жағдайларға байланысты жаңа мектеп салу күн тәртібінде тұрған негізгі мәселелердің бірі. Құрылысқа арналған жер учаскесі анықталып, аумаққа орталықтандырылған су желісі тартылған. Алдын ала эскиздік жоба әзірленді. Endігі кезең – жобалау-сметалық құжаттаманы дайындау.

Кент тұрғындарының шамамен 40 пайызын балалар мен жастар құрайды. Мұнда 14 жасқа дейінгі 100 бала және 14-35 жас аралығындағы 128 жас бар. Сондықтан олардың бос уақытын тиімді ұйымдастыру, спортпен айналысуына жағдай жасау да маңызды. Қазір кентте екі спорт алаңы бар. Дегенмен жаңа балалар ойын алаңы мен қыс мезгілінде пайдалануға болатын жабық спорт нысанына қажеттілік бар.

Шаған кентіндегі маңызды өзгерістердің бірі – орталықтандырылған су жүйесінің іске қосылуы. Құрылыс жұмыстары аяқталып, қазір қабылдау-тапсыру рәсімдері жүргізілуде. Бүгінде 75 абонент орталықтандырылған суға қосылған. Бұл жоба тұрғындардың тұрмыс сапасын жақсартып қана қоймай, алдағы уақытта әлеуметтік нысандар мен жаңа аумақтарды дамытуға мүмкіндік береді.

Кенттегі медициналық пункттте фельдшер мен санитар жұмыс істейді, ал дәрігер-терапевт аптасына бір рет қабылдау жүргізеді. Нысанның инженерлік инфрақұрылымын жақсартуға арналған жобалау-сметалық құжаттама әзірленген.

Жол мәселесі де өзекті. Кентте 11 көше бар, олардың жалпы ұзындығы 4,5 шақырымды құрайды. Тоғыз көшенің 2,7 шақырымына қиыршық тас төселген. Биыл 1,2 шақырым жолға қиыршық тас төселіп, шамамен 1 500 текше метр материал пайдаланылды. Дегенмен тағы 1,8 шақырым жол жөндеуді қажет етеді.

Абаттандыру жұмыстары да жүйелі жүргізілуде. Биыл кент аумағына 400-ге жуық ағаш отырғызылды. «Таза Қазақстан» акциясы аясында сенбіліктер ұйымдастырылып, көшелер мен қоғамдық орындар тазартылуда. Орталық саябақ пен балалар алаңдары күтіп ұсталып, кентке кіреберісте «Таза Қазақстан» аллеясын құру жұмысы басталды.

Кентке сәуір айында берілген жаңа трактор да коммуналдық жұмыстардың сапасын арттыруға мүмкіндік береді. Endігі міндет – оған қажетті аспалы жабдықтарды сатып алу.

Шағанның экономикалық әлеуетін арттыруға бағытталған ірі жобалардың бірі – EMA Ltd инвестициялық жобасы. Кент аумағында селекциялық-гибридтік орталық пен құрама жем зауытын қамтитын агроөнеркәсіптік кешен құру жоспарланған. Жобаға шамамен 180 гектар жер бөлініп, 250-ге жуық тұрақты жұмыс орнын ашу көзделіп отыр. Бұл жоба кент тұрғындары, әсіресе жастар үшін жаңа мүмкіндік беріп, жергілікті экономиканың дамуына серпін бермек.

Бүгінде Шаған кенті үшін ең маңыздысы – бар мүмкіндікті тиімді пайдаланып, қордаланған мәселелерді кезең-кезеңімен шешу. Жаңа мектеп, сапалы жол, спорт нысандары, абаттандырылған орта және жаңа өндіріс – кенттің алдағы даму бағытын айқындайтын негізгі басымдықтар.

Сонымен қатар Шағанның мәртебесіне қатысты мәселе де назарда. 2026 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енген жаңа заңға сәйкес кент елді мекеннің дербес түрі ретінде сақталады. Осыған байланысты тарихи қалыптасқан кент мәртебесін сақтай отырып, ауылдық аумақтарға арналған мемлекеттік қолдау шараларын пайдалану мүмкіндігі қарастырылуда.

Көшпелі кеңес қорытындысы көрсеткендей, Шаған кентінде әлеуметтік және инженерлік инфрақұрылымды дамыту бағытында нақты жұмыстар атқарылуда. Су жүйесінің құрылысы аяқталып, жолдарды жөндеу, абаттандыру, қауіпсіздік, балалар мен жастарға жағдай жасау бағыттарында жұмыстар жалғасуда. Сонымен бірге алда жаңа мектеп салу, спорт және балалар инфрақұрылымын дамыту, жол желісін кезең-кезеңімен жөндеу, инвестициялық жобаны іске асыру сияқты маңызды міндеттер тұр.

Еркеназ АЙТҚОЖА

Abai OBLYSY
ЖАҢАЛЫҚТАР ЖЕЛІСІ

БОРОДУЛИХА

СПАРТАКИАДА ӨТТІ

Бородулиха арнайы әлеуметтік қызмет көрсету орталығының ұйымдастыруымен әлеуметтік қызмет көрсету саласы қызметкерлері арасында облыстық жазғы спартакиада өтті.

Жарысқа облыстың қала, аудандарынан жеті команда қатысып, спортшылар дойбы, тоғызқұмалақ, футбол, қол күресі және гір көтеруден бақ сынады. Қатысушылар күш-жігері мен шеберлігін көрсетіп, командалық рухты таныта білді.

Жарыс қорытындысында I орынды Аягөз балалар орталығының «Қайрат» командасы иеленді. II орын Үржар балалар орталығының «Шапағат» командасына бұйырса, III орынды Семей арнайы әлеуметтік қызмет көрсету орталығының «Қыран» командасы алды.

Спартакиада қатысушыларға спорттық бәсекемен қатар көтеріңкі көңіл-күй, жақсы әсер және достық қарым-қатынас сыйлады.

ЖАҢАСЕМЕЙ

ТАЗАЛЫҚ – АУЫЛ АЖАРЫ

«Таза Қазақстан» экологиялық акциясы аясында сәуір айынан бері аудан аумағында 18 сенбілік өткізіліп, оған 11 112 тұрғын қатысты. Нәтижесінде 2 338 аула мен 95 көше тазартылып, 21 тарихи-мәдени ескерткіштің және 31 саябақтың аумағы ретке келтірілді. Сондай-ақ 52 әлеуметтік нысанның аумағында тазалық жұмыстары жүргізілді.

Іске 190 кәсіпорын мен ұйым, 130 арнайы техника жұмылдырылып, 760,8 тонна қатты тұрмыстық қалдық шығарылды. Елді мекендерді көгалдандыру мақсатында 2 515 ағаш пен бұта отырғызылды.

Абаттандыру талаптарының сақталуына да бақылау жүргізілуде. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 505-бабы бойынша 490 әкімшілік хаттама толтырылып, 24 хаттама негізінде 1 362 375 теңге айыппұл салынды. Оның 358 975 теңгесі өндірілді.

КӨКПЕКТІ

СЕНБІЛІК – ИГІ ДӘСТҮР

«Таза Қазақстан» республикалық экологиялық акциясы аясында Көкпекті ауданында кезекті сенбілік өтті. Шара барысында елді мекендердегі көшелер мен қоғамдық орындар тазартылып, абаттандыру және санитариялық тазалық жұмыстары жүргізілді.

Аудан әкімі Нұрбек Қошқарбаев аудан кәсіпорындары мен кәсіпкерлерін, ұйымдар мен мекемелердің ұжымдарын және барша аудан тұрғындарын тазалық жұмыстарына белсенді атсалысуға шақырды.

Тазалық – бір күндік науқан емес, туған жерге деген жанашырлықтың көрінісі. Ауданның таза әрі көрікті болуы – әр тұрғынның ортақ жауапкершілігі.

ҮРЖАР

568 ОҚУШЫ МЕКТЕП ТАБАЛДЫРЫҒЫН АТТАДЫ

Үржар ауданындағы мектептерде жаңа оқу жылы басталып, білім ордалары 6290 оқушыны қарсы алды. Биыл 568 бүлдіршін алғаш рет мектеп табалдырығын аттап, білім әлеміне қадам басты.

Оқу жылының басталуына арналған салтанатты шараға аудан әкімі Ақылбек Башимбаев қатысып, ұстаздар қауымын, ата-аналар мен оқушыларды құттықтады. Ол жас ұрпаққа сапалы білім мен саналы тәрбие берудің маңызын атап өтіп, мұғалімдерге жауапты еңбектеріне табыс тіледі.

Өткен оқу жылында ауданның 33 мектебінде 6484 оқушы білім алып, 444 түлек мектеп бітірді. Олардың 35-і «Алтын белгі» иегері атанса, 25 оқушы үздік аттестатқа ие болды. Аудан бойынша ҰБТ-ның орташа көрсеткіші 84 балды құрады.

ҚҰҚЫҚТЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫ АРТТЫРУ – ОРТАҚ МІНДЕТ

Үржар ауданында Абай облыстық ақпараттық-түсіндіру тобының «Заң керуені» жобасы аясында тұрғындармен құқықтық сауаттылықты арттыруға бағытталған кездесу өтті.

Жиында заң талаптарын түсіндіру, азаматтардың құқықтары мен міндеттері туралы ақпарат беру және құқықтық мәселелер бойынша кеңес ұсыну бағыттарына назар аударылды. Кездесуді аудан әкімінің орынбасары Е. Сейльгазин ашып, шараның маңыздылығына тоқталды. Сондай-ақ Үржар ауылы әкімінің міндетін атқарушы С. Маусымбаев пен учаскелік полиция инспекторы Н. Жунусов елді мекендегі өзекті мәселелер бойынша ақпарат берді.

Тұрғындармен өткен ашық диалогқа облыс прокуратурасы, полиция департаменті, экономикалық тергеп-тексеру департаменті және әділет департаментінің өкілдері қатысты. Мамандар құқықтық сауаттылықты арттырудың маңызына тоқталып, тұрғындардың сауалдарына жауап берді.

МАҚАНШЫ

ЖАҢА ЖАНАР-МАЙ ҚҰЮ БЕКЕТІ АШЫЛДЫ

Мақаншы ауылында заманауи талаптарға сай жаңа жанар-жағармай құю бекеті іске қосылды. Ашылу рәсіміне аудан әкімі Дәурен Қойгелдин қатысып, кәсіпкерді жаңа нысанның іске қосылуымен құттықтады.

Жобаны жергілікті кәсіпкер Ерасыл Акмолин жүзеге асырып, бекет SINOOIL компаниясының франшизасы бойынша жұмыс істейді. Нысанды іске қосуға және қажетті коммуникацияларды тартуға екі ай уақыт жұмсалған.

Қазір бекетте АИ-92 бензині мен дизель отыны сатылуда. Алдағы 2-3 аптада АИ-95 бензинін сату жоспарланған. Жаңа нысан бірнеше тұрғынды тұрақты жұмыспен қамтып, аудан халқы үшін жанармай қызметінің қолжетімділігін арттырды.

Аудан әкімі кәсіпкерлік жобаның аудан экономикасы мен қызмет көрсету саласын дамытуға қосатын үлесін атап өтті.

«ST»-ақпарат

ҚАБДЕШ ЖҰМАДІЛОВТІҢ ТУҒАНЫНА 90 ЖЫЛ

ҚАРА СӨЗДІҢ ШЕБЕРІ

Қабдеш Жұмаділовтің есімі қалың оқырман қауымға кеңінен танымал. Қаламынан он роман, жиырма бір повесть, жетпістен астам әңгіме туған тарлан талант. Қоғамдық құбылыстарға да дер кезінде үн қосып, қалам тербеген қабырғалы қаламгер. Жазушының жазғандарының қай-қайсысын оқысаңызда ойланбай, толғанбай қала алмайтыныңыз шындық. Оның туындыларындағы көркем тіл, көрікті ой сізді еріксіз баурап алады. Басы артық бір сөз жоқ. Барлығы нанымды, көңілге қонымды. Әр сөз, әр сөйлем өзінің орнында. Шашау шыққаны, орнын таппай одағай тұрғаны жоқ. Бірақ жазушы нені жазса да оқырманын баурап алатындығы неліктен? Сіз білетін, біз білетін, жұрттың бәрі білетін қарапайым сөздер боямасыз өмір шындығымен өріліп, жазушының ой-сана елегінен өтіп, қағаз бетіне түскенде құлпырып сала беретіні қалай? Бұл не ғажап, қандай сиқыр?! Бұл – жазушының даралығы. Бұл – суреткерлік қуат. Иә, Қабдеш Жұмаділов - қара сөздің теңдесі жоқ шебері.

Қаймағы бұзылмаған қазақтың салт-дәстүрі сақталған ортада өскен, көкейін көк жүзінде еркін самғаған қырандай асқақ мұрат, асыл арман тескен Қабдештің тап осындай тарлан талант иесі болып өсуіне оның өмір сүрген ортасы әсер етті десек, артық айтпаймыз. Өйткені ол өскен орта көсемдіктің, шешендіктің бағын асырып, бәсекесін арыттырған орта болатын. Ол өмірге келген әулет елге қызмет еткен ерекше тағылымды әулет болды. Арғы ата-бабалары әйгілі Бұқа батырдан бастап Бәйімбет, Баймұрат батырлар тарихтың қойнауына кеткен сонау бір ел басынан өткен алмағайып, қиын-қыстау күндерде елін, жерін жолбарыстай жортқан жоңғар басқыншыларынан қорғаған қайтпас-қайсар батырлар болғандығы жұртқа мәлім. Одан бергі аталары – Смайыл зәңгі мен Күдері билер де елдің сөзін ұстаған, жоғын жоқтап, мұңына құлақ асқан, жоқ-жітікке қол ұшын берген, демеу болған марқасқалар. Өз әкесі Жұмаділ де жай бір қатардағы қара жауу қазақ емес, бабаларынан үлгі, өнеге алған, әділеттің жолын ұстанған ақ сүйек қаракөктің тұқымы. Осылардың қай-қайсысы да қара сөзге ұста шешендігімен дараланған жандар.

Жастайынан жан сарайы ашық, көкірек көзі ояу Қабдеш ағамыз осындай өмір мектебінен өткені елге мәлім. Иә, табиғатынан құйма құлақ, зейінді бала естігенін, көргенбілгенін көңіліне түйіп өсті. Адамның жас күнінде естігені, көргені мен білгені, көңілге тоқып-түйгені тот баспас асылдай кейін келе өзіне қызмет етеді екен. Қабдеш ағаның да қара сөзге келгенде ешкімге дес бермейтін ғажайып қасиеті сол бала, бозбала күнінен өскен ортаның ықпалы арқылы орнығып, қалыптасқан қасиет пе дейсің. Қабаңмен сапарлас болып бірге жүрген кездегі тағы бір байқағаным - ол кісінің еске сақтау қабілетінің ерекше екендігі. Иә, Қабаң көзбен көріп, құлақпен естігенін ешқашан ұмытпайтын адам екен. Кейбір жазармандар секілді көрген-білгенін қойын дәптеріне қондырып, диктофонға жазып алмаса да, сол қалпында санасына сақтай алатындығына куәгер болғаным бар. Бұл енді былайғы адамдарда көп кездесе бермейтін, таң қалдырмай қоймайтын табиғат сыйы дер едім.

Өз басым жаратылысы бөлек жайсаң жанның есімін ертерек естігенмін. Ол кезде біздің үй Тарбағатайдың күнгейіндегі Еміл өзенінің бойында отыратын. Бір күні Анар әжем Тыныбай үкірдайдың ауылына қонаққа баратын болды. Сол жылғы қоңыр күздің жайма-шуақ күндерінің бірінде сәскеге таман өзіміз Көк байтал атап кеткен қолдағы бар жалғыз мініс көлігі көк биені әкем өрісте жүрген жерінен алып келіп ерттеді де, әжемді үкірдайдың ауылына қарай жолға салды. Ол ауыл біздің үйден онша алыс емес, төбесі көрініп тұратын үш-төрт шақырым жерде ғана еді. Содан түс ауа әжем қайтып оралды. Сол бір қоңыр күздің шуақты күніндей әжемнің жүзі жарқын, көңілі көтеріңкі көрінді. Алдынан шығып, атты ағашқа байлап, айылын босаттым да, үйге кірдім. Әжем үйге кірісімен қуанышын әкешешеммен бөлісіп жатыр екен. Мен кірген соң бір сәт тына қалды. «Келер көктемде осы ел советке қарай қотарыла көшетін көрінеді» деген әжемнің самбырлаған сөзін ап-анық естіп қалдым. Қастарында біраз отырып едім, ешқайсысы тіс жарып ештеңе айтпады. Әңгіменің тақырыбын мүлде басқа жаққа бұрып, өзара әлденені әңгімелесіп отырды. Демек, мен естуге тиіс емес әңгіме. Біраздан соң мен құлыққа басып, ұйқым келіп тұр деп жатып қалдым.

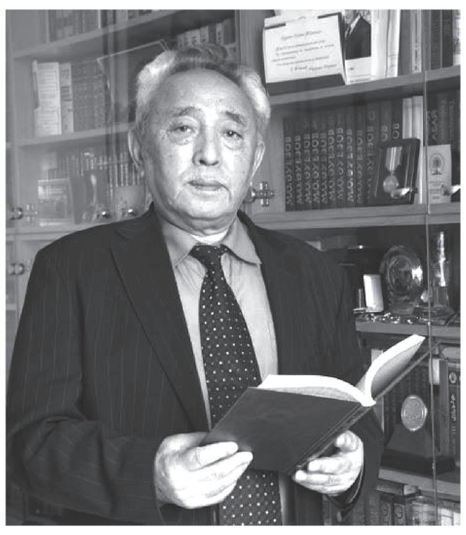
Мені ұйқыға кетті-ау десе керек, олардың әңгімесі бесін шайдың үстінде қайта жалғасты.

- Үкірдайдың ауылына барғандағы үлкен жаңалықты жаңа айттым ғой. Келесі көктемде ел советке қарай қотарыла көшетін көрінеді. Мен оны өзім жақсы танитын, бұрын Шәуешекте тұрған, ана жылы совет гражданы ретінде ата жұртына көшіп кеткен Хасен деген қарияның өз аузынан естідім. Оның айтуынша, бұл істі бастаушы ана бір жылдары, Совет пен Қытайдың дос кезінде, Алматыға оқуға барып, кейін ел арасы бұзылған тұста Қытай қайта шақырып алып, Үрімжіде бірнеше жыл сүргінде болған атақты Күдері бидің немересі Қабдеш деген азамат көрінеді. Сол азамат елдің қазіргі ауыр жағдайын айтып Мәскеуге дүркін-дүркін хат жазып, шекараны ашып, мұндағы халықты қабылдауды сұрапты. Совет өкіметі оның сөзінің растығына көз жеткіп, жұрттың аужайын түйіп қайтуға бұрын осы жақта болған өзі сияқты бірнеше жансызды жіберіпті. Қабдеш баламыз болса қылғұрт қытайдың тарапынан қатаң бақылауда көрінеді. Сондықтан оның атын атауға абай болу керек дейді ол. Немерем қанша дегенмен бала ғой, бірде болмаса бірде байқамай айтып қоюы мүмкін, - деді әжем сақтықпен. «Бәрі түсінікті болды» дедім мен ішімнен.

Келер жылдың көктемін елмен бірге мен де асыға күттім. Сөйтіп, келер көктемде Тарбағатайдың күнгейіндегі қалың ел әжемнің айтқанындай-ақ қотарыла көшті. Кейіннен білдік қой, көкектің 10-ы мен мамырдың 1-не дейінгі аралықта екі елдің арасындағы 5 заставадан өткен атты-арбалы, жаяу-жалпылы көш күндіз-түні толассыз ағылған. Сол көштің соңын ала біздің үй де шекарадан өтті-ау. Себебі жарықтық менің әкем Көксеген ел дегенде едігедей жанын үзетін ерекше адам еді. Көке десе болды көлиіп түсіп, қоң етін кесіп беруге дайын тұратын ол ежелгі әдетімен алдымен шекарадан ауылдастарының ішіндегі үлкен адамдары бар, жағдайы ауыр отбасыларын көшірісіп, өзіміз елдің ең соңынан қозғалған едік. Әлі есімде, біз темір торы жиналып тасталған шекарадан өткен кезде әлгі тор қайта құрылып, шекара да жабылған-ды. Сондағы қуанғаным мен мұңайғаным әлі күнге есімде. Қуанғаным – бала күнімнен аңсаған ата мекенге табанымыз тиді. Мұайғаным – ең алғаш осы көштің қуанышын біздің шаңыраққа жеткізген аяулы әжем Анардың бізден бөлініп, жат жердің топырағын жамылып, артта қалғандығы. Шекарадан өтерден екі ай бұрын ғой деймін, өзінің көрген түсін өзі жорып: «Сендер елге аман-есен өтесіңдер, маған осы жерден топырақ бұйратын тәрізді»,- дегені бар еді. Көріпкелдік қасиеті бар әжемнің осы айтқаны айнымай келді.

Шекарадан өткеннен кейін біз Шыңғыстаудың күнгейіндегі Шұбартау жеріне табан тіредік. Біз келген жер ақын Абайдың «Жазды күн шілде болғанда» дейтін әйгілі өлеңі жазылған Байқошқар өлкесінің бойындағы Байқошқар ауылы еді. Қаражартас деген Байқошқар өзенінің бойындағы табиғаты тамаша бұйраттың күнгейіне түсіп, әкемнің арғы беттен көшерде тастамай ала келген ата-бабасынан келе жатқан қараша үйін тігіп отырдық. Сонда отырғанымызда осыдан бір жыл бұрын Емілдегі қонысымызда атын әжемнен естіген Хасен деген қария іздеп келді. Әкешешеммен жөн сұраса келіп, осыдан бір жыл бұрын кеңес өкіметінің астыртын тапсырмасымен арғы бетке барғанын, онда Тыныбай үкірдайдың ауылында өткен жиында сол елдің жұртқа сөзі өтетін беделді адамдарымен кездескенін есіне алды. Әжемді сонда көріпті. Орыс елі десе аңсаған ауып, көп жайға қанықпаған әжемнің арманына жете алмай дүниеден өткенін естіп, қария әке-шешеме көңіл айтып, аруағына құран бағыштады. Содан соң: «Осы елдің көшуіне ерекше күш салған, Смайыл зәңгінің, Күдері бидің ұрпағы Жұмаділдің баласы Қабдырашиттен хабарларыңыз бар ма, бері өте алды ма?- деп сұрады. Саясаттан хабары жоқ қарапайым шаруа адамдары ол жағын қайдан білсін. Менің әке-шешем ештеңе айта алмады. «Есіл ер қытайдың қақпанына түспей, елмен бірге өте алса жарар еді»,- деді қария терең күрсініп. Мен «Смайыл зәңгінің, Күдері бидің немересі Қабдырашит деген кім?» деп ойландым.

Қабдырашидтің Қабдеш Жұмаділов екенін кейіннен білдік қой. Осы бір жайсаң жанды жақсы ағамен кейінде талай мәрте дәмдес, тұздас, сапарлас та болдым. Ол кісінің қаламынан туған таңғажайып талай шығармаларды сүйсіне оқыдым. Рас, студент кезімде оқта-текте көшеде кездесіп, амандасып жүргенім болмаса, жақын араласа қоймағанмын. Тек 1990 жылы өткен республика парламентінің сайлауы қарсаңында ғана алғаш рет жақынырақ жүздесудің сәті түсті. Өйткені ол кісі сол кездегі Семей облысы бойынша парламентке депутаттыққа ұсынылған үш кандидаттың бірі ретінде Шұбартау халқымен кезесуге келген-ді. Соның алдында ғана мен Семей облысынан ұсынылған тағы бір кандидат Әкежан Қажыгелдиннің жұрт сенген өкілі болған едім. Алайда ауылыңа рулық жағынан да, рухани жағынан да жақын ағаң келіп жатқанда алдынан қалай шықпайсың. Қабаңды қасындағы қосыны, жора-жолдастарымен бірге қарсы алып, шаңырағыма шақырдым да, қадірменді қонақ ретінде қалқадерімізше төредей күттік. Құрметімізге риза болған болар, Қабаң ас үстінде алғысын білдіре келіп, менің ҚазМу-дің журналистер даярлайтын факультетінде білім алғанымды есіне алды. Жұмыс жағдайымды сұрап, шығармашылық жайын да қаға беріс қалдырған жоқ. Менептеп өлең, әңгіме жазатынымды айттым. «Оның жақсы. Шығармашылықпен айналысатын адам үшін ескі жыр-дастандарды, қазақтың қара өлеңін көп оқу керек,- дей келіп, Қабаң ескінің есті сөздеріне көбірек зер салып, тасбұлақтың сусынындай қайнардан мейірің қана сусындауың қажет деген ақылын айтты. - Ақын, жазушы боламын деген адамға алтынға бергісіз асыл сөздің мәйегі сонда жатыр»,- деп бағыт-бағдар берді. Сірә, «Жақсыдан шарапат» деген халқымыздың жақсы сөзі осындайдан айтылған болар.

Одан кейін де ағамен телефон арқылы әр кездері хабарласып тұрдық. Қабаң сондай кездерде ел мен жердің жағдайын, балашағаның амандығын тәтпіштеп сұрайтын. Ағалық ақыл-кеңесін айтып, бағыт-бағдар беретін. Тоқсаныншы жылдардың соңына қарай аудандар ірілендіріліп, Шұбартау ауданы тарап, Аягөз ауданына қосылған тұста ағамен телефон арқылы тағы да тілдескен едім. Сол қарсаңда Аягөз ауданында әкім болған Айбек Мұталапханұлы Кәрімовтің қабылдауында болып, осы уақытқа дейін атқарған қызметіме шақырылған едім. Ел мен жерге бауыр басып қалғандықтан ба, қабылдауда бір шешімге келе алмай, бірден келісім бере алмай қайтқанмын. Қабдеш ағадан осы жайында ақыл сұрағанымда бірден: «Аягөз дегенің тоғыз жолдың торабы ғой, шырағым. Сенің ол жерге баруың керек. Себебі аягөздік ағайындар Абайдың ұстазы - әйгілі ақын-жырау Дулат Бабатайұлының қай жерде жерленгенін білмей жатыр. Біреу анда, біреу мында дегенді айтады. Әзірге ешкім тап басып айта алмай отыр. Ал енді өмірі сол өңірде өткен Дулат бабамыз аспанға ұшып кетті деймісің. Сол Аягөз жерінің бір пұшпағында жатқандығы анық. Тек жыр дүлдүлінің жатқан жерін тауып, нақтылау қажет. Аягөзге бар да, осы іске ат салыстын бол. Аягөз әрі сенің Алматыда оқитын балаларыңның жол азабын тартпай келіп-кетуіне де қолайлы, өздеріңнің де жүріп-тұруларыңа ыңғайлы жер. Айбек іниміз енді шақырса, тартынып қалушы болма», - деп кеңес берді Қабдеш аға.

Сол күні Семей облыстық мәдениет басқармасының бастығы Мәуемғазы Масалимов ағамыз да телефон соғып, менің Аягөзге баруым қажет екенін айтты. «Оған сенің кандидатураңды ұсынған мен едім. Неге бірден келісім бермедің. Аягөз деген сенің шалғайда жатқан Шұбартауың емес қой. Темір жолдың бойында, тоғыз жолдың торабында жатқан жер. Былай барсаң – Алматы , былай жүрсең – Семей, шығысында Үржар мен Мақаншы, батысында - өзің өскен Шұбартау. Осыдан артық қандай қолайлы қоныс керек саған. Ақсаған шаруаны көтеру сенің қолыңнан келеді. Сен одан да бүгінгі күннің проблемасы болып тұрған Дулат Бабатайұлы бабаңның жатқан жерін табуға ат салыс. Бұл туралы министр Еркеғали ағаңа айттым. Дереу Ерағаңмен хабарлас», - деп Мәкең қадап айтты. Іле Ерағаңмен сөйлестім. Ол кісі де Аягөзге барып жұмыс істеуім керектігін айтты. Расында да, мені бала күнімнен бері білетін Мұхтар Мағауин ағам да, Несіпбек бауырым да Аягөзге баруымды құптап отыр екен. Сонымен, дәм тартып, Аягөзге келіп, жұмыс істей бастадым.

Ол кез өтпелі кезең аталған қиын уақыт еді ғой. Елдің іргесі сөгіліп, ауылдың ажары кетіп, адамдар не істерін білмей дағдарып қалған кезең болатын. Қайда барсаң да иесі көшіп кеткен, есік-терезелері аңқайсаңғай, алаң-ашық үңірейген үйлер кездесетін. Осындай кезде әсіресе мәдениет саласының ғимараттары көп зардап шеккені жасырын емес. Бір кездері қызық-думанның базарындай болған қайран ғимараттар әбден бүлінген-ді. Бірінің есігі, енді бірінің терезесі жоқ. Тіпті, басқа-басқа, бір кездері шаруасы дүрілдеген кеңшардың орталығы болған Мыңбұлақ ауылындағы мәдениет үйі өртеніп, шаңырағы ортасына түскен екен. Оған көршілес Ақшәулі ауылындағы мәдениет үйі де кетеуі кетіп, әбден бүлініпті. Орындықтардан жұрдай мәдениет үйінің еденіндегі тақтайларға дейін түгі қалмай қолды болыпты. Төбесіндегі шиферлер шұрық тесік. Андыздап аспан көрінеді. Себебі төбені жапқан тақтайлар да тоналған. Сыртқы кіре беріс бөлмесінің қабырғасы шалқайып, құлаудың аз-ақ алдында тұр. Мәдениет үйі мен оған қатарластыра салынған спорт залдың екі ортасын қосатын, бұрын көркемөнерпаздардың киім ауыстыратын бөлмесі мен кітапхана болған ғимараттың қабырғасы жартысына дейін жоқ.

Олардан бергі үлкен күре жолдың бойындағы Нарын ауылдық мәдениет үйі де өртеніпті. Тарбағатай ауылындағы жаңадан салынып пайдалануға әне-міне берілгелі тұрған қос қабатты жаңа типтегі мәдениет үйі орнымен тып-типыл. Ақшиде салына бастаған мәдениет үйінде де сондай көрініс. Ондағылар тіпті кітапхананың қайда болғандығын да білмейді. Сол сияқты Б.Майлин атындығы, Ақшатау ауылдық округіндегі мәдениет ошақтары оқыралаған сиырдың, шыбындаған жылқының көлеңкелейтін орнына айналған. Ал Қарағаш ауылдық округінде мәдениет ошағы болмапты. Тарлаулы мен Қопа ауылдық округіндегі ғимараттар да талан-таражға түскен. Қысқасы, жау шапқандай жағдай. Себебі аталған мәдениет орындарындағы қызметкерлер бұл ауданда әлдеқашан оңтайландырудың өткір қайшысына ілігіп, қысқарып қалыпты. Иесіздіктің салдары әлгіндегідей.

Ол кезде көлік дегенің қат. Ауылдардың арасына қатынайтын қоғамдық көліктер атымен жоқ. Бір сөзбен айтқанда, бір ауылдан екінші ауылға жетуің күш. Машина ма, трактор ма, кез келген көлікке отырып жетуге тырысасың. Осындай жағдайда әр ауылға барып, мәдениет ошақтарының жағдайымен танысу қиынның қиыны болғандығын айтып жатудың өзі артық. Дегенмен табандылық танытып, әр ауылға барып, жағдайды көзбен көруге тырыстық. Ауыл әкімдерінің, өнерді құрметтейтін жанашыр жандардың көмегімен мәдениет ошақтарының есік-терезелерін уақытша бітеп, көз қырын салатын қаржы алмайтын қарауылдар мәдениет орындарын сақтап қалуға қолдан келгенше тырыстық. Осындай жұмыстармен жүргенде көне көздерден Дулат Бабатайұлы бабамыздың жатқан жерін анықтау мақсатында сұрау сала жүруді де әсте естен шығармадық.

Сол жылдары ауылдарды айтпағанда аудандағы жалғыз мәдениет ошағы саналатын бұрынғы темір жолдың иелігіндегі, қазіргі «Қозы көрпеш – Баян сұлу» мәдениет үйінің де халі мүшкіл жағдайда еді. Иә, аудан орталығындағы осы жар дегендегі жалғыз мәдениет ошағының өзі, жаңбыр жауса, жабындысы әбден тозғандықтан төбесінен сорғалаған су бірінші қабаттағы фойесінің еденін көлге айналдыратын. Біртіндеп уақыт өтіп, қоңыр күз келді. Одан соң қыр астынан қылышын сүйретіп қыс та жетті. Жылу жүйесі бұдан бұрынғы жылдарда жарылып қалғандықтан, атымен жоқ. Үлкен зал мен фойенің қиюы қашып, әбден ескірген, есік-терезесінен ішке саулап кірген суықпен қоса, иненің жасуындай жерден саңылау табатын борасыннан бұрыш-бұрышты қар мен қырау басатын. Мәдениет бөліміндегі бірді-екілі қызметкер мен кейіннен жаңадан жұмысқа алынған өнерпаз жас буынның күшімен төбені де, есік-терезелерді де ақысыз-пұлсыз өз қолымызбенептеп-септеп жамап-жасқап, жылылаған болдық. Сөйтіп жүріп суық залда бір емес, бірненше рет өзіміз алғаш ұйымдастырған «Баян сұлу» ән-би ансамблінің, «Аягөз» ұлт аспаптар оркестрінің концерттік бағдарламасын жұртшылық назарына ұсындық. Сондағы өнерпаздардың алатын жалақысы да мардымсыз, 0,25 проценттік ставка болатын.

Қыс өтіп, жадырап жаз келісімен біздің өнерпаз ұжым жылу жүйесін қалпына келтіруді қолға алды. Жарылған жылу пештерін қайта жөндеуден өткізіп, қатарға қосқанда, жиыны он шақты адам жол талғамайтын көліктерге мініп Ақшатау өңіріндегі «Лебайдың қызыл ағашы» деген жердегі Дулат Бабатайұлы бабалары мәңгілік тыныс тапқан жерді бетке алып жолға шықты. Олар мінген көліктер Аягөз – Қарауыл тас жолымен зырлатып барып, Ақшатаудан өткен соң қос қапталдағы қоңыр таудың ортасындағы дала жолымен батыс-солтүстікке қарай тартты. Мезгіл мамыр айының соңғы күндерінің бірі болғандықтан, жолаушылардың көңілдері көтеріңкі. Қалың бұйрат тау ішіне сұғына кіргеннен кейін-ақ ақ қайың, қызыл қайың тұтаса өскен жықпыл-жықпыл сай-саладан көз ала алмай келеді. Алуан түрлі алқызыл гүлдер өскен қалың шөбі белуардан келердей қау болып өскен жыл бұрын Дулат бабаларына туыс болып келетін Асқар деген кісінің қызы Шәрбан апаларың айтқан. Бұл күнде 95 жастағы Шәрбан апаларың жүріс-тұрыстан қалып, қарттық жеңген жағдайда. Дегенмен ол кісімен де ауызба-ауыз сөйлесіп, жағдайды нақтылай түсулеріңе болады, - деді.

Ертесінде біз Шәрбан апаның үйін іздеп бардық. Ол кісіні бірер күн бұрын Таңсықта тұратын балалары алып кетіпті де, кездесудің орайы келмеді. Дегенмен Ғабдылахмет ақсақалдан барлық жағдайға қанығып алған соң Алматыдағы ағаларға сүйінші сұрап телефон соқтық. Ерағаң шет елге іссапармен кетіп бара жатыр екен. Ал осы мәселені ешқашан назарынан тыс қалдырмай, әр сөйлескен сайын елеңдеп отыратын Қабдеш ағамыз сол күні-ақ пойызға билет алып, жолға шығатындығын айтты. Мұхтар Мағауин ағамыз осы жолы бара алмайтынын айтып, Қабаң барса, ол кісіден асатын жұмыс жоқ қой деді. Ертесінде Қабаңды вокзалдан қарсы алдық. Үйге келген соң, Қабаң дастарқан үстінде Ғабдылахмет ақсақалдың хал-жағдайын сұрады. «Жағдайы жақсы, әзірге бақуатты, тың»,- деген бізге Қабаң үйінде телефоны бар ма деп сұрады. Мен телефоны төсегінің жанында, дәл қасында екендігін айтып едім, алдындағы асты, қолындағы басты қоя тұрып бірден қарияға хабарласты. Аудан әкімі Айбек Мұталапханұлы машина жіберіп, қарияны дереу алғызды.

Сол күні жазушы мен қария емен-жарқын отырып, ұзақ әңгіме-дүкен құрды. Ертесінде, көненің көзі абыз қария Ғабдылахмет пен Қабдеш аға бастаған жүргізушілерді қосқанда, жиыны он шақты адам жол талғамайтын көліктерге мініп Ақшатау өңіріндегі «Лебайдың қызыл ағашы» деген жердегі Дулат Бабатайұлы бабалары мәңгілік тыныс тапқан жерді бетке алып жолға шықты. Олар мінген көліктер Аягөз – Қарауыл тас жолымен зырлатып барып, Ақшатаудан өткен соң қос қапталдағы қоңыр таудың ортасындағы дала жолымен батыс-солтүстікке қарай тартты. Мезгіл мамыр айының соңғы күндерінің бірі болғандықтан, жолаушылардың көңілдері көтеріңкі. Қалың бұйрат тау ішіне сұғына кіргеннен кейін-ақ ақ қайың, қызыл қайың тұтаса өскен жықпыл-жықпыл сай-саладан көз ала алмай келеді. Алуан түрлі алқызыл гүлдер өскен қалың шөбі белуардан келердей қау болып өскен өңірдегі адам аяғы баспаған ескі жол қаншалықты көмескілене түскенімен, көзірегі даңғыл қария бағыт-бағдарынан айырылмай межелі жерге адаспай алып келді.

- «Лебайдың қызыл ағашы» деген осы ара, - деді қария бағанадан бергі тал-қайыңды бұйрат белдерді артқа қалдырып, көлденең жатқан көк өзектен өткен тұста. Жүргінші топ бұдан соң солға бұрылған жолмен тағы да алға біраз жер жүріп барып, қарсы беттегі қоңыр тауға тірелетін қарағанды өзектің оң жақ қабағына келіп тоқтады. Содан соң:

- Ал айналайындар, бабаларыңның жатқан жері осы, - деді абыз қария қарағанды өзектің біз тоқтаған тұсындағы төмпешікті иегімен нұсқап. Әлгі жердің қарағанының биіктігі соншалық, арасына өзге түлік түгілі, өркеші баладай атан түйе кірсе де көрінбей қалатындай екен. Сол арада сәл тұрған соң мен төмпешікке жақындап, биік қарағандарды біртіндеп қайырып, алға жылжып қарасам, әлгі томпешік біз ойлағандай қабыр емес, едәуір аумақты зираттың бір жақ қабырғасы сияқты көрінді. Алға тағы біраз жылжыдым, дәл солай. Менің соңымнан өзге жас жігіттер ерді. Ақыры үсті-басымызды бұтаға ілдіріп, алты қырлы ескі зираттың үстімен бір емес, бірнеше айналып шықтық. Соңғы жолы тобымызға Қабаң да қосылып, мазардың солтүстік-батыс жақ төріне сол маңайдағы беткейден біз әкеліп қолына ұстатқан ат басындай ақ тасты қойып, қаншама жыл көзден де, көңілден де таса болып келген бабаның мәңгілік мекені табылғандығына ерекше қуанып, маңайын қалың жыныс қарағаннан тазалауды тапсырды. Себебі алдағы жылы Дулат Бабатайұлы бабамыздың туғанына 200 жыл толатын.

Ертеңінде жазушы Шығыстаудың теріскей бөктеріндегі Құндызды, Жүрекадыр жеріндегі әйгілі жырау Ақтамберді Сарыұлының басына тауап етуге барды. Ақтамберді зираты төрт құлақты шағын ғана екен. Жазушы осы жайларға жаны күйзеліп, қатты қынжылды. Содан болар, бірге жүрген ел ағаларына басшылықтағы азаматтарға жеткізіңіздер деп біраз ескертпелер жасады.

Бұдан соң жазушы Жүрекадырдың шығысындағы жазық далада қыш кірпіштен тұрғызылған Кенжеғұл бидің күмбез кесенесіне барып зиярат етті. Ал Кенжеғұл болса – Құ дауысты Құттыбайдың немересі. Оны Қабаң кезінде таратудай-ақ таратып жазған-ды. Ұрпағының айтуынша, кімге болсын ойындағысын бет-беделіне қарамастан тура айтатын тілі ащы, шешен кісі болыпты. Бұрын бұл жер сыбанның жері екен. Ақтамберді жыраудың Жүрекадырда жатуының себебі де сондықтан.

Жазушы сапарының келесі күнін Ащысу, Жыландыдағы Барақ төре мен Әріп ақынның кесенелерін аралауға арнады. Одан соң Еңірекей, Үшбиік, Арқат тауларының маңын аралап, осындағы Жанкөбек сыбандар жайлаған қыстау-қоныстардың орнын көрді. Оның сыртындағы Апатай бұлағының басындағы Ақтайлақтың балалары - Әкімбай, Кеңесбай, Жараспай, Сабырбайлар, олардан туған Жарқынбай, Түгелбай, Жұмахан, Өзбахандар қойылған бейне-бір пантеон іспетті қалың қорым зираттарды аралап, аруақтарға құран бағыштады. Одан әрі екі-үш кезең астындағы Шәкер әулиенің басына да тәу етті. Зираттың іші-сырты ақтыққа толы екен. Ғабдылахмет ақсақал атасына құран оқып болған соң сол арадағы ағаш басынан жаңарақта байланған бір жібек лентаны шешіп алып, жазушыға ұсынды:

- Жақсы ниетпен жүр екенсің. Иншалла әулиенің аруағы қолдайтын шығар. Мынаны сақтап қой, - деді құрмет білдіріп. – Расында да, Қабаң осы сапарында көптен бері көкейінде жүрген тағы бір жаңа романның сұлбасын сомдап, айқындай түсуді алдына мақсат еткен-ді. Ол ойын жазушы жасының жеткеніне, жер таяна жүргеніне қарамастан, осы сапар кезінде жанында жүрген абыз қарт Ғабдылахмет ақсақалға жасырмай айтқан. Ежелгі Аягөз жерінің бұрынғы және кейінгі аумағын аралап шығып, оның бар болмыс, панорамасын көз алдынан өткерген күндерде сол ойына, алдына қойған мақсатына жетіп, жан дүниесі жадырай түскен.

Ол айналасына аса байыппен көз тастап жүрген осы маңнан бір кездері Семейден шығып Аягөзге келетін күре жол өткен екен. Көптен бері көп ешкім жүрмей, қоғалана өскен қалың шөп басқан жол тағаны мен бір кездері тартылған телеграф бағаналарының тас тұғырлары сол өткен күндердің белгісіндей әлі де бәз баяғы қалпында тұр. Ақтамберді мен Ақтайлақтың іздері қалған, кейін Абай мен Шоқан жүрген, Потанин мен Янушкеевич секілді қазақ жерінде болған саяхатшылар басқан, Дулат пен Түбек, Әріп пен Әсет таптаған даңғыл ғой бұл. Сол жолмен жүрген жазушы бір кездері ары-бері өткен жолаушыларға ат дайындап тұратын Арқат пен Еңірекей бекеттерінің орнында да болды. Олардан өткен күндердің ізін көргендей көп нәрсені көкейіне түйді.

Келесі күні жазушы Аягөз жеріндегі Биесимас пен Қайрақты, Қызылтас жайлауларын аралады. Өйткені Байқара мен Ақтайлақ бидің зираттары осы өңірде болатын. Нақтырақ айтқанда Қайрақты мен Балтақара өзендерінің түйілісінде. Барақтың әкесі Солтабай төре мен қарадан шығып, «хан Қисық» атанған, қазақ халқы үшін аса бір күрделі кезеңде Көкпекті дуанына аға сұлтан болған Қисық Тезекұлының кесенесі де ол жерден онша алыс емес, осы өңірде.

Жазушы онда аудан әкімі Айбек Кәрімовтің тікелей басшылығымен Байқара мен Ақтайлақ билердің басына бұған дейін бұл өңірде болмаған өзгеше жобамен ақ кірпіштен әдемілеп тұрғызылып жатқан күмбездерді аралап көрді. Әрқайсысы сегіз қанат қазақ үйдің аумағындай күмбездердің сыртын орай айналып тұрғызылып жатқан жаңа кесенелер жазушыға ұнады. Сонда осы кесенелердің жобасынан бастап барлық жұмысына батыл араласып, басшылық жасап отырған аудан әкімінің ісіне дән риза болған еді.

Одан ары Солтабай төренің бейітіне зиярат жасады да, хан Қисықтың жатқан жерін бетке алды. Оған барар жолда оңтүстікшығыс жақтағы Тарбағатайдың сілемінен басталатын бұйрат белдерден ағып шығатын Еспенің жайылма суынан өтуге тура келді. Жүргізушілер су жағасында аялдап, «асты езіліп кеткен шығар, машиналар батып қалуы мүмкін» десті. Сол сәт жазушы төбесі көрініп тұрған баба зиратына бармай кеткенді жөн көрмей, аяқ киімін шешіп, балағын түре бастады. Қабаңа қарап бәрімізде солай істедік. Сол сәт мен ел арғы беттен ата жұртқа өткен кездегі тас-талқан болып тасып жатқан Қара кітат өзенінен осы Қабаңды арқалап өткен Қажытай Ілиясов ағамыздың ерлігі есіме түсіп:

- Аға мен Сізді арқалап өтейін дедім. Мезгіл май айы болса да су әлі суық еді. Жолаушылап жүргенде ауырып қалармын деді ме, ағамыз келісті. Солай мен жайылмадан жазушыны арқалап өттім. Қабаң, Қажытай Ілиясов ағамыз айтқандай, шын мәнінде зілдей ауыр екен. Жол ортада құлатып алмай, аман-есен өткеннен кейін:

- Аға, әлі де жазарыңыз көп сияқты,- деп жарасты әзіл айттым. Ол:

- Ә-ә, солай ма? - деп дағдылы әдетімен құлжа басын көтере қозғап, күліп қойды.

Сол бір күндерде бастарынан өнегелі өмір, қилы күндер өткерген ағалардың арасында не әңгіме болмады дейсіз. Оларды, сірә, жазып та, айтып та тауыса алармысың. Шетінен шежіре, ділмар, шешен жандар бірінің сөзін бірі жалғап, талай әңгіменің басын қайырған. Әсіресе көпті көрген көненің көзі Ғабдылахмет Шәкерұлы асқақал мен жазушы Қабдеш Жұмаділовтің әңгімелері айызды қандырды...

Сапардың келесі күні өзгелер қалып, жазушы екеуіміз тағы да жолға шықтық. Жазушы бұл жолы аудандар ірілендірілген тұста көршілес Үржар ауданына қарап кеткен бұрынғы Таскескен ауданындағы таңбалы тастары бар Тарбағатайдың күнгей бетін аралады. Ол кейбір тастардың тұсына тоқтап, оларға зер сала қарап:

Таскескеннен қайтар жолда жазушы жұрт аузында «Тоқсан екі» аталып кеткен жерге аялдап:

- Адам баласының мәңгілік еместігі белгілі ғой, бауырым. Есіңде болсын, мен дүниеден өткенде халқым мені осы бір тоғыз жолдың торабына қойсын, - деген еді көзінде ой тұнып. Бұл сөзді ел ардағы сол сапарда ой түйіп алғаш рет маған айтты ма, әлде менен бұрын да өзгелерге айтты ма, ол жағын мен білмеймін. Жақсы аға қазір сол өзі қалаған қасиетті мекенде мәңгілікке тыныстап жатыр.

Қазақстанның халық жазушысы, ҚР Мемлекеттік сыйлығының, Қазақстан Жазушылар одағы мен «Тәуелсіз тарлан» сыйлықтарының иегері, ғажайып қаламгер халқының жүрегінде мәңгі сақталары сөзсіз. Біреулер оны «дарабоз жазушы», енді біреулер «қара сөздің Қабанбайы», тағы біреулері «қазақ прозасының қара нары» деп жүр. «Халық айтса, қалп айтпайды» дегендей, халқының қате баға бермесі анық. Ойлап отырсақ, осы теңеулердің қай-қайсысы да орынды. Осы тұста, әттең, Қабдеш Жұмаділов ағамыздың кез келген шығармасын көзі тірісінде іштарлықпен емес, құштарлық құрметпен Нобель сыйлығына ұсынған жағдайда, оның бұл сыннан да шашасына шаң жұқтырмас жүйріктей шауып өтері де сөзсіз еді-ау деген ойға қаласың. Оған дарабоз жазушының шығармаларын зер сала оқыған әрбір оқырман анық көз жеткізеді. Иә, ҚР Мемлекеттік сыйлығының лауреаты, көрнекті ақынымыз Тұманбай Молдағалиев айтқандай, бір сөзі оқылмай қалмаған жазушы шын мәніндеде қазақ прозасындағы қайталанбас тұлға екендігі даусыз.

Топырағың торқа, жатқан жерің жайлы, жаның жаннатта болсын, қара сөздің теңдесі жоқ шебері!

Ақаш КӨКСЕГЕН,
Қазақстан Журналистер одағының мүшесі,
Қазақстанның Құрметті журналисі,
Аягөз ауданының Құрметті азаматы

ҚОҒАМДЫҚ КЕҢЕС

ОРТАҒА САЛЫНҒАН ОЙЛАР КӨП

Бородулиха ауданында тұрғындардың әл-ауқатына, әлеуметтік нысандардың жағдайына және көрсетілетін қызметтердің сапасына қатысты мәселелер тұрақты назарда. Осы бағыттағы жұмыстарды саралап, өзекті мәселелерді талқылау мақсатында аудандық Қоғамдық кеңесінің отырысы өтті.

Жиынды кеңес төрағасы С.Урашева жүргізді. Күн тәртібіне мемлекеттік қызметтердің сапасы, балалардың жазғы демалысын ұйымдастыру, денсаулық сақтау саласының жай-күйі, қоғамдық ұйымдармен өзара жұмыс, алдағы жылыту маусымына дайындық, электрмен жабдықтау және балалар мен жасөспірімдерді спортпен қамту мәселелері енгізілді.

Алдымен биылғы жылдың жеті айындағы жергілікті атқарушы органдардың мемлекеттік қызметтер көрсету сапасы қаралды. Бұл туралы Бородулиха ауданы әкімінің аппараты басшысы Асхат Мұқатай баяндап, тұрғындарға көрсетілетін мемлекеттік қызметтердің сапасы мен қолжетімділігін қамтамасыз ету бағытындағы жұмыстарға тоқталды.

Абай облысы бойынша Мемлекеттік қызмет істері агенттігі департаментінің мемлекеттік қызметтер басқармасының бас маманы Маржан Мақсұтқан биылғы бірінші жарты жылдықта жүргізілген тексерулердің қорытындылары туралы ақпарат берді.

Жиында балалардың жазғы демалысы мен сауықтырылуын ұйымдастыру мәселесіне де назар аударылды. Бородулиха ауданы білім бөлімі басшысының міндетін атқарушы Дәулет Тұрғымбаев жазғы лагерьлер мен мектеп жанындағы алаңдардың жұмысы туралы баяндады.

Қоғамдық кеңес мүшелері Денсаулық сақтау саласының жай-күйін де талқылады. Бородулиха аудандық ауруханасының бас дәрігері Марат Қосамбеков тұрғындарға көрсетілетін медициналық көмектің сапасы мен қолжетімділігі туралы баяндама жасады.

Отырыста ауылдық және кенттік округ әкімдерінің қоғамдық ұйымдармен бірлескен жұмыстары да сараланды. Переменовка, Дмитриевка, Жерновка, Подборный және Степной ауылдық округтерінің әкімдері ардагерлер, ақсақалдар, жастар және әйелдер кеңестерімен бірлесіп атқарып жатқан жұмыстарын таныстырды. Қоғамдық ұйымдардың жергілікті мәселелерді шешуге атсалысуы, тұрғындардың ұсыныс-пікірлерін ескеру және қоғамдық бастамаларды қолдау мәселелеріне мән берілді.

Күн тәртібіндегі маңызды мәселелердің бірі – жылыту маусымына дайындық. Қысқы кезеңге дайындық барысы туралы тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімінің басшысы Әли Нұрқасымов баяндады.

Ауданда 32 қазандық жұмыс істейді. Оның 23-і білім беру, екеуі денсаулық сақтау нысандарына, алтауы «Коммунальное хозяйство» мекемесіне, төртеуі «Востокэнерго» ЖШС-нің өндірістік нысандарына тиесілі. Жылу желілерінің жалпы ұзындығы – 33,9 шақырым.

Қысқы маусымға қажетті отын қоры да бақылауда. Халыққа 96,3 мың тонна, бюджеттік ұйымдарға 9 мың тонна, «Востокэнерго» ЖШС-не 49,9 мың тонна көмір қажет. Мектептер үшін қажетті көмір көлемі 7644,8 тоннаны құрайды. Жеткізушілермен келісімшарттар жасалып, отынды тамыз-қазан айларында жеткізу жоспарланған. Ауданда орталықтандырылған жылу жүйесіне қосылған 51 көп қабатты үй бар.

Баяндамашының мәліметінше, үш балабақша, денсаулық сақтау және әлеуметтік қорғау нысандарында да қысқы кезеңге дайындық жүргізілуде. Жаңа Шүлбі ауылындағы балаларды қолдау орталығында дайындық жұмыстары толық аяқталған.

Сонымен қатар отырыста электрмен жабдықтау мәселесі қаралып, «ОЭСК» АҚ Бородулиха аудандық электр желілері бөлімшесінің басшысы Қаиртай Қожахметов электр желілерінің жағдайы мен тұтынушыларды тұрақты электр қуатымен қамтамасыз ету жөнінде ақпарат берді.

Жиында балалар мен жасөспірімдерді спортқа тарту мәселесі талқыланды. Бородулиха ауданының балалар-жасөспірімдер спорт мектебі басшысының оқу ісі жөніндегі орынбасары Әділжан Бозаев спорт секцияларына балаларды қамту, сабақтардың қолжетімділігі және бұқаралық спортты дамыту бағытындағы жұмыстар туралы баяндады.

Отырыста көтерілген мәселелер бойынша Қоғамдық кеңес мүшелері баяндамашыларға сауалдар қойып, өз ұсыныстарын білдірді. Әсіресе тұрғындарға көрсетілетін мемлекеттік және медициналық қызметтердің сапасын арттыру, балалардың қауіпсіздігі мен бос уақытын тиімді ұйымдастыру, жылыту маусымына жақсы дайындық жүргізу және коммуналдық қызметтердің тұрақтылығын қамтамасыз ету мәселелеріне баса назар аударылды.

Жиынды қорытындысында көтерілген мәселелерді ескере отырып, тиісті жұмыстарды жалғастыру және олардың орындалуын бақылауда ұстау қажеттігі айтылды. Қоғамдық кеңес жұмысының негізгі мақсаты – тұрғындардың ұсыныстары мен талап-тілектерін назарға алып, қоғам мен жергілікті атқарушы органдар арасындағы байланысты нығайту және аудан үшін маңызды мәселелердің шешілуіне ықпал ету.

Ш.ДОСКЕЕВА

ДЕНСАУЛЫҚ

Медициналық көмектің қолжетімді болуы – әлеуметтік саясаттың маңызды бағыттарының бірі. Өйткені елді мекендердегі денсаулық сақтау жүйесінің сапасы халықтың тұрмыс жағдайы мен өмір сүру деңгейіне тікелей әсер етеді. Әсіресе шалғай ауылдарда алғашқы медициналық көмектің дер кезінде көрсетілуі, қажетті мамандар мен заманауи құрал-жабдықтардың болуы аса маңызды.

ҚЫЗМЕТ САПАСЫ АРТЫП КЕЛЕДІ

Ай-Көркем МАҚЫШ
«Semeı tańy»

Бүгінде ауыл медицинасының материалдық-техникалық базасын нығайту, медициналық қызмет сапасын арттыру және елді мекендерге білікті мамандар тарту бағытында бірқатар жұмыстар атқарылуда. Бұл ретте аурудың алдын алу, скринингтік тексерулерді көбейту және сырқатты ерте анықтау да басты назарда.

Осы бағыттағы жұмыстар Бородулиха ауданында да жүйелі түрде жүргізіліп келеді. Бородулиха аудандық ауруханасының бас дәрігері Марат Косамбековтің мәліметіне сүйенсек, қазіргі таңда Бородулиха ауданында 28 134 адам медициналық ұйымдарға тіркелген. Тұрғындарға аудандық аурухана, консультативтік-диагностикалық поликлиника, Жезкент кентіндегі алғашқы медициналық-санитарлық көмек көрсету орталығы, 8 дәрігерлік амбулатория, 7 фельдшерлік-акушерлік пункт және 13 медициналық пункт қызмет көрсетеді.

- Аудандық аурухананың материалдық-техникалық базасын жаңартуға да көңіл бөлінуде. Биыл облыстық бюджеттен медициналық құрал-жабдықтар сатып алуға 15,9 млн теңге қарастырылды. Оның есебінен 9 дана медициналық жабдық алу жоспарланып, бірқатары ауруханаға жеткізілді. Нәтижесінде медициналық жабдықтармен қамтамасыз ету деңгейі 85,26 пайызға жетті,- дейді Марат Әуесбекұлы.

Кадр мәселесі де назардан тыс қалмайды. Қазіргі таңда аудандық ауруханада 412 қызметкер - 53 дәрігер мен 214 орта буын медицина қызметкері еңбек етеді. Ауылға жас мамандарды тартуда «Дипломмен – ауылға!» бағдарламасының мүмкіндіктері пайдаланылуда. Биылғы алғашқы жарты жылдықта бір дәрігер-кардиолог пен төрт мейіргер көтерме жәрдемақы алған.

Бас дәрігердің айтуынша, медицина қызметкерлерінің кәсіби біліктілігін арттыру да ерекше назарда. Жылдың алғашқы алты айында 62 қызметкер біліктілігін жетілдіру курстарынан өткен. Аудан халқына стационарлық және амбулаториялық көмек көрсету көлемі де ауқымды.

- Ауруханада тәулік бойы жұмыс істейтін 68 төсек-орындық стационар, сондай-ақ 45 орындық күндізгі стационар бар. Алғашқы жеті айда тәулік бойы жұмыс істейтін стационарда 1053 науқас, күндізгі стационарда 949 адам ем қабылдады,- деді баяндамашы.

Медицина саласындағы маңызды бағыттың бірі – аурудың алдын алу. Бұл ретте ауданда тұрғындарды скринингтік тексерулермен қамту аса маңызды. Жеті ай ішінде жүрек-қантамыр аурулары, қант диабеті, глаукома, сүт безі, жатыр мойны және тоқ ішек ауруларын ерте анықтауға бағытталған тексерулер ұйымдастырылды. Сонымен қатар балалардың профилактикалық медициналық тексерулерден өтуіне де көңіл бөлінуде.

Ауданда әлеуметтік маңызы бар ауруға шалдыққан науқастардың жағдайы да тұрақты бақылауда. Мәселен, биыл туберкулезбен ауырғандар саны өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 10 пайызға төмендеген. Ал онкологиялық аурулардан болатын өлім-жітім 9 пайызға азайған. Биыл аудан бойынша ана мен нәресте өлімі тіркелмеген.

Тұрғындарды дәрі-дәрмекпен қамтамасыз ету де жалғасуда. Жыл басынан бері амбулаториялық дәрілік қамтамасыз ету аясында 230,3 млн теңгенің дәрі-дәрмегі берілген.

Жалпы, Бородулиха ауданындағы денсаулық сақтау саласының бүгінгі бағыты – медициналық көмекті ауыл тұрғындарына барынша жақындату, оның сапасы мен қолжетімділігін арттыру және аурудың алдын алуға басымдық беру. Бұл ретте заманауи құрал-жабдықпен қамтамасыз ету, білікті мамандарды тарту және ерте диагностиканы күшейту жұмыстары алдағы уақытта да жалғасын таппақ.

Жемқорлыққа ЖОЛ ЖОҚ!

АДАЛДЫҚ – АРДЫҢ ІСІ

Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу – қоғамның тұрақты дамуы мен ел болашағы үшін ең маңызды міндет.

Сыбайлас жемқорлық – қоғамның дамуына кері әсер ететін, мемлекеттік басқарудың тиімділігіне нұқсан келтіріп, азаматтардың заңға және әділдікке деген сенімін әлсірететін қауіпті құбылыс. Сондықтан жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы күрес – бүгінгі күннің ғана емес, болашақтың да маңызды мәселесі.

Қазақстанда сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бағытында жүйелі жұмыстар жүргізіліп келеді. Бұл ретте, заңнаманы жетілдірумен қатар, құқықтық сауаттылықты арттыруға, мемлекеттік қызметтердің ашықтығын қамтамассыз етуге және қоғамда адалдық құндылықтарын қалыптастыруға ерекше мән берілуде. 2026 жылы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы заңнаманы одан әрі жетілдіруге бағытталған өзгерістер енгізілді. Мұндай шаралардың негізгі мақсаты – жемқорлық тәуекелдерінің алдын алу, заң талаптарының сақталуын күшейту және қоғамдағы жауапкершілік деңгейін арттыру. Алайда сыбайлас жемқорлықпен күрес тек заң қабылдаумен немесе мемлекеттік органдардың жұмысымен шектелмеуі тиіс. Оның алдын алудың ең тиімді жолдарының бірі – әр адамның бойында адалдық пен жауапкершілік қағидаларын қалыптастыру.

Жемқорлыққа қарсы мәдениет ең алдымен отбасында, білім беру ұйымдарында және еңбек ұжымдарында қалыптасуы қажет. Жастарға адал еңбектің қадірін түсіндіру, заңды құрметтеуге тәрбиелеу және өз ісіне жауапкершілікпен қарауға үйрету – қоғамның маңызды міндеті. Әрбір азамат сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресте өз үлесін қоса алады. Заңсыз ұсыныстан бас тарту, құқық бұзушылыққа көз жұма қарамау, өз құқығын білу және заң талаптарын сақтау қарапайым көрінгенімен, маңызы өте зор. Сыбайлас жемқорлықсыз қоғам құру – баршамызға ортақ міндет. Адалдықты таңдаған әр азамат елдің дамуына өз үлесін қосады. Сондықтан жемқорлыққа қарсы күресті өзгеден күтпей, ең алдымен өзімізден бастауымыз қажет.

«Адалдық – ардың ісі» деген қағиданы өмірлік ұстанымға айналдырған қоғам ғана әділетті әрі жарқын болашаққа қадам басады.

Ә. ТӨКЕНОВ,
Бородулиха аудандық мемлекеттік қазынашылық басқармасы басшысының орынбасары

ІШКІ ТУРИЗМ

«LakeCamp Abai»: мүмкіндіктер алаңы

Абай облысы ішкі саясат басқармасының қолдауымен және облыстық Қоғамдық келісім орталығының ұйымдастыруымен Алакөл жағалауында «LakeCamp Abai» жастар лагері өтті. Мақаншы ауданында өткен бес күндік шараға еліміздің әр өңірінен, сондай-ақ Абай облысының қалалары мен аудандарынан келген белсенді жастар қатысты.

Жастар лагері білім мен тәжірибе алмасуға, шығармашылық қабілетті шыңдауға, көшбасшылық дағдыларды дамытуға, ұлттық құндылықтарды дәріптеуге және жаңа бастамаларға серпін беруге бағытталды.

Жобаның негізгі мақсаты – жастардың білімін жетілдіру, көшбасшылық қабілетін шыңдау, ұлттық құндылықтарды дәріптеу, азаматтық белсенділікті арттыру және жаңа бастамаларға жол ашу. Осы шараға Бородулиха ауданы жастарының атынан мен де қатысып қайттым.

Лагерьдің алғашқы күні «Әйгерім» демалыс базасында танысу кеші өтті. Еліміздің әр өңірінен келген жастар өздерін таныстырып, өнерлерін ортаға салды. Ән мен шығармашылыққа ұласқан кеште қатысушылар етене араласып, бір-бірімен жақын танысты. Қатысушылар бағдарлама барысымен танысып, ортақ жұмысқа белсенді кірісті.

Сонымен қатар жағалау мен судағы қауіпсіздік ережелері түсіндіріліп, төтенше жағдайлардың алдын алу бойынша қажетті ақпарат берілді. Абай облысы Төтенше жағдайлар департаментінің мамандары судағы қауіпсіздік, алғашқы көмек көрсету және төтенше жағдайлардың алдын алу бойынша тәжірибелік сабақ өткізіп, қатысушыларға түрлі жағдайларда дұрыс әрекет ету жолдарын үйретті.

Лагерь бағдарламасындағы негізгі алаңдардың бірі «Тіл. Дәстүр. Домбыра. AI» интерактивті диалог алаңы болды. Мұнда қазақ тілі, ұлттық мәдениет пен салт-дәстүр, домбыра өнері және жасанды интеллект мүмкіндіктері өзара сабақтастырылды. Жастар тапсырмалар орындап, интеллектуалдық ойындар мен командалық сайыстарға қатысты. Ұлттық құндылықтарды заманауи технологиялармен ұштастырған бұл формат қатысушылардың ерекше қызығушылығын тудырды.

Көшбасшылық қабілетті дамытуға арналған «Leadership Lab: Көшбасшылық өзіңнен басталады» білім беру алаңында қатысушылардың тиімді коммуникация, командалық жұмыс және жобалық ойлау дағдыларын дамытуға басымдық берілді. Қатысушылар интерактивті тренингтер мен практикалық тапсырмаларға қатысып, көпшілік алдында сөйлеу шеберлігін шыңдады. Сонымен қатар өңірлердің әлеуметтік дамуына бағытталған жобаларын ұсынып, өз идеяларын қорғады.

Жастардың құқықтық сауаттылығын арттыруға арналған Legal Talk кездесуі де ашық диалог форматында өтті. Мұнда заң талаптарын сақтау, құқық бұзушылықтың алдын алу, азаматтардың құқықтары мен міндеттері туралы маңызды мәселелер қозғалды. Қатысушылар мамандарға өздерін толғандырған сауалдарын қойып, нақты жауаптар алды.

Заманауи медианың мүмкіндіктерін меңгеруге арналған MediaLab алаңы да жастар үшін пайдалы тәжірибе болды. Қатысушылар фото және бейнетүсірілім, сторителлинг, копирайтинг, мобильді монтаж және әлеуметтік желілерге арналған контент әзірлеу бағыттарымен танысты. Командалық тапсырмалар арқылы цифрлық ортада сапалы әрі мазмұнды контент жасаудың қыр-сырын үйренді.

Ұлттық құндылықтар бағыты тоғызқұмалақтан өткен шеберлік сабағы мен этноквиз арқылы жалғасты. Ұлттық ойын арқылы жастар логикалық ойлау, стратегия құру және шешім қабылдау қабілеттерін жетілдірді.

Ал жауапкершілік туралы әңгіме «Таза Қазақстан» акциясы барысында нақты іске ұласты.

Қатысушылар Алакөл жағалауын тазартуға белсене атсалысты. Бұл шара қоршаған ортаны қорғаудың маңызын көрсетіп қана қоймай, жастардың ортақ іске деген жауапкершілігін арттыра түскені анық.

Бағдарламадағы IDEALAB «Жастар бастамасы – ел болашағы» алаңы да ерекше мазмұнымен есте қалды. Мемлекеттік тілде өткен пікірталас барысында жастар қоғамдағы өзекті мәселелерді ортаға салып, шағын жобалар әзірледі. Экология, волонтерлік, кәсіпкерлік, цифрлық қауіпсіздік, жасанды интеллект, білім беру, жұмыспен қамту және ауыл жастарын қолдау бағыттарындағы ұсыныстар талқыланды.

Осылайша бес күнге сощылған LakeCamp Abai жай ғана жазғы лагерь емес, өңіраралық қарым-қатынас пен тәжірибе алмасуға арналған алаңға айналды. Еліміздің әр түкпірінен келген жастар бір-бірімен танысып, пікірлес адамдарын тауып, жаңа бағыттарда өздерін сынап көрді және лагерьден кейін де жалғасын табуы мүмкін бастамаларды бірге талқылады.

Қорытынды шара - лагерьдің жабылу рәсімінде елсенділік танытқан қатысушыларға алғыс хаттар мен естелік сыйлықтар табысталды. Бағдарлама Мақаншы ауданы өнерпаздарының концерттік кеші және жастардың мәдени-шығармашылық бағдарламасымен түйінделді.

«LakeCamp Abai» мен үшін жай ғана демалыс емес, жаңа білім мен тәжірибе жинақтап, өзге өңірлерден келген белсенді жастармен пікір алмасып, ортақ ой мен мақсат тоғыстырған маңызды алаң болды. Лагерь барысында көшбасшылықтан бастап медиасауаттылыққа, құқықтық білімнен ұлттық құндылықтарға дейінгі көптеген бағыт қамтылды. Ең бастысы, әр қатысушы өзіне қажетті тәжірибе алып қайтты.

Осындай мазмұнды жобаға қатысуға мүмкіндік бергені үшін Бородулиха ауданы ішкі саясат бөлімінің басшысы Анар Қайратқызына алғысымды білдіремін.

«LakeCamp Abai» секілді жастарды бір ортаға жинайтын жобалар жаңа бастамаларға серпін беріп, ел болашағына бейжай қарамайтын белсенді буынның қалыптасуына ықпал етеді. Жастарға жаңа білім беріп қана қоймай, өзара араласуға, жаңа идеялар ұсынуға мүмкіндік беретін осындай кездесулер жалғасын тауып, тың жобалар мен бастамалар нақты іске айналса деген тілегім бар.

А.ГАЙФУТДИНОВ,
Зубаир ауылдық округі әкімі аппаратының бас маманы

Бетті әзірлеген Ай-Керім СӘРСЕНҚАЛИ, «Semeı tańy»

ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУ

2026 жылғы 12 қазанда сағат 11:00-де Семей қаласының қатты тұрмыстық қалдықтарды жерлеу полигонын салу жобасына ықтимал әсерлер туралы есепке қорытынды алу үшін ашық жиналыс нысанында қоғамдық тыңдаулар өтетін хабарлаймыз, мына мекенжайда орналасқан: Абай облысы, Жаңасемей ауданы, Приречный ауылдық округі (жер учаскесінің координаттары), Семей қаласынан 13 км қашықтықта (алаң координаттары: 80° 2'7.83"С 50°17'24.08"В).

Өтетін мекен-жайы: Семей қ, Абай 74, к-сі, конференцзалы
Тапсырушы: «Makimsan A.T.S St» ЖШС, БСН 020240005685, тел. 87779775000
Орындаушы: «БиК Эколоджи» ЖШС, БСН 151040023161, Алматы қ., Толе би, 189Д, офис 510/1, 8 777 113 5757
Zoom платформасында бейнеконференц байланысы: идентификатор: 848 8385 7151, құпия сөз: nNr3j6
https://us05web.zoom.us/j/86850925699?pwd=dNO8nHMaod7ZHmOB3DkJ5we1IdItfP.1 Құжаттарымен ҚО ТРЖ ҰДБ (https://ndbecology.gov.kz) және жергілікті атқарушы органның - «Абай облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» ММ сайтында танысуға болады, https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat/activities/28548?lang=ru,
Ұсынылып отырған қызметке қатысты қосымша ақпарат алу үшін хабарласыңыз e-mail: uprirp.abay@akimatabai.gov.kz, тел.: +77(7222) 35-44-32
Пікірлер мен ұсыныстарды ndbecology.gov.kz ақпараттық жүйесінің веб-сайты арқылы немесе Абай облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасының бас маманына uprirp.abay@akimatabai.gov.kz электрондық поштасы арқылы жолдауға болады.

ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУЛАР

«Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ 11.09.2026 бастап 20 жұмыс күні ішінде Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкінің сайтында (НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz) Абай облысы, Жаңасемей ауданы, бұрынғы Семей ядролық сынақ полигоны, «Қаражал» кен орны мекенжайы бойынша орналасқан: кадастрлық нөмірі 23-252-169-175 жер учаскесінде ауданы 3,16 га вахталық кентін салу және оған қызмет көрсетуге кешенді экологиялық зерттеу материалдары бойынша жария талқылаулар нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізетінін хабарлайды.

Бастамашы – «Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ, БСН 941040000097, ШҚО, Өскемен қаласы, Абай даңғылы, 102, 8 (7232) 29-85-25, e-mail: mail@ulba.kz.
Кешенді экологиялық зерттеу материалдарын әзірлеуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ядролық орталығы» ШЖҚ РМК, БСН 990240001722, Абай облысы, Курчатов қаласы, Бейбіт атом көшесі, 2Б, тел.: 8(72251) 3-33-33, e-mail: nnc@nnc.kz.
Жергілікті атқарушы орган: «Абай облысының Табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы» ММ, тел.: + 8 (7222) 35-44-32 uprirp.abay@akimatabai.gov.kz.
Қоғамдық тыңдаулардың материалдарымен НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz сайтында және МИО сайтында «Қоғамдық тыңдаулар» бөлімінде танысуға болады.
Қосымша ақпаратты 8 777-748-57-35 тел, e-mail: GolovkoMI@ulba.kz арқылы алуға болады.

«Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ 11.09.2026 бастап 20 жұмыс күні ішінде Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкінің сайтында (НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz) Абай облысы, Жаңасемей ауданы, бұрынғы Семей ядролық сынақ полигоны, «Қаражал» кен орны мекенжайы бойынша орналасқан: кадастрлық нөмірі 23-23-252-166-025 жер учаскесінде ауданы 3,144 га «Қараджал кеніші - вахталық кенті» автомобиль жолын салу және оған қызмет көрсетуге кешенді экологиялық зерттеу материалдары бойынша жария талқылаулар нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізетінін хабарлайды.

Бастамашы – «Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ, БСН 941040000097, ШҚО, Өскемен қаласы, Абай даңғылы, 102, 8 (7232) 29-85-25, e-mail: mail@ulba.kz.
Кешенді экологиялық зерттеу материалдарын әзірлеуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ядролық орталығы» ШЖҚ РМК, БСН 990240001722, Абай облысы, Курчатов қаласы, Бейбіт атом көшесі, 2Б, тел.: 8(72251) 3-33-33, e-mail: nnc@nnc.kz.
Жергілікті атқарушы орган: «Абай облысының Табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы» ММ, тел.: + 8 (7222) 35-44-32 uprirp.abay@akimatabai.gov.kz.
Қоғамдық тыңдаулардың материалдарымен НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz сайтында және МИО сайтында «Қоғамдық тыңдаулар» бөлімінде танысуға болады.
Қосымша ақпаратты 8 777-748-57-35 тел, e-mail: GolovkoMI@ulba.kz арқылы алуға болады.

«Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ 11.09.2026 бастап 20 жұмыс күні ішінде Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкінің сайтында (НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz) Абай облысы, Жаңасемей ауданы, бұрынғы Семей ядролық сынақ полигоны, «Қаражал» кен орны мекенжайы бойынша орналасқан: кадастрлық нөмірі 23-23-252-167-299 жер учаскесінде ауданы 0,0268 га электр желілерін салу және оған қызмет көрсетуге кешенді экологиялық зерттеу материалдары бойынша жария талқылаулар нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізетінін хабарлайды.

Бастамашы – «Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ, БСН 941040000097, ШҚО, Өскемен қаласы, Абай даңғылы, 102, 8 (7232) 29-85-25, e-mail: mail@ulba.kz.
Кешенді экологиялық зерттеу материалдарын әзірлеуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ядролық орталығы» ШЖҚ РМК, БСН 990240001722, Абай облысы, Курчатов қаласы, Бейбіт атом көшесі, 2Б, тел.: 8(72251) 3-33-33, e-mail: nnc@nnc.kz.
Жергілікті атқарушы орган: «Абай облысының Табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы» ММ, тел.: + 8 (7222) 35-44-32 uprirp.abay@akimatabai.gov.kz.
Қоғамдық тыңдаулардың материалдарымен НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz сайтында және МИО сайтында «Қоғамдық тыңдаулар» бөлімінде танысуға болады.
Қосымша ақпаратты 8 777-748-57-35 тел, e-mail: GolovkoMI@ulba.kz арқылы алуға болады.

«Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ 11.09.2026 бастап 20 жұмыс күні ішінде Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкінің сайтында (НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz) Абай облысы, Жаңасемей ауданы, бұрынғы Семей ядролық сынақ полигоны, «Қаражал» кен орны мекенжайы бойынша орналасқан: кадастрлық нөмірі 23-23-252-169-173 жер учаскесінде ауданы 44 га флюорит өндіруге кешенді экологиялық зерттеу материалдары бойынша жария талқылаулар нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізетінін хабарлайды.

Бастамашы – «Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ, БСН 941040000097, ШҚО, Өскемен қаласы, Абай даңғылы, 102, 8 (7232) 29-85-25, e-mail: mail@ulba.kz.
Кешенді экологиялық зерттеу материалдарын әзірлеуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ядролық орталығы» ШЖҚ РМК, БСН 990240001722, Абай облысы, Курчатов қаласы, Бейбіт атом көшесі, 2Б, тел.: 8(72251) 3-33-33, e-mail: nnc@nnc.kz.
Жергілікті атқарушы орган: «Абай облысының Табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы» ММ, тел.: + 8 (7222) 35-44-32 uprirp.abay@akimatabai.gov.kz.
Қоғамдық тыңдаулардың материалдарымен НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz сайтында және МИО сайтында «Қоғамдық тыңдаулар» бөлімінде танысуға болады.
Қосымша ақпаратты 8 777-748-57-35 тел, e-mail: GolovkoMI@ulba.kz арқылы алуға болады.

«Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ 11.09.2026 бастап 20 жұмыс күні ішінде Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкінің сайтында (НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz) Абай облысы, Жаңасемей ауданы, бұрынғы Семей ядролық сынақ полигоны, «Қаражал» кен орны мекенжайы бойынша орналасқан: кадастрлық нөмірі 23-23-252-169-173 жер учаскесінде ауданы 138,4 га аршыма тау жыныстары үйінділерін, теңгерімнен тыс кендер мен инфрақұрылымдық элементтерді орналастыру және Қарабұлақ ағынын бұру үшін кешенді экологиялық зерттеу материалдары бойынша жария талқылаулар нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізетінін хабарлайды.

Бастамашы – «Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ, БСН 941040000097, ШҚО, Өскемен қаласы, Абай даңғылы, 102, 8 (7232) 29-85-25, e-mail: mail@ulba.kz.
Кешенді экологиялық зерттеу материалдарын әзірлеуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ядролық орталығы» ШЖҚ РМК, БСН 990240001722, Абай облысы, Курчатов қаласы, Бейбіт атом көшесі, 2Б, тел.: 8(72251) 3-33-33, e-mail: nnc@nnc.kz.
Жергілікті атқарушы орган: «Абай облысының Табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы» ММ, тел.: + 8 (7222) 35-44-32 uprirp.abay@akimatabai.gov.kz.
Қоғамдық тыңдаулардың материалдарымен НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz сайтында және МИО сайтында «Қоғамдық тыңдаулар» бөлімінде танысуға болады.
Қосымша ақпаратты 8 777-748-57-35 тел, e-mail: GolovkoMI@ulba.kz арқылы алуға болады.

МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТ

ӘДЕП НОРМАЛАРЫНЫҢ САҚТАЛУЫ - СЕНІМ НЕГІЗІ

Мемлекеттік қызмет - мемлекет пен қоғам алдындағы жоғары жауапкершілікті талап ететін маңызды сала. Мемлекеттік қызметші өзіне жүктелген міндеттерді орындау барысында заңдылықты, адалдықты, әділдікті, ашықтықты және кәсібилікті басты қағидат ретінде ұстануы тиіс.

Оның әрбір іс-әрекеті мен қабылдаған шешімі мемлекеттік органның беделіне, ең бастысы, халықтың мемлекеттік институттарға деген сеніміне тікелей әсер етеді. Осы тұрғыдан алғанда, мемлекеттік қызметшінің әдеп нормаларын сақтауы - қызметтік міндеттерді сапалы орындаудың негізгі талаптарының бірі. Әдептілік тек азаматтармен сыпайы сөйлесумен шектелмейді. Ол қызметтік өкілеттіктерді адал атқаруды, заң талаптарын бұлжытпай орындауды, азаматтардың құқықтары мен заңды мүдделерін құрметтеуді, кез келген жағдайда бейтараптық пен ұстамдылық танытуды қамтиды.

Мемлекеттік қызметші азаматтармен қарым-қатынас барысында сыпайылық пен әдептіліктің үлгісін көрсетуі қажет. Мемлекеттік органға жүгінген әрбір азаматтың мәселесіне мұқият қарап, заң шеңберінде толық әрі түсінікті жауап беру - мемлекеттік қызметтің азаматтарға бағдарланған сипатының көрінісі. Азаматтың мемлекеттік орган туралы пікірі көп жағдайда онымен тікелей қарым-қатынас жасаған қызметкердің әрекеті арқылы қалыптасатынын ескерген жөн.

Сонымен қатар қызметтік міндеттерді орындау барысында жеке мүддені мемлекеттік және қоғамдық мүддеден жоғары қоюға жол берілмеуі тиіс. Мемлекеттік қызметші өзіне берілген өкілеттіктерді жеке басының немесе үшінші тұлғалардың пайдасына пайдаланбауға, мүдделер қақтығысының туындауына жол бермеуге, сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің алдын алуға міндетті. Мемлекеттік қызметтің беделіне нұқсан келтіруі мүмкін кез келген әрекеттен аулақ болу да қызметтік әдептің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады.

Мемлекеттік қызметшіге қойылатын талаптар оның жұмыс уақытындағы қызметімен ғана шектелмейді. Қызметтен тыс уақытта да қоғамда қалыптасқан моральдық-әдептік нормаларды сақтап, мемлекеттік қызметшінің мәртебесіне сай жауапты мінез-құлық таныту маңызды. Себебі мемлекеттік қызметшінің қоғамдық ортадағы әрекеті де мемлекеттік қызметтің беделіне ықпал етеді.

Бүгінде назар аударуды қажет ететін мәселелердің бірі - лудоманияның, яғни құмар ойындарға тәуелділіктің алдын алу. Ал мемлекеттік қызметші үшін мұндай тәуекелдер қызметтік міндеттерді сапалы орындауға кедергі келтіріп қана қоймай, мемлекеттік қызметтің беделіне де нұқсан келтіреді. Сондықтан салауатты өмір салтын ұстану, қаржылық және мінез-құлық тәртібін сақтау, қоғамға оң үлгі көрсету - мемлекеттік қызметші мәдениетінің маңызды бөлігі.

Мемлекеттік қызметтің тиімділігі қызметтік әдеппен қатар атқарушылық және еңбек тәртібіне де тікелей байланысты. Берілген тапсырмаларды белгіленген мерзімде әрі сапалы орындау, құжаттарды уақтылы рәсімдеу, азаматтардың өтініштерін заңда көзделген мерзімдерде қарау, жұмыс уақытын тиімді пайдалану және ішкі еңбек тәртібін сақтау әрбір мемлекеттік қызметшіге қойылатын негізгі талаптардың қатарына жатады. Атқарушылық тәртіптің сақталмауы бір қызметкердің жұмысына ғана емес, тұтас мемлекеттік орган қызметінің тиімділігіне әсер етуі мүмкін. Сондықтан әрбір тапсырмаға жауапкершілікпен қарау, орындаушылық тәртіпті нығайту және жұмыстың сапасына басымдық беру мемлекеттік аппарат қызметінің нәтижелілігін арттыруға мүмкіндік береді. Осыған байланысты мемлекеттік қызмет көрсету барысында артық әкімшілік кедергілер мен бюрократиялық рәсімдерді болдырмау, өтініштерді жан-жақты әрі объективті қарау, қабылданған шешімдердің заңдылығын қамтамасыз ету маңызды. Мемлекеттік қызметші алдына келген азаматтың мәселесіне формалды қарамай, оны заң аясында шешудің тиімді жолдарын қарастыруы тиіс.

Конституцияға сәйкес Қазақстан Республикасының ең қымбат қазынасы - адам және адамның өмірі, құқықтары мен бостандықтары. Мемлекеттік аппараттың барлық қызметі азаматтардың құқықтары мен заңды мүдделерін қамтамасыз етуге бағытталуы тиіс. Сондықтан мемлекеттік қызметші үшін әдеп нормаларын сақтау, мемлекеттік қызметке байланысты белгіленген шектеулерді бұзбау, сыбайлас жемқорлық пен лудомания сияқты тәуекелдердің алдын алу, атқарушылық және еңбек тәртібін нығайту, мемлекеттік қызметтердің сапасын арттыру - өзара тығыз байланысты міндеттер.

Мемлекеттік қызметшінің басты мақсаты - мемлекет пен халықтың мүддесіне адал қызмет ету. Заңдылықты, әділдікті, ашықтықты, адалдық пен жауапкершілікті басшылыққа алу арқылы ғана мемлекеттік қызметтің беделін арттырып, азаматтардың мемлекетке деген сенімін нығайтуға болады. Халық сенімі - мемлекеттік қызметтің тиімділігін айқындайтын басты көрсеткіштердің бірі. Ал сол сенімді сақтау әрбір мемлекеттік қызметшінің кәсібилігіне, әдептілігіне, адалдығына және өз міндетіне деген жауапкершілігіне байланысты.

Еркебұлан ТҰРСЫН,
Семей қаласы әкімі аппаратының басшысы,
әдеп жөніндегі уәкіл

«Семей таңы» газеті 1969 жылы «Құрмет белгісі» орденімен, 2009 жылы Қазақстан Республикасы Президентінің бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы грантымен марапатталған.

ABAI AIMAQ медиахолдингі
www.semeytany.kz
www.semeytany.kz Email: info@semeytany.kz

Директор - Риза АСАНҚЫЗЫ МОЛДАШЕВА
Бас редактордың орынбасары - Роза ПҰШПАҚОВА

Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі Ақпарат комитеті берген қайта тіркеу куәлігі № KZ49VPY00121173, 05.06.2025 ж.
Газет «ABAI AIMAQ MEDIA» ЖШС компьютерлік орталығында теріліп және беттеліп, «Басып шығару баспасы «Рекламный дайджест агенттігі» ЖШС (Өскемен қаласы, Абай даңғылы, 20) баспа орталығында офсеттік әдіспен басылып шығады.
Индекс 06061. Тапсырыс 259. Бағасы келісімді.
Аптасына екі рет - сейсенбі, жұма күндері шығады.
Жарияланған мақаладағы авторлардың пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді.
Жарнама үшін жауапкершілік жарнама берушілердің құзырында.
Меншікті тілшілеріміз: Бородулихада - 8 776 740 87 21,
Бесқарағайда - 8 775 433 44 08.
Редакцияның мекенжайы: F18A5H3, Семей қаласы, Қайым Мұхамедханов көшесі, 12.
Тел.: Директордың қабылдау бөлмесі - 52-36-57; бас редактор - 52-04-75;
редактордың орынбасары - 52-09-84; жарнама және баспасөзге жазылу бөлімі - 56-08-03;
факс - 52-04-75; бухгалтерия - 52-38-32

Тираж 30 155

Кезекші редактор Ай-Керім СӘРСЕНҚАЛИҚЫЗЫ

ABAI AIMAQ
медиахолдинг

№70(2225)
4 сентября 2026 года

ВЕСТИ СЕМЕЙ

ГАЗЕТА РАСПРОСТРАНЯЕТСЯ ПО ОБЛАСТИ ◆ ВЫХОДИТ ПО ВТОРНИКАМ И ПЯТНИЦАМ ◆ E-mail: gazetavs2002@gmail.com ◆ ИЗДАЕТСЯ С 15 ФЕВРАЛЯ 2002 ГОДА

ДИАЛОГ

АКИМ ОБЛАСТИ ВСТРЕТИЛСЯ С ПОСЛОМ США

Глава региона Берик Уали встретился с послом Соединенных Штатов Америки в Республике Казахстан Джули Стафft.

Во встрече приняли участие представители американской делегации, в том числе Виктория Санчез, представляющая Министерство энергетики США при посольстве в Астане, и представитель отдела по снижению угроз DTRA Посольства США Джордан Сеймур. Стороны обсудили развитие сотрудничества между областью Абай и США, расширение экономических и гуманитарных связей, а также реализацию инвестиционных проектов.

Аким области отметил важность стратегического партнерства между Казахстаном и США, рассказал о потенциале и инвестиционных возможностях региона, подчеркнув, что в области созданы благоприятные условия для иностранных инвесторов.

- Сегодня отношения между Казахстаном и США стали одним из важнейших стратегических партнерств в Центральной Азии. Президент Касым-Жомарт Токаев отметил, что казахско-американские отношения достигли беспрецедентно высокого уровня. Это свидетельствует о дальнейшем укреплении стратегического партнерства двух государств. Одним из его важных исторических направлений является сотрудничество в сфере ядерного разоружения и нераспространения. Сегодня Семипалатинский полигон стал признанным во всем мире символом взаимодействия двух стран в этой сфере. В этом году исполняется 35 лет со дня закрытия Семипалатинского ядерного полигона. От испытаний, продолжавшихся почти сорок лет, пострадало местное население. Курчатов, который прежде был центром проведения ядерных испытаний, сегодня по поручению главы государства делает уверенные шаги к становлению наукоградом. Благодарим вас за проявленный интерес к нашему региону. Молодая область Абай открыта к сотрудничеству во всех сферах, – сказал Берик Уали.

Визит посла в область Абай приурочен к 35-летию закрытия Семипалатинского ядерного полигона.

- Это мой первый визит в Семей и область Абай. Благодарю за теплый прием. Как вы отметили, у нас есть широкие возможности для двустороннего сотрудничества. Мы можем развивать партнерство в сферах предпринимательства и образования, для этого существуют различные программы. Мы прибыли, чтобы продолжить сложившееся взаимодействие на высоком уровне и придать ему новый импульс. Мы готовы к совместной работе, – сказала Джули Стафft, выражая заинтересованность в развитии сотрудничества с регионом по различным направлениям.

Пресс-служба акима области Абай

ТРАНСПОРТ И ЛОГИСТИКА

В области Абай продолжается масштабное обновление железнодорожной инфраструктуры. В рамках программы модернизации вокзалов, реализуемой Национальной компанией «Қазақстан темір жолы» по поручению главы государства Касым-Жомарта Токаева, в регионе обновляются десять объектов. Три из них - на станциях Ушбиик, Жарма и Шар - уже принимают пассажиров в новом формате.

НОВЫЕ ВОКЗАЛЫ - НОВЫЙ УРОВЕНЬ КОМФОРТА

Торжественное открытие обновленных вокзалов состоялось с участием акима области Абай Берика Уали. Для Жарминского района, через который проходят важные железнодорожные маршруты, появление современных пассажирских объектов стало заметным событием.

- Железная дорога – одна из стратегически важных транспортных систем, связывающих населенные пункты нашей страны. Поэтому обновление ее инфраструктуры и создание комфортных условий для пассажиров – важная задача, продиктованная временем. Глава государства Касым-Жомарт Кемелевич Токаев уделяет особое внимание повышению транспортно-логистического потенциала страны, модернизации железнодорожной инфраструктуры и улучшению качества обслуживания пассажиров. Считаем, что обновление вокзалов в соответствии с современными требованиями стало важным решением, отвечающим запросам жителей. Пользуясь случаем, от имени жителей области выражаю искреннюю благодарность всем гражданам и специалистам, внесшим вклад в реализацию этих значимых проектов. Сегодня в Жарминском районе, расположенном на пересечении важных транспортных путей, мы открываем сразу три новых вокзала. Пусть они обеспечивают пассажирам комфортные условия и способствуют дальнейшему развитию Жарминского района! От всей души поздравляю всех с этим знаменательным событием! – сказал Берик Уали.

Обновленные объекты имеют не только социальное, но и важное транспортное значение. Через станции Ушбиик, Жарма и Шар проходят пассажирские поезда, следующие по направлениям «Семей – Астана», «Новосибирск – Алматы», «Павлодар – Алматы», «Семей – Кызылорда» и «Усть-Каменогорск – Алматы». Поэтому модернизация вокзальной инфраструктуры непосредственно связана с созданием более удобных условий для жителей населенных пунктов, пользующихся железнодорожным сообщением.

На станции Шар преобразования оказались наиболее масштабными. Вокзал, построенный еще в 1982 году, после реконструкции увеличился с 413 до 654 квадратных метров. Одноэтажное здание стало двухэтажным, внутренние помещения полностью обновлены. Здесь установлен лифт, оборудованы современные зоны ожидания и обслуживания пассажиров. Еще одним важным изменением стало строительство островной платформы протяженностью 716 метров, которой ранее на станции не было.

Существенно изменился и вокзал на станции Ушбиик. Здание, возведенное в 1995 году, до начала нынешней модернизации последний раз капитально ремонтировалось в 2012-м. Теперь его площадь увеличена с 83,7 до 201,1 квадратного метра. Обновлены внутренние помещения, оборудованы зоны для ожидания и обслуживания пассажиров.

На станции Жарма вместо прежнего здания, построенного в 1996 году, появился новый вокзал. Такое решение было принято после проведения технического обследования: старое здание полностью демонтировали, а на его месте возвели новый объект. Его площадь составляет 347,7 квадратного метра против прежних 217. Помещения переоборудованы с учетом современных требований, обновлены зоны ожидания и обслуживания пассажиров. Кроме того, приведен в порядок 650-метровый перрон.

Таким образом, модернизация коснулась не только внешнего вида зданий. На всех трех объектах предусмотрены условия для более комфортного пребывания пассажиров, обновлена инфраструктура, усилено внимание к вопросам безопасности и созданию доступной среды для граждан с особыми потребностями.

Для жителей района новые вокзалы - это прежде всего возможность пользоваться железнодорожным сообщением в более комфортных условиях.

- Сегодня для нас радостный день! Новый вокзал построен и введен в эксплуатацию. Он необходим не только жителям села Жарма, но и населению близлежащих сел. В частности, жители Кызылагаша, Аршалы и Карабулака пользуются железной дорогой через станцию Жарма. Мы безмерно благодарны за то, что вокзал обрел новый облик, – сказал житель села Жарма Тауирбек Наушабаев.

Работы по модернизации выполняются по заказу Национальной компании «Қазақстан темір жолы» при поддержке Правительства Республики Казахстан, министерства транспорта, АО «Самрук-Қазына» и акимата области Абай.

Обновление железнодорожной инфраструктуры в регионе продолжается. В июне были введены в эксплуатацию вокзалы на станциях Ауыл и Бель-Агач Бородулихинского района. 27 августа новый вокзал станции Дегелен открылся в городе Курчатове. В сентябре планируется открытие вокзала станции Жаланашколь района Маканчи. До конца месяца намечен ввод в эксплуатацию вокзалов в городах Семей и Аягоз, а также в поселке Актогай.

Таким образом, модернизация постепенно охватывает ключевые железнодорожные объекты области Абай, меняя привычную вокзальную инфраструктуру и создавая для пассажиров более современные и доступные условия.

Нурай БАЙТОРИНА

ЗАСЕДАНИЕ

ОТ ПЛАНИРОВАНИЯ – К РЕЗУЛЬТАТУ

Каким должно быть современное пространство для жизни? Удобным, чистым и продуманным на годы вперед. За это отвечает плановое градостроительство, экологическое благоустройство и создание безбарьерной среды – все то, что на этот раз обсуждалось на очередном заседании акимата области Абай под председательством главы региона Берика Уали.

Первым вопросом на повестке заседания стали разработка, согласование и утверждение генеральных планов и проектов детальной планировки. Они затронули не только областной центр, но и районные населенные пункты. Притом одной из ключевых задач остается не только прогнозирование будущего региона, но и перевод градостроительной документации в цифровой формат.

В городе Семей корректировка генерального плана завершится до конца года. Однако параллельно разрабатываются проекты детальной планировки нового административно-делового центра, жилого района Карагайлы и 15-го микрорайона. Одновременно проводится инвентаризация девяти действующих проектов, которые необходимо привести в соответствие с новым генеральным планом.

Что касается других городов области, то в Курчатове и Шаре предусмотрено финансирование для корректировки градостроительной документации. Также на побережье озера Алаколь была выполнена топографическая съемка территории, охватившая три тысячи гектаров. Благодаря ей были определены основные планировочные, транспортные и инженерные решения. Концепция развития формируется и для села Бакты, где обследована территория площадью более

семи гектаров.

Глава региона поручил ускорить разработку проектов в четырех городах – Семее, Курчатове, Шаре и Аягозе. Он подчеркнул, что новые планы по градостроительству должны не только поражать масштабами, но и изначально учитывать потребности всех местных жителей.

- Наша задача состоит в том, чтобы строго соблюдать и выполнять требования нового Строительного кодекса, вступившего в силу в Казахстане. Кроме того, при разработке генеральных планов населенных пунктов области, проектировании, строительстве и благоустройстве вновь осваиваемых и реконструируемых объектов необходимо обеспечить их доступность для маломобильных групп населения. Это касается и открытых парковок для временного размещения легковых автомобилей в жилых зонах, где нужно предусмотреть места для транспорта маломобильных граждан, - подчеркнул Берик Уали.

Исходя из этого, вопрос обеспечения безбарьерной среды стал отдельной темой на заседании. Так, согласно Дорожной карте на 2023-2027 годы, в регионе необходимо адаптировать 1255 объектов. На данный момент полностью адаптирован только 991 объект, что составляет всего 79% от плана.

В этом году запланирована адаптация еще 200 объектов, из которых завершены 130 – государственные учреждения, школы, больницы, банки, магазины и аптеки. При этом глава региона поручил ответственным отделам акимата не ограничиваться формальным выполнением показателей, а завершить запланированную работу качественно, устранить недостатки и провести мониторинг.

Заключительной темой заседания стала реализация программы «Таза Қазақстан», которая перестала быть сезонным явление и продолжится даже в осеннее время. С апреля этого года в субботниках приняли участие более 315 тысяч жителей, 842 организации и свыше трех тысяч единиц техники. За это время были очищены 38 тысяч дворов, 1134 парка и сквера, а на полигоны вывезено более 52 тысяч тонн мусора.

Отметим, что вместе с санитарной очисткой продолжается и озеленение региона. Из запланированных на этот год 67 тысяч саженцев уже высажено 60 тысяч. Однако, как подчеркнул аким области, важен не сам процесс посадки, а то, что произойдет с деревьями дальше.

- Во время церемонии награждения ученых глава государства Касым-Жомарт Токаев отметил, что программа «Таза Қазақстан» направлена на обновление общественного сознания. Наша задача не только в том, чтобы просто увеличивать количество проводимых субботников и акций, а намного глубже – обеспечить постоянную чистоту, контролировать приживаемость высаженных саженцев, не допускать повторного появления несанкционированных свалок и постепенно формировать экологическую культуру населения, – подвел итог Берик Уали.

Отметим, что помимо положительных результатов стоит обращать внимание и на явные недостатки. Так, проблема повторного появления мусора остается одной из наиболее показательных. В этом году космический мониторинг выявил в регионе 141 несанкционированную свалку, 133 из них были ликвидированы. Вместе с тем на уже очищенных территориях мусор появляется вновь.

Конечно, нельзя оставлять это без внимания – и для контроля устанавливаются камеры видеонаблюдения. С начала года в области Абай проведено более 2450 рейдовых мероприятий, выявлено свыше девяти тысяч правонарушений, наложен 941 штраф на сумму более 37 млн тенге.

Три вопроса, рассмотренные на заседании акимата, в конечном счете сводятся к одному выводу – развитие региона невозможно измерить только количеством новых объектов, высаженных деревьев или утвержденных документов. Город или село становится комфортным тогда, когда его развитие продумано заранее, инфраструктура доступна каждому, а порядок поддерживается не от одной акции до другой, а становится привычной частью повседневной жизни.

Софья ЧЕРНЫШОВА
по материалам пресс-службы акима области Абай

АКТУАЛЬНО

УТВЕРЖДЕН НОВЫЙ СОСТАВ ПРАВИТЕЛЬСТВА РК

Третьего сентября на официальном сайте президента Республики Казахстан опубликованы правовые акты о назначении ряда членов Правительства. Обновленный состав Кабинета министров размещен на официальном информационном ресурсе премьер-министра.

Правительство Республики Казахстан возглавляет **Олжас Бектенов**.

Заместители премьер-министра:

● **Нурлыбек Налибаев** - первый заместитель премьер-министра;

● **Галымжан Койшыбаев** - заместитель премьер-министра - руководитель Аппарата Правительства;

● **Канат Бозумбаев** - заместитель премьер-министра;

● **Серик Жумангарин** - заместитель премьер-министра - министр национальной экономики;

● **Жаслан Мадиев** - заместитель премьер-министра - министр искусственного интеллекта и цифрового развития.

Министры:

● **Ержан Саденов** - министр внутренних дел;

● **Даурен Косанов** - министр обороны;

● **Мухтар Тлеуберди** - министр иностранных дел;

● **Айдарбек Сапаров** - министр сельского хозяйства;

● **Саясат Нурбек** - министр науки и высшего образования;

● **Акмарал Альназарова** - министр здравоохранения;

● **Мади Такиев** - министр финансов;

● **Арман Шаккалиев** - министр торговли и интеграции;

● **Нуржан Нуржигитов** - министр водных ресурсов и ирригации;

● **Ербол Мырзабосынов** - министр туризма и спорта;

● **Ерлан Сарсембаев** - министр юстиции;

● **Ерсайын Нагаспаев** - министр промышленности и строительства;

● **Ерлан Аккенженов** - министр энергетики;

● **Нурлан Сауранбаев** - министр транспорта;

● **Жулдыз Сулейменова** - министр просвещения;

● **Аскарбек Ертаев** - министр труда и социальной защиты населения;

● **Мурат Муханов** - министр по чрезвычайным ситуациям;

● **Алибек Куантыров** - министр экологии и природных ресурсов;

● **Арман Кырыкбаев** - министр культуры и информации.

Таким образом, на официальной странице состава Правительства указаны премьер-министр, пять его заместителей и 20 руководителей министерств.

Отдельные назначения, состоявшиеся сегодня, оформлены соответствующими актами главы государства. В частности, 3 сентября опубликованы акты о назначении Армана Кырыкбаева, Саясата Нурбека, Ербола Мырзабосынова, Аскарбека Ертаева, Айдарбека Сапарова, Алибека Куантырова, Акмарал Альназаровой, Нуржана Нуржигитова и Армана Шаккалиева.

Соб.инф.

ДЕНЬ ЗНАНИЙ

«УЧЕБА ПУСТЬ СТАНЕТ ДОРОГОЙ К МЕЧТЕ, А ЗНАНЬЯ - КЛЮЧОМ К БОЛЬШОЙ ВЫСОТЕ!»

Белые банты и трели колокольчиков успели уступить место учебникам и тетрадям, а первые сентябрьские волнения - привычному расписанию школьных занятий. Новый учебный год начался для более сотни тысяч школьников области Абай. Для большинства из них - вновь, а для десяти тысяч детей - впервые.

В этом году День знаний прошел несколько иначе, чем привыкли дети и родители. Вместо традиционных торжественных линеек в большинстве школ были организованы единые классные часы. Они прошли для учеников всех классов и посвящены началу нового учебного года.

Однако изменение привычного формата не повлияло на главное настроение первых сентябрьских дней. После долгих летних каникул дети вновь встретились с одноклассниками и учителями, а школы вернулись к своему обычному, но всегда по-особенному оживленному ритму.

Одним из главных событий первого сентября в области Абай стало посещение главой региона Бериком Уали общеобразовательной школы №46 в поселке Степной города Семей. Напомним, что эта школа была открыта четырьмя годами ранее и рассчитана на 300 ученических мест.

- Это особенный день, наполненный волнением и радостью для каждой семьи. Глава государства в своем прошлом Послании народу Казахстана отметил, что патриотизм подрастающего поколения – это искреннее стремление к светлому будущему. Я верю в силы молодежи, в ее талант и знания. Желаю каждой семье благополучия, педагогам - вдохновения, родителям - радости, а учащимся - крепкого здоровья и больших успехов в новом учебном году, - поздравил Берик Уали.

Интересно отметить, что в этом году первые выпускники этой школы завершили обучение и вступили во взрослую жизнь. Новый учебный год образовательное учреждение начинает с 402 учащимися. Важным событием для коллектива школы стало вручение сертификата на новый автобус, так как ранее учреждению приходилось ежегодно арендовать транспорт для подвоза учащихся.

Что же касается образования в регионе в целом, то начало учебного года уже озарено заметными результатами, которых смогли достигнуть школьники области Абай. Так, 407 учащихся региона приняли участие в республиканских и международных интеллектуальных соревнованиях, а призовые места заняли 163 из них. Три образовательных учреждения региона вошли в число «100 лучших олимпиадных школ» страны. Кроме того, в этом году для 200 выпускников, планирующих поступление в высшие учебные заведения, были выделены гранты акима области Абай, а их получатели уже определены.

Вместе с тем первые дни нового учебного года вновь напомнили и о вопросах, которые требуют решения. Один из наиболее актуальных - обеспечение школ достаточным количеством ученических мест. С такой ситуацией сталкиваются учащиеся средней общеобразовательной школы №11 города Семей.

К сожалению, возможности здания не позволяют одновременно организовать обучение для всех школьников. Поэтому в новом учебном году старшие классы будут заниматься на другой площадке - в здании колледжа имени Дулата Бабатайулы. Для учащихся это означает новый маршрут - к слову, не всегда ярко освещенный в вечернее время. Вместе с тем родители с пониманием относятся к принятому решению, если оно поможет обеспечить их детям возможность продолжать обучение в наиболее комфортных условиях.

- Конечно, хорошо, что администрация школы нашла выход из ситуации и учебный процесс

продолжается. Но все же хочется, чтобы дети учились в своей школе - так называемых, родных стенах. Это не первый раз, когда приходится менять здание. До этого дети учились в центре английского языка «StudyON», предоставившем свои классы. И преимущественно во вторую смену, что довольно неудобно для средних классов - возвращаться домой нужно затемно, - делится одна из родительниц.

Напомним, что вопрос дефицита ученических мест остается одним из ключевых направлений развития образовательной инфраструктуры региона. Для его решения в рамках национального проекта «Келешек мектебі» в регионе уже построено пять школ.

Так, например, в селе Суыкбулак Жарминского района близится к завершению строительство школы на 100 мест, а в селах Аксуат и Екпин запланировано строительство школ на 300 мест. Однако внимание необходимо обратить и на ремонт уже действующих школ - особенно в городе Семей.

Первые сентябрьские дни уже сменили праздничное настроение привычным учебным ритмом. В школьных дневниках появилось расписание, начались уроки и домашние задания, впереди - олимпиады, соревнования, первые победы и новые открытия. Из таких обычных школьных дней постепенно складывается путь ребенка к будущему, а задача взрослых - сделать этот путь безопасным и комфортным.

Софья ЧЕРНЫШОВА

ПО ПОРУЧЕНИЮ ПРЕЗИДЕНТА

СТРОИТЬ НОВУЮ ЭКОНОМИКУ ЧЕРЕЗ МОДЕРНИЗАЦИЮ АГРОСЕКТОРА

Стратегические инициативы и поручения главы государства Касым-Жомарта Токаева задают вектор системной модернизации всей страны. Для области Абай, обладающей колоссальным аграрным и экономическим потенциалом, реализация этих задач находит практическое воплощение в конкретных секторах экономики. Регион уверенно наращивает свои возможности, превращая долгосрочные ориентиры в реальные заводы, инвестиционные контракты и рабочие места.

ОТ СЫРЬЕВОЙ ЗАВИСИМОСТИ К ГЛУБОКОЙ ПЕРЕРАБОТКЕ

Долгое время аграрные регионы работали по традиционной схеме: выращенное сырье в больших объемах вывозилось за пределы территории, оставляя добавленную стоимость, налоги и рабочие места за своими пределами. В программных документах президента четко обозначена принципиальная задача: Казахстан должен гарантировать продовольственную безопасность и развивать глубокую переработку внутри страны, отказываясь от роли сырьевого придатка. Для области Абай этот стратегический поворот стал стимулом для масштабной перезагрузки экономики. Регион поэтапно отходит от простого экспорта зерновых и животноводческого сырья, делая упор на строительство современных перерабатывающих производств, внедрение передовых стандартов качества и поддержку местных товаропроизводителей.

ПОСЕВНАЯ КАМПАНИЯ И СТРУКТУРА ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДА

Надежным фундаментом для развития агропромышленного комплекса выступает грамотное планирование растениеводческой отрасли. По информации управления сельского хозяйства, в текущем году прогнозируемая посевная площадь сельскохозяйственных культур в области Абай составила 789,3 тысяч га. По сравнению с прошлым годом посевные площади увеличили примерно на 7,2 тысяч га. Структура пашни сбалансирована с учетом потребностей внутреннего рынка и перерабатывающих предприятий: есть зерновые и зернобобовые культуры, увеличены масличные культуры, обеспечивающие сырьем маслозаводы региона, есть кормовые культуры для укрепления кормовой базы животноводства. Не остались без внимания и продукты стабфонда – картофель, овощные культуры, выращиваются и бахчевые.

РАСТЕНИЕВОДСТВО И ПЕРЕРАБОТКА

Масштабные объемы производства растениеводческой продукции находят свое отражение в глубокой переработке. В зерноперерабатывающей отрасли области успешно функционируют восемь предприятий, выпускающих муку и макаронные изделия. Например, за 11 месяцев прошлого года было произведено 58,7 тысяч тонн муки и 1,9 тысяч тонн макаронных изделий, что полностью закрывает внутренние потребности и формирует экспортный потенциал.

Еще более впечатляющие результаты демонстрирует сектор масличных культур. В производстве растительного масла задействованы восемь специализированных предприятий, которыми выработано сотня тысяч тонн нерафинированного растительного масла. И с каждым годом показатели растут. Ярким примером модернизации стал запуск новых мощностей в селе Маканчи (ТОО «Di-Nur company») и стабильная работа завода ТОО «Агролидер KAZ» с годовой мощностью 72 тысячи тонн сырья.

ЖИВОТНОВОДСТВО И ПЕРЕРАБОТКА МОЛОКА

Успехи региона в аграрном секторе неразрывно связаны с развитием животноводства. На сегодняшний день в области функционируют семь молокоперерабатывающих предприятий с совокупной годовой мощностью 17,1 тысяч тонн. Бесперебойное обеспечение заводов качественным сырьем гарантируют восемь молочно-товарных ферм и семь молокоприемных пунктов.

По официальным статистическим данным, с начала года в регионе собрано 18 008,4 тонн молока (в том числе на молочно-товарных фермах - 15 921,8 тонн, а через пункты приема молока - 2086,6 тонн). При этом общие объемы надоев по всем категориям хозяйств за полугодовые отчетные периоды достигают внушительных масштабов, демонстрируя устойчивый рост переработки и высокую продуктивность молочного стада.

Практическим примером такого подхода выступает КХ «Балке» из Бескарагайского района. Хозяйство специализируется на овощном и молочном направлениях, используя собственные теплицы для ранней выгонки рассады в стаканчиках (включая бахчевые и овощи), что позволяет раньше выходить в поле.

Главную ставку здесь делают на натуральное цельное молоко, дефицит которого ощущается на рынке. Хозяйство оборудовано современной немецкой доильной установкой (с 2015 года), которая исключает контакт молока с воздухом и кислородом, направляя его напрямую в охладитель для сохранения полезных бактерий. Натуральную продукцию КХ «Балке» высоко ценят постоянные партнеры с 15-летним стажем - городские предприятия ТОО «Поливидпродукт» (маслосырбаза) и детская молочная кухня, которые закупают цельное молоко для выпуска детского питания.

МЯСНОЙ КЛАСТЕР И ПРОИЗВОДСТВО ЯЙЦА

Особое место в экономике региона занимает мясное скотоводство. По данным аналитики, в области производится мяса примерно в три раза больше от общей внутренней потребности (83,8 тысяч тонн). Излишки мяса и живого скота успешно реализуются в другие регионы Республики Казахстан, а также отправляются на экспорт в непереработанном виде.

Параллельно развивается мясная промышленность внутри региона: функционируют три специализированных цеха по производству колбасных изделий. В год они произвели более 1700 тонн колбасных изделий, обеспечив стремительный рост на 68,8% к аналогичному периоду предыдущего года.

В секторе птицеводства ключевую роль играет единственная в области птицефабрика яичного направления с проектной мощностью 23 млн штук в год (при общей годовой потребности населения региона в 159,8 млн штук). Для закрытия дефицита и укрепления продовольственной безопасности в Бескарагайском районе реализуется инвестиционный проект строительства новой крупной птицефабрики мощностью 150 млн яиц в год при объеме вложений 5,5 млрд тенге.

МНОГОМИЛЛИАРДНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ И ДОЛГОСРОЧНЫЕ ПЛАНЫ

Преобразования в агропромышленном комплексе подкреплены беспрецедентными вложениями. До 2031 года в развитие агросектора и перерабатывающей промышленности области Абай планируется инвестировать 254 млрд тенге в рамках реализации 90 масштабных проектов. В этот инвестиционный пул входят стратегически важные инициативы, меняющие экономический ландшафт сельских территорий: строительство современной птицефабрики в Бескарагайском районе мощностью 150 млн яиц в год; возведение новых заводов по глубокой переработке масличных культур и расширение мощностей хранения (овощехранилищ и откормочных площадок); модернизация инфраструктуры молочно-товарных ферм для обеспечения бесперебойной работы перерабатывающих заводов круглый год; а также строительство крупного мясокомбината в районе Жанасемей.

Более того, область Абай выбрана в качестве первого региона в стране для запуска пилотного проекта по комплексному анализу АПК совместно с Аграрной кредитной корпорацией. Данный проект предусматривает всесторонний анализ потенциала региона: существующей производственной базы, сырьевых ресурсов, экспортных возможностей, логистической инфраструктуры и перспектив создания новых производств с высокой добавленной стоимостью. Особое внимание уделяется интеграции «надежных фермеров» региона в глобальные цепочки добавленной стоимости и привлечению инвестиций по модели якорного инвестора-покупателя, когда крупный иностранный покупатель казахстанской продукции одновременно участвует в софинансировании проекта. Результаты пилотного проекта в нашем регионе станут основой для тиражирования подхода в других регионах страны. Ожидается, что комплексный анализ позволит определить наиболее перспективные направления развития АПК, повысить инвестиционную привлекательность регионов и создать условия для реализации новых проектов, ориентированных как на внутренний, так и на внешние рынки.

МУЛЬТИПЛИКАТИВНЫЙ ЭФФЕКТ ДЛЯ ОБЩЕСТВА

Выстраивание замкнутого цикла - от выращивания до глубокой переработки и упаковки - кардинально меняет жизнь в районах области. Появление современных заводов решает ключевые социально-экономические задачи. Это - занятость на селе, налоговые поступления, развитие смежных отраслей, как логистика, энергетика, сфера услуг и транспортные коридоры.

Однако на пути масштабного развития агропромышленного комплекса стоят серьезные вызовы. Как подчеркивает руководитель КХ «Балке» Оралбек Токашев, главной проблемой сегодня является острая нехватка кадров: «Главная проблема - нехватка специалистов. Нам нужны квалифицированные кадры, способные работать с современными технологиями и оборудованием, ведь сельское хозяйство давно перестало быть примитивным трудом. Без решения кадрового вопроса удерживать высокие темпы роста крайне сложно».

Опыт области Абай наглядно доказывает, что курс главы государства на индустриализацию и диверсификацию экономики дает осязаемые результаты. Регион последовательно превращается из сырьевой базы в самодостаточный производственный хаб. Преодолевая инфраструктурные вызовы и привлекая рекордные инвестиции, Прииртышье уверенно повышает качество жизни населения и формирует прочный фундамент для долгосрочного процветания.

Татьяна ДЕРЯБИНА

СЛОЖНАЯ МЕДИЦИНСКАЯ ПОМОЩЬ ЗДЕСЬ, В СВОЕМ РЕГИОНЕ

КАК РАЗВИВАЕТСЯ УНИВЕРСИТЕТСКИЙ ГОСПИТАЛЬ

ЗА ПОСЛЕДНИЕ ГОДЫ УНИВЕРСИТЕТСКИЙ ГОСПИТАЛЬ НАО «МЕДИЦИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ СЕМЕЙ» ЗАМЕТНО РАСШИРИЛ СВОИ ВОЗМОЖНОСТИ, ОБЪЕДИНЯЯ ПРАКТИЧЕСКОЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКУ.

О СЕГОДНЯШНИХ РЕЗУЛЬТАТАХ, НОВЫХ ПРОЕКТАХ И ГЛАВНОЙ ЦЕЛИ РАЗВИТИЯ УНИВЕРСИТЕТСКОГО ГОСПИТАЛЯ - СДЕЛАТЬ МАКСИМАЛЬНО ШИРОКИЙ СПЕКТР СОВРЕМЕННОЙ МЕДИЦИНСКОЙ ПОМОЩИ ДОСТУПНЫМ ЖИТЕЛЯМ ОБЛАСТИ АБАЙ - РАССКАЗЫВАЕТ ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРАВЛЕНИЯ-РЕКТОР НАО «МЕДИЦИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ СЕМЕЙ» АЛТАЙ ДЮСУПОВ.

- Алтай Ахметкалиевич, какие главные принципы лежат в основе подготовки высококвалифицированных медицинских специалистов и какую роль в их реализации играет Университетский госпиталь?

- Ключевым принципом подготовки высококвалифицированных медицинских специалистов является триединство науки, образования и практической деятельности. Особое значение при этом имеет клиническая практика, поскольку именно она позволяет будущим врачам применять полученные теоретические знания, совершенствовать профессиональные навыки и приобретать необходимый практический опыт. В этом контексте наличие Университетского госпиталя является важнейшим ресурсом, обеспечивающим эффективную интеграцию образовательного процесса, научной деятельности и клинической практики и создающим условия для качественной подготовки врачей.

- Сегодня Университетский госпиталь называют одним из ведущих медицинских центров области Абай. Что стоит за этим статусом?

- Прежде всего - это ответственность перед жителями региона. Сегодня Университетский госпиталь - не только крупная многопрофильная клиника, но и медицинский, образовательный и научный центр.

В госпитале интегрированы лечебная деятельность, образовательный процесс, научные исследования и внедрение современных медицинских технологий. Мы располагаем 480 койками, 16 клиническими отделениями круглосуточного стационара, дневным стационаром на 60 коек, консультативно-диагностической поликлиникой и 10 параклиническими подразделениями.

Надо отметить, что Университетский госпиталь оказывает экстренную и плановую медицинскую помощь населению на бесплатной основе в рамках гарантированного объема бесплатной медицинской помощи и системы обязательного социального медицинского страхования.

Особенность госпиталя заключается и в том, что здесь сосредоточен ряд уникальных для Семейского региона специализированных отделений. Это детская хирургия, детская и взрослая оториноларингология, детская и взрослая челюстно-лицевая хирургия, детская неврология, гибридная и сосудистая хирургия.

Поэтому сегодня мы говорим не просто о количестве коек или отделений. Мы говорим о формировании в области Абай самостоятельного центра компетенций, способного оказывать широкий спектр специализированной и высокотехнологичной помощи.

- Можно ли сказать, что госпиталь снижает необходимость направления пациентов в другие города?

- Да, расширение возможностей Университетского госпиталя непосредственно влияет на доступность медицинской помощи в регионе.

Наша стратегическая задача - чтобы пациент из области Абай мог получить необходимую специализированную и высокотехнологичную помощь максимально близко к месту проживания.

Сегодня в госпитале развиваются кардиохирургия, сосудистая и гибридная хирургия, нейрохирургия и другие сложные направления. В 2026 году запланировано выполнение 194 высокотехнологичных операций по 16 видам высокотехнологичной медицинской помощи.

Кроме того, мы значительно усиливаем диагностическую базу и рентгенэндоваскулярную службу. Поэтому развитие госпиталя объективно расширяет перечень медицинских услуг, которые пациент может получить непосредственно в области, и тем самым снижает необходимость обращаться за определенными видами помощи в другие регионы.

При этом я бы не стал говорить о полном отказе от направления пациентов. В сложных случаях взаимодействие с республиканскими центрами всегда необходимо. Наша задача - обеспечить максимально возможный объем современной медицинской помощи внутри региона.

- Какие изменения произошли в материально-техническом оснащении госпиталя?

- 2026 год стал очень важным с точки зрения модернизации оборудования.

Приобретен современный 256-срезовый компьютерный томограф, который значительно расширяет возможности высокоточной диагностики. Усилены кардиохирургическая и рентгенэндоваскулярная службы - приобретены аппарат искусственного кровообращения и современная ангиографическая установка. Операционные блоки оснащены тремя современными наркозно-дыхательными аппаратами Mindray.

Но оборудование - это только инструмент. Главная ценность заключается в том, что за ним стоят специалисты, которые умеют использовать его возможности для диагностики и лечения пациентов. Поэтому модернизация материально-технической базы у нас всегда идет вместе с развитием кадрового потенциала.

- Как развитие оборудования влияет непосредственно на пациента?

- Для пациента это прежде всего возможность получить более точную диагностику и современное лечение непосредственно в регионе.

Современный КТ позволяет расширить диагностические возможности, ангиографическая установка усиливает рентгенэндоваскулярное направление, а новое оборудование операционных повышает безопасность хирургических вмешательств.

То есть модернизация - это не просто обновление техники. Это сокращение времени между диагностикой и началом лечения, возможность применять более современные технологии и, соответственно, повышать качество медицинской помощи.

- В текущем году в Университетском госпитале открылось отделение госпитальной фармации. Почему это важно?

- Открытие отделения госпитальной фармации - важный шаг в совершенствовании лекарственного обеспечения. Его задача - повысить эффективность использования лекарственных средств, усилить контроль и сделать систему лекарственного обеспечения более современной.

Мы рассматриваем фармацию как неотъемлемую часть системы качества медицинской помощи. Ведь эффективное лечение - это не только правильная диагностика и операция, но и рациональное, безопасное и своевременное применение лекарственных препаратов, и создание такого подразделения - еще один шаг к более современной модели управления качеством лечения.

- Сегодня много говорится о доступности медицинской помощи жителям отдаленных районов. Как этот процесс организован в госпитале?

- Ежегодно специалисты Университетского госпиталя осуществляют более 60 выездов санитарной авиации, оказывая экстренную помощь пациентам в сельской местности. Кроме того, проводится более 80 телемедицинских консультаций с ведущими отечественными и зарубежными экспертами.

Это очень важное направление. Современная медицина сегодня должна быть доступной не только физически, но и технологически.

Кроме того, наши специалисты регулярно выезжают в сельские и отдаленные районы в составе мобильных медицинских бригад. Они проводят консультативно-диагностические приемы, оказывают специализированную медицинскую помощь, осуществляют осмотр пациентов и дают рекомендации по дальнейшей тактике лечения.

Особое значение такие выезды имеют для жителей населенных пунктов, удаленных от крупных медицинских центров, поскольку позволяют обеспечить доступность квалифицированной медицинской помощи непосредственно по месту проживания пациентов.

Работа мобильных бригад также способствует раннему выявлению заболеваний, своевременному направлению пациентов на дополнительное обследование и лечению, а также повышению качества медицинской помощи в сельской местности.

Таким образом, мы фактически расширяем медицинские возможности госпиталя далеко за пределы его стен.

- Отдельное направление - международное сотрудничество. Что дал госпиталю проект с Японией?

- Международное сотрудничество для нас - это прежде всего возможность перенимать лучшие практики и внедрять современные решения.

При поддержке Правительства Японии был реализован проект по программе безвозмездной помощи «Корни травы». В рамках проекта Университетский госпиталь и Научно-исследовательский институт радиационной медицины и экологии были оснащены современными системами вызова медицинского персонала. Системы включают кнопки экстренного вызова и безопасности, установленные у каждой кровати пациента, в санитарных комнатах и других местах пребывания пациентов. Общий объем освоенных грантовых средств составил более 43 миллионов тенге.

На первый взгляд, это может показаться техническим проектом. Но системы вызова напрямую связаны с безопасностью пациента и оперативностью реагирования медицинского персонала.

Для нас важно, что международный проект дал конкретный практический результат, который ежедневно работает на повышение безопасности пациентов и качества сестринского ухода.

- Один из самых масштабных проектов - создание нейроинсультного центра. Почему он необходим региону?

- Создание современного нейроинсультного центра - один из наиболее значимых проектов развития Университетского госпиталя.

При поддержке министра здравоохранения Республики Казахстан Акмарал Шарипбаевны Альназаровой и акима области Абай Берика Уали в собственность Медицинского университета Семей передано отдельное здание площадью 2 565,2 квадратного метра.

В дальнейшем центр планируется оснастить МРТ, КТ и ангиографической установкой за счет грантовых средств Правительства Японии.

Для региона это принципиально важный проект. При острых нарушениях мозгового кровообращения огромное значение имеет скорость диагностики и начала лечения. Создание специализированного центра позволит сконцентрировать необходимые компетенции, оборудование и специалистов и вывести оказание помощи пациентам с инсультом на качественно новый уровень.

Сегодня мы ставим перед собой задачу создать условия, при которых сложнейшая помощь пациентам с острыми нарушениями мозгового кровообращения будет максимально доступна непосредственно в области Абай.

Планируемое оснащение МРТ, КТ и ангиографической установкой позволит сформировать полноценную технологическую базу для диагностики и лечения таких пациентов.

В результате пациент получит возможность быстрее пройти диагностику и получить специализированную помощь, не теряя драгоценное время на транспортировку в другой регион.

- Как сочетаются функции госпиталя и медицинского университета?

- В этом и заключается уникальность Университетского госпиталя.

Мы одновременно оказываем медицинскую помощь и готовим будущих специалистов. Госпиталь является важнейшей клинической базой Медицинского университета Семей, где проходят подготовку студенты, интерны, резиденты, магистранты и докторанты. Здесь же внедряются результаты научных исследований и современные клинические технологии.

Получается единая система: студент получает практические знания, врач совершенствует квалификацию, ученый имеет возможность внедрять результаты исследований, а пациент получает современные методы диагностики и лечения.

Именно такая интеграция образования, науки и практического здравоохранения является одним из главных преимуществ университетской клиники.

Развитие клинической базы создает условия для профессионального роста медицинских работников непосредственно в регионе.

Когда в госпитале появляется новое оборудование, новые операции и новые направления, специалист получает возможность осваивать современные технологии, участвовать в сложных клинических случаях и передавать этот опыт молодым врачам.

Таким образом, мы одновременно развиваем медицинскую помощь сегодня и формируем кадровый потенциал здравоохранения области на будущее.

- Какой главный вклад Университетского госпиталя в развитие области Абай вы бы выделили?

- Я бы выделил несколько направлений.

Первое - доступность специализированной и высокотехнологичной медицинской помощи непосредственно в регионе.

Второе - развитие собственной медицинской экспертизы. В Университетском госпитале работают уникальные для региона профильные отделения, развивается высокотехнологичная хирургия, модернизируется диагностическая база.

Третье - развитие кадров. Как университетская клиника мы одновременно готовим специалистов и повышаем профессиональный потенциал действующих медицинских работников.

И четвертое - внедрение современных технологий и международного опыта.

В совокупности это означает, что Университетский госпиталь становится одним из драйверов развития здравоохранения области Абай. Чем сильнее наша клиническая база, тем больше возможностей мы создаем для жителей региона.

- И последний вопрос - каким вы видите Университетский госпиталь через несколько лет?

- Я хотел бы видеть Университетский госпиталь полноценным региональным центром медицинских компетенций, где пациент может получить максимально широкий спектр современной специализированной и высокотехнологичной помощи.

При этом наша задача - не замыкаться только на собственном развитии. Госпиталь должен быть центром притяжения для врачей, образовательной площадкой для студентов и молодых специалистов, базой для научных исследований и партнером для медицинских организаций всей области.

Мы хотим, чтобы житель области Абай понимал: если ему требуется сложная диагностика или высокотехнологичное лечение, в первую очередь у него есть возможность получить эту помощь здесь, в своем регионе.

Именно это я считаю главным смыслом развития Университетского госпиталя - повышать качество и доступность медицинской помощи и одновременно укреплять медицинский потенциал всей области.

Если благодаря развитию госпиталя человек может получить необходимую диагностику и лечение ближе к дому, если сложную операцию можно выполнить в Семее, если специалист из ведущего центра может подключиться к консультации дистанционно, - значит, наша работа имеет конкретный результат.

Именно доступность современной медицинской помощи для жителей области Абай я считаю главным показателем успешности Университетского госпиталя.

- Спасибо, Алтай Ахметкалиевич, за интересную беседу!

Беседовала Нурай БАЙТОРИНА

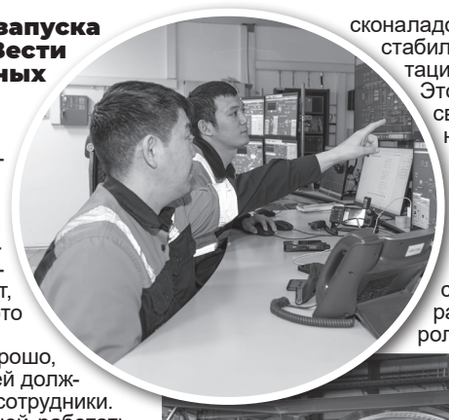

АЯГОЗСКИЙ РАЙОН

АКТОГАЙ: МАСШТАБ, КОТОРЫМ МОЖНО ГОРДИТЬСЯ

Актогайское месторождение достигло важного производственного результата: с момента запуска комплекса здесь произведено 1,5 млн тонн меди из сульфидной руды. Как сообщили газете «Вести Семей» в пресс-службе KAZ Minerals, этот объем стал результатом работы двух обогатительных фабрик. Миллион тонн меди произведено на Актогай-1, еще 500 тысяч тонн - на Актогай-2.

ОТ ПЕРВОЙ ПАРТИИ ДО БОЛЬШОГО ПРОИЗВОДСТВА

Почти десять лет назад все начиналось с первой партии медного концентрата. В 2017 году ее отгрузила обогатительная фабрика Актогай-1. С этого момента производство постепенно набирало темп. Специалисты осваивали оборудование, отрабатывали технологические режимы, повышали надежность производственных процессов. Вместе с ростом объемов менялось и само предприятие.

Новый этап наступил в 2021 году, когда была введена в эксплуатацию обогатительная фабрика Актогай-2. Вторая фабрика существенно расширила производственные возможности комплекса и за время работы уже обеспечила выпуск около 500 тысяч тонн меди.

Показательно, что почти половина пути к запуску новой площадки была пройдена за счет уже накопленного опыта. Около 40% сотрудников Актогай-2 ранее работали на первой фабрике. Знания, полученные на Актогай-1, стали основой для освоения новых мощностей.

- Полтора миллиона тонн меди - это колоссальный результат для компании. За ним стоит очень большая работа всей команды Актогая и серьезная модернизация технологического процесса, - отмечает начальник производственной службы обогатительной фабрики №1 Даурен Байжигитов.

По его словам, первые годы были периодом активного освоения оборудования и вывода производства на необходимые параметры. Теперь значительная часть процессов автоматизирована, а накопленный коллективом опыт позволяет поддерживать высокую надежность работы двух фабрик.

МОЩНОСТЬ В КАЖДОЙ ДЕТАЛИ

Масштаб обогатительного комплекса, объединяющего две крупные фабрики, особенно ощущается не в тоннах произведенной меди, а в том, как устроен весь путь руды внутри комплекса. Здесь работают машины, размеры и возможности которых сами по себе впечатляют.

На фабриках установлены крупнейшие в мире конусные дробилки, способные перерабатывать более 4 тысяч тонн руды в час. В технологической цепочке задействованы и вторые по величине в мире мельницы полусамоизмельчения с безредукторным приводом диаметром до 13 метров. Шаровые мельницы диаметром 8,5 метра также относятся к крупнейшим в мире.

За мощным оборудованием стоит сложная система, где каждый участок связан с другим. Современная горная техника обеспечивает стабильную подачу руды с карьера на фабрики. Далее сырье проходит несколько стадий переработки и превращается в концентрат. Любой сбой способен повлиять на последующие процессы, поэтому здесь важны надежность техники и слаженность работы специалистов.

Кроме того, управлять такой системой помогают цифровые технологии. Автоматизированные решения позволяют в реальном времени контролировать технологические параметры, отслеживать процессы измельчения и флотации, анализировать данные и быстрее реагировать на изменения.

Следующий шаг - искусственный интеллект. На фабрике Актогай-2 уже тестируются решения, которые анализируют производственные показатели и помогают определять оптимальные режимы работы оборудования. Это позволяет не просто фиксировать изменения, но и заранее выявлять возможные отклонения и корректировать работу оборудования.

ГЛАВНЫЙ РЕСУРС - ЛЮДИ

Однако даже самая современная система остается инструментом. За автоматикой, цифровыми решениями и сложным оборудованием всегда стоят настоящие профессионалы, от которых зависит, насколько эффективно все это будет работать.

- Новые технологии – это хорошо, но за каждой новой технологией должны стоять профессиональные сотрудники. Они должны понимать, как с ней работать и как правильно ее настраивать, - подчеркивает начальник производственной службы обогатительной фабрики №2 Алтынбек Искаков.

В обогатительном комплексе работа каждого подразделения имеет четкое значение для общего результата. Операторы контролируют состояние оборудования и соблюдение технологических параметров, технологи отвечают за ведение процессов, инженеры работают над повышением их эффективности, а ремонтные службы обеспечивают техническую исправность оборудования. Специалисты горного департамента, в свою очередь, отвечают за стабильную поставку руды на обогатительные фабрики.

С развитием технологий меняются и требования к людям. Сотрудникам обогатительного комплекса необходимо постоянно осваивать новое оборудование, цифровые системы и современные методы управления процессами. Поэтому профессиональное развитие становится такой же частью работы, как модернизация самой техники.

Большую роль в этом сыграл опыт Актогай-1. При запуске второй фабрики специалисты смогли опереться на знания коллег, уже прошедших путь от первых пусконаладочных работ до стабильной эксплуатации комплекса. Этот опыт стал своего рода основой для дальнейшего развития.

- Для нас этот результат прежде всего показывает силу командной работы. Важную роль сыграли безопасность, высокая квалификация сотрудников, взаимодействие между подразделениями и нацеленность на результат. Мы не делим этот успех между первой и второй фабриками - это общее достижение, - говорит Алтынбек Искаков.

ДОСТИГНУТЫЙ РЕЗУЛЬТАТ - НЕ КОНЕЧНАЯ ТОЧКА

Отметим, что 1,5 млн тонн произведенной меди - важная веха в истории Актогая. Но даже после ее достижения, обогатительный комплекс продолжает развиваться. Здесь совершенствуется оборудование, расширяется автоматизация, внедряются цифровые инструменты и тестируются решения на основе искусственного интеллекта.

Масштаб этих изменений хорошо виден в производственных показателях. В прошлом году Актогай установил рекорд по переработке руды - 62,1 млн тонн. За такими цифрами стоит не только рост объемов, но и постоянный поиск возможностей работать точнее, эффективнее и стабильнее.

Получается своеобразная цепочка: увеличение объемов требует большей эффективности, эффективность - новых технологий, а технологии, в свою очередь, предъявляют все более высокие требования к профессиональной подготовке специалистов.

Для области Абай Актогай остается одним из крупнейших промышленных предприятий и важной частью горно-металлургического сектора региона. Его показатели отражают возможности современной промышленности, а внедрение цифровых решений показывает, как традиционная горнодобывающая отрасль меняется вместе с технологиями.

БОРОДУЛИХИНСКИЙ РАЙОН

АКТИВНОСТЬ ОБЩЕСТВА
НАЧИНАЕТСЯ С УЧАСТИЯ ГРАЖДАН

На заседании Общественного совета акимы сельских округов Бородулихинского района рассказали о том, как выстраивается взаимодействие с жителями и общественными организациями на местах. Одним из примеров стала такая работа в Жерновском сельском округе. В своем докладе аким округа Елена Деревянко подробно остановилась на участии советов ветеранов, аксакалов, матерей и молодежи в общественной жизни.

Как отметила глава сельского округа, взаимодействие с общественностью носит постоянный и практический характер. Оно охватывает самые разные направления, включая поддержку семей, воспитание молодежи, профилактику правонарушений и благоустройство округа. Особое место в этой работе занимает сельский Совет матерей, так как здесь проживают шесть многодетных семей и одна семья, получающая адресную социальную помощь.

- Для нашего сельского округа важно, чтобы общественная работа не ограничивалась отдельными мероприятиями. Совет матерей взаимодействует с жителями, участвует в обсуждении актуальных вопросов и помогает в сохранении семейных ценностей. К его представительницам всегда можно обратиться за помощью, - отметила Елена Деревянко.

Одним из таких примеров стало участие активной семьи из Жерновского сельского округа в конкурсе «Мерейлі отбасы». По итогам семья была отмечена благодарственным письмом и памятным подарком. Также в этом году Совет матерей четыре раза участвовал в субботниках, дважды - в общественно значимых мероприятиях, еще два раза – во встречах с населением.

Не менее важным направлением остается работа со старшим поколением. В сельском округе проживают 147 пенсионеров. Представители Совета ветеранов и Совета аксакалов участвуют в мероприятиях, встречах с населением и профилактических беседах.

По словам Елены Деревянко, опыт и авторитет старшего поколения особенно востребованы в вопросах сохранения общественного согласия, воспитания молодежи и профилактики негативных явлений, неоднократно обозначенных главой государства в своих выступлениях.

- Представители Совета ветеранов и Совета аксакалов не остаются в стороне от жизни сельского округа. Отдельно хотелось бы отметить профилактические беседы, в том числе по вопросам продвижения здорового образа жизни и отказа от вредных привычек, а также профилактики правонарушений и распространения зависимостей, - сообщила глава округа.

Говоря про общественную работу, проводимую в сельском округе, сложно обойти стороной участие молодежи. На данный момент в округе проживают 110 молодых людей, из которых 53 - официально трудоустроены, 25 - обучаются в колледжах, десять – в старших классах общеобразовательной школы, а еще двое – проходят воинскую службу. Также пять молодых людей находятся в отпуске по уходу за ребенком, а оставшиеся 15 – не трудоустроены и занимаются ведением домашнего хозяйства.

- Молодежь привлекают к круглым столам, общественным и праздничным мероприятиям, встречам с жителями и субботникам. Через такую работу в округе стремятся не только занять молодых людей общественно полезной деятельностью, но и сформировать у них ответственное отношение к месту, где они живут, - подчеркнула Елена Деревянко.

Еще одним не менее важным направлением управления на местах стало благоустройство и экологическая работа. Представители общественных организаций и жители сельского округа регулярно участвуют в субботниках, в том числе в рамках общереспубликанской экологической акции «Таза Қазақстан». Совместная работа позволяет поддерживать порядок на территории и одновременно эффективно формировать экологическую культуру среди населения.

- Общественные организации также активно включаются в подготовку и проведение праздничных и памятных мероприятий. Жители округа участвуют в праздновании Наурыз мейрамы, Дня единства народа Казахстана, Дня Победы, Дня защиты детей, Дня Республики и других значимых дат. Через такие инициативы формируется пространство для общения жителей разных поколений и укрепляется взаимопонимание в местном сообществе, - подвела итоги доклада аким округа.

Получается, что в Жерновском сельском округе общественная работа строится не вокруг отдельных акций, а становится частью повседневной жизни. Совет матерей, ветераны, аксакалы, молодежь и активные жители участвуют в благоустройстве, профилактике, общественных мероприятиях и обсуждении вопросов местного значения. При этом акимат сельского округа оказывает им активное содействие.

Как отметила аким округа, работа в этом направлении будет продолжена. Среди приоритетов на предстоящий период – дальнейшее вовлечение жителей в общественную жизнь, поддержка местных инициатив, развитие социального партнерства и создание условий, при которых решение вопросов округа становится общей задачей - не только акимата, но и самих жителей.

ПРОВЕРИТЬ КОТЕЛЬНЫЕ ДО ПЕРВОГО МИНУСА

Подготовка к грядущему отопительному сезону в Бородулихинском районе выходит на финишную прямую. Ремонт, близящийся к завершению, находится на контроле местных исполнительных органов. Накануне аким района Талгат Муратов посетил поселок Жезкент, ознакомившись с готовностью промышленной котельной энергетического цеха ТОО «Востокэнерго».

В настоящее время ремонт трех котельных агрегатов был полностью завершен, а на четвертом - находится на финальном этапе. Одновременно проводится ремонт тепловых сетей поселка – по улице Советской заменено 1,2 километра трубопровода, а затем проверено под давлением. Завершить весь комплекс ремонтных работ планируется до конца сентября.

- С руководством ТОО «Востокэнерго» мы также обсудили формирование запасов угля и график его поставки. Без внимания не осталась задолженность населения за коммунальные услуги, а еще готовность многоквартирных жилых домов к предстоящему отопительному сезону. Внимание нужно уделить состоянию внутридомовых систем отопления, собственникам своевременно проводить их обслуживание и промывку. Паспорта готовности жилых домов к зиме в этом году будут выдаваться только после устранения всех недостатков, - поделился Талгат Муратов.

В целом система теплоснабжения Бородулихинского района включает в себя 32 котельные, 23 из которых обслуживают объекты образования, шесть - находятся в ведении КГП «Коммунальное хозяйство», четыре - эксплуатирует ТОО «Востокэнерго», а еще две - обслуживают учреждения здравоохранения. Общая протяженность тепловых сетей составляет более 33 километров, при этом основная их часть, расположенная в поселке Жезкент, тянется на 32 километра.

- Шесть котельных, находящихся в коммунальной собственности, полностью готовы к предстоящему отопительному сезону. Подготовка продолжается и на объектах социальной сферы. Большая часть учебных заведений района отапливается автономными котельными на твердом топливе, часть подключена к централизованному или электрическому отоплению. Потребность организаций образования в угле составляет более 7,6 тысячи тонн, а договоры с поставщиками уже заключены. Продолжается подготовка объектов здравоохранения, культуры и социальной защиты, - сообщил руководитель районного отдела жилищно-коммунального хозяйства Али Нуркасымов.

Не менее важно место, по его словам, в подготовке к холодам занимает проверка готовности жилого фонда. Всего

в Бородулихинском районе насчитывается 51 многоквартирный дом с центральным отоплением, из них 41 расположен в поселке Жезкент и получает тепло от котельной ТОО «Востокэнерго», еще десять домов - в селе Бородулиха обслуживаются котельной КГП «Коммунальное хозяйство».

При этом общая потребность района в угле остается значительной, а топливо необходимо как населению, так бюджетным организациям и предприятиям теплоснабжения. Поэтому вопросы своевременного формирования запасов и бесперебойной доставки находятся на особом контроле. Как отметил глава района, к подготовке к отопительному сезону все ответственные стороны должны подходить с полной ответственностью. Главным остается своевременно завершить идущий на теплоисточниках и котельных ремонт качественно и в установленные сроки, чтобы с наступлением холодов все объекты района работали стабильно и без перебоев.

СТИХИЯ ОШИБОК НЕ ПРОЩАЕТ

Первые холода еще не означают, что пожароопасный сезон остался позади. Как сообщает отдел по чрезвычайным ситуациям Бородулихинского района, с наступлением отопительного сезона особое внимание, безусловно, будет уделено пожарной безопасности в жилом секторе. Однако природная стихия по-прежнему остается серьезной угрозой, особенно для сельских округов, где степные пожары способны за считанные часы охватить сотни километров.

Бакинский сельский округ - одни из крупнейших по площади в Бородулихинском районе. Вокруг трех населенных пунктов - сел Коростели и Тарск, а также станции Аул – раскинулась степь. В обычный день она кажется спокойной и бескрайней, однако в период сильной жары и ветра, настигнувших регион этим летом, степной простор может превратиться в зону повышенной опасности.

Особенность степного пожара заключается в его непредсказуемости. Огонь быстро меняет направление вслед за ветром, охватывает сухую растительность и способен распространяться на значительные расстояния. В таких условиях сохранность земель и хозяйственных объектов зависит только от слаженности действий специальных служб, а счет предоставленного им времени идет на минуты.

Минувший летний период стал для Бакинского сельского округа настоящей проверкой на прочность. Летом здесь произошло несколько крупных возгораний, каждое из которых потребовало оперативного вмешательства местных исполнительных органов и подразделений по чрезвычайным ситуациям. Главный специалист аппарата акима округа Нурлан Алипбаев не понаслышке знает, какую опасность представляют степные пожары.

- Те, кто никогда не был на настоящем степном пожаре, едва ли могут представить его силу. Порывы ветра гонят огонь через степь, иногда даже через накатанные дороги. Нагревается воздух, возникают завихрения, способные перебрасывать огонь на значительные расстояния. Обжигающий жар и постоянное движение огня заставляют понять, что природная стихия ошибок не прощает, - делится Нурлан Алипбаев.

По его словам, современная техника позволяет быстрее прибывать к месту происшествия и эффективнее локализовать очаги возгорания. Не менее важное значение имеет своевременное обнаружение пожаров, ставшее возможным, например, благодаря воздушному мониторингу. Чем раньше замечен огонь, тем больше шансов остановить его распространение до того, как небольшое возгорание превратится в полноценный степной пожар.

- Этим летом на практике мы увидели, насколько высока значимость слаженных действий местных исполнительных органов и служб чрезвычайных ситуаций. Это позволяет использовать технику, разрабатывать стратегию и действовать правильно. Вследствие не допускаются серьезные экономические потери для хозяйственных субъектов, - подчеркнул Нурлан Алипбаев.

Как показал опыт прошедшего лета, подготовка к борьбе с огнем - процесс постоянный, который не заканчивается после ликвидации очередного возгорания. И хотя с наступлением осени степные пожары перестают быть главной сезонной угрозой, расслабляться еще рано. Меняется характер рисков, начинается очередной отопительный сезон, а значит внимания вновь требуют соблюдение правил пожарной безопасности и состояние печного отопления.

Страницу подготовила Софья ЧЕРНЫШОВА

НА СТРАЖЕ СЕМЬИ И ДЕТСТВА: МЕНЯЯ СУДЬБЫ И ПРЕОДОЛЕВАЯ КРИЗИСЫ

ПРОБЛЕМА СЕМЕЙНО-БЫТОВОГО НАСИЛИЯ ДОЛГИЕ ГОДЫ ОСТАВАЛАСЬ ТЕМОЙ «В ТЕНИ», О КОТОРОЙ БЫЛО НЕ ПРИНЯТО ГОВОРИТЬ ОТКРЫТО. СЕГОДНЯ ПОДХОД К ЭТОМУ ВОПРОСУ В КАЗАХСТАНЕ КАРДИНАЛЬНО ИЗМЕНИЛСЯ: ГОСУДАРСТВО СДЕЛАЛО СТАВКУ НА СИСТЕМНУЮ ПРОФИЛАКТИКУ, ЖЕСТКИЕ ПРАВОВЫЕ МЕРЫ И РЕАЛЬНУЮ ПОМОЩЬ ПОСТРАДАВШИМ. КАК ЭТИ ЗАДАЧИ РЕАЛИЗУЮТСЯ НА ПРАКТИКЕ В РЕГИОНАХ? ОБ ЭТОМ МЫ БЕСЕДУЕМ С РУКОВОДИТЕЛЕМ КОММУНАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УЧРЕЖДЕНИЯ «ЦЕНТР ПОДДЕРЖКИ СЕМЬИ И ЖЕРТВ БЫТОВОГО НАСИЛИЯ» ГОРОДА СЕМЕЙ В ОБЛАСТИ АБАЙ НАЗЫМ ШАКАЕВОЙ.

ПРОСТРАНСТВО БЕЗОПАСНОСТИ И НАДЕЖДЫ

- Назым Калкамановна, ваш Центр открылся сравнительно недавно - 25 августа 2023 года. Расскажите, с какими обращениями чаще всего люди приходят к вам сегодня, и наблюдаете ли вы динамику? Изменилось ли количество обращений за эти годы?

- С момента открытия и по сегодняшний день за помощью в Центр обратились уже 897 человек - это 466 женщин и 431 ребенок. Из этого числа 449 человек получили безопасное временное жилье (включая 144 женщины и 305 детей).

Если говорить о характере обращений, то речь идет исключительно о пострадавших от насилия со стороны близких родственников. Это мужья, сожители, братья, сестры, свекрови или родители. Случаев, чтобы кто-то пострадал от соседа или постороннего человека, у нас не было - все идет изнутри семьи.

Динамика такова, что число обратившихся растет. Почему это происходит? Во-первых, о Центре стали узнавать благодаря активной информационной работе и социальным сетям. Во-вторых, люди перестают бояться и молчать - сегодня в обществе идет активная работа, призывающая жертв насилия не терпеть и не скрывать проблему. Наша круглосуточная горячая линия и страница в Instagram позволяют женщинам постепенно, шаг за шагом решиться на этот сложный первый шаг.

- Как меняется портрет пострадавшего? С какими типичными проблемами женщины переступают порог Центра?

- Большинство женщин, попадающих к нам, годами терпели абьюз из-за полной финансовой и психологической зависимости. Анализ показывает, что значительная часть пострадавших - это сожительницы, у которых за душой нет ничего, кроме неподъемных кредитов, оформленных зачастую под давлением мужчин. У них нет собственной профессии, стабильного заработка, а родственники часто занимают позицию «не позорься, терпи» или сами боятся агрессора.

ПЕРВЫЕ 24 ЧАСА: ОТ ИЗОЛЯЦИИ К ЗАЩИТЕ

- Когда человек решается обратиться к вам, что происходит в первые сутки? Какая экстренная помощь оказывается?

- Первый этап - это медицинский осмотр. Врачи оценивают состояние здоровья, фиксируют телесные повреждения. У нас есть свои регламенты: например, если человек находится в состоянии алкогольного или наркотического опьянения или имеет психические отклонения, мы не можем принять его в общий стационар, направляем в профильные учреждения. Если со здоровьем все в порядке (обязательно проверяется флюорография и санитарное окружение), мы поднимаем семью на второй жилой этаж.

Каждой семье предоставляется отдельная комната, полностью укомплектованная мебелью и техникой. Для мам с младенцами предусмотрены пеленальные столы, коляски и кроватки. Организовано четырехразовое горячее питание.

С первых же часов с мамой и детьми начинают работать психологи. Проводится глубинная диагностика, составляется индивидуальный план реабилитации для каждого подопечного. Подключаются социальные работники и юристы. Если есть прямая угроза со стороны агрессора, на место сразу вызывается участковый инспектор полиции, который прямо в Центре принимает заявление и оформляет защитное предписание.

СУДЬБЫ, ИЗМЕНИВШИЕСЯ В ЦЕНТРЕ: РЕАЛЬНЫЕ ИСТОРИИ

За сухими цифрами статистики стоят живые человеческие трагедии и истории преодоления, которые ежедневно проходят через руки сотрудников Центра. Назым Калкамановна делится несколькими особенно яркими примерами:

• История многодетной мамы из поселка Восточный: женщина обратилась через Instagram, долго не решалась приехать, писала издалека. Дома - 15 лет кошмара, пьющий сожитель, который после работы выпивал бутылку водки и устраивал скандалы. Дети и сама мама жили в постоянном страхе, вздрагивая от каждого звука. Родная мать советовала терпеть «ради приличия». Попав в Центр с детьми, женщина раскрылась, днем присматривала за малышами, а по ночам подрабатывала пекарем. Старшие девочки тоже начали работать официантками. Когда муж пытался преследовать ее, сотрудники оперативно привлекли полицию и добились защитного предписания. Сейчас эта семья живет отдельно в арендованной квартире, мама ухожена, прекрасно выглядит, самостоятельно зарабатывает и полностью изменила свою жизнь.

• История молодой девушки, сломавшей круговорот насилия. В Центр обратилась 20-летняя девушка из поликлиники. В ее родительской семье насилие со стороны отца было нормой - он бил и мать, и детей, забирал всю ее зарплату. Из-за побоев у девушки даже ухудшился слух. Пытаясь сбежать из этого ада, она рано вышла замуж, но насилие продолжилось уже со стороны мужа. При поступлении она была забитой, с затуманенным взглядом и перенесла два выкидыша. Благодаря работе психологов девушка оттаяла, участвовала в конкурсе красоты, который проводил Центр в филармонии. Сегодня она снова счастлива в браке, ждет ребенка, а ее собственный отец после долгих осознаний приходил к ней просить прощения.

ГОЛОСА ТЕХ, КТО ПРОШЕЛ ЧЕРЕЗ КРИЗИС

Трудности преодолеваются тяжело, но поддержка специалистов и вера в собственные силы помогают женщинам начать все с чистого листа. Своими переживаниями поделились подопечные Центра (имена изменены):

- Я нахожусь здесь уже повторно, потому что мой супруг - очень тяжелый человек, он никак не может отстать, мы до сих пор судимся. В первый раз в августе прошлого года полиция привезла меня с трехлетним ребенком после того, как он избивал меня четыре дня. Здесь меня обучили на повара, я работаю в нашей столовой. Ребенок ходит в садик, специалисты помогли оформить. Что бы я посоветовала тем девушкам, которые на моем месте? Надо не бояться, надо просто сделать первый шаг. Я сама боялась, но сделала и не пожалела. Уходить просто, не возвращаться назад. Раньше он унижал меня, говорил, что я никому не нужна, и я думала, что сама виновата. Теперь все иначе, - рассказывает Акмарал.

Другая подопечная, Ольга, воспитывающая четверых детей (от 12 лет до пяти месяцев), оказалась в Центре после того, как во время очередного пьяного скандала муж кинул в нее мантоварку и схватился за нож:

- Это было уже выживание, а не жизнь. Психика сломана и у меня, и у детей - муж постоянно кричал, установил запрет абсолютно на все, детям нельзя было даже шуметь и играть. Самое ужасное, что его мать, моя свекровь, поддерживала его. Когда муж схватился за нож, я защищалась, получила порез пальцев. Я сама позвонила в Центр, потому что дальше так продолжаться не могло. Моя главная надежда здесь - восстановиться, обрести психологическое и социальное спокойствие. Я очень рада, что нашла в себе силы сделать этот первый шаг, - делится Ольга.

ЗАКОН В ДЕЙСТВИИ И ПРАВОВАЯ ПОДДЕРЖКА

- В Казахстане в последнее время приняты серьезные законодательные поправки, ужесточающие ответственность за бытовое насилие. Вы видите реальный эффект от этих изменений на практике?

- Да, изменения колоссальные. Произошла криминализация правонарушений, статьи переведены из административных в уголовные, изменился характер дел с заявительного на выявительный. Теперь окружающие или полиция, видя факт насилия, могут действовать незамедлительно, не дожидаясь, пока жертва сама напишет заявление.

Женщины стали чувствовать себя увереннее, потому что знают: закон на их стороне. Защитные предписания и установление особых требований к поведению агрессоров реально работают. Мужчины начинают понимать, что безнаказанно третировать семью больше не получится.

Более того, наша юридическая служба ведет масштабную работу: мы сразу подаем на алименты на содержание матери и детей, так как финансовая подушка безопасности критически важна. При необходимости юристы и независимый адвокат, помогающий нам на благотворительной основе, сопровождают женщин в судах. За время работы Центра при нашей поддержке было оформлено 99 расторжений брака, вынесено 26 защитных предписаний и установлено шесть особых требований к поведению правонарушителей. В особо тяжелых случаях преследования мы добиваемся возбуждения уголовных дел - например, по статье 115-1 УК РК («Сталкинг»).

ИСТОРИИ ПРЕОДОЛЕНИЯ И СОЦИАЛЬНАЯ АДАПТАЦИЯ

- Пребывание в кризисном центре ограничено по времени. Как вы помогаете людям встать на ноги после выписки?

- Стандартный срок пребывания составляет до шести месяцев, но мы стараемся действовать эффективно и оперативно. Главная цель - социальная адаптация. За весь период деятельности через временное проживание прошли 144 семьи, из которых 135 успешно завершили курс адаптации.

Результаты этой работы разные, но все они выводят людей из кризиса. Так, 45 семей после глубокой психологической и медиативной работы примирились с супругами (если мы видели искреннее осознание ошибок со стороны мужа и желание исправить ситуацию). 40 семей смогли самостоятельно арендовать жилье, 46 семей вернулись к поддерживающим родственникам, несколько семей получили жилье по госпрограммам или при поддержке благотворительных фондов (например, «Қарекет қоры»).

Мы помогаем женщинам обрести финансовую независимость. Организуем обучение - например, обучаем на поваров, помогаем с трудоустройством. Пока мама работает на дневной или ночной смене, наши сотрудники и педагоги присматривают за детьми. За это время 83 ребенка были устроены в общеобразовательные школы и сады, 38 граждан прикреплены к поликлиникам, а 63 человека получили помощь в восстановлении документов.

- Назым Калкамановна, вы упомянули, что часть семей воссоединяется. Как вы работаете с самими агрессорами, неужели они меняются?

- Мы не ставим задачу разрушить семью любой ценой - наша задача ее сохранить, если для этого есть хоть малейший безопасный потенциал. Когда мы видим со стороны мужчины искреннее раскаяние, желание лечиться от пагубных привычек и менять поведение, мы подключаем его к работе. Психологи проводят семейные тренинги, учат пары разговаривать без крика и агрессии, выстраивать личные границы. Да, это удается не всегда, но те пары, которые прошли через это и воссоединились, находятся под нашим постоянным мониторингом.

КОРНИ ПРОБЛЕМЫ И ЖЕНСКАЯ СОЛИДАРНОСТЬ В КОЛЛЕКТИВЕ

- Что, по вашему мнению, является главным источником бытового насилия в современном обществе?

- В первую очередь это материальное неблагополучие, наркотическая или алкогольная зависимость, нехватка денег и отсутствие у женщины собственного образования или работы. Когда мужчина считает: «Я зарабатываю, значит, ты обязана терпеть», а женщина экономически полностью от него зависит - возникает уязвимость. Также сказывается неосознанное родительство, отсутствие поддержки со стороны близких и правовая неграмотность.

- Вы и ваш коллектив ежедневно сталкиваетесь с тяжелейшими человеческими судьбами и болью. Как вам удается сохранять ресурс, не выгорать эмоционально?

- Это действительно очень тяжело. Сложные кейсы мы всегда обсуждаем всей командой, привлекаем внешние ведомства. Но главное - у нас в коллективе царит атмосфера взаимовыручки и поддержки. Наши психологи регулярно проводят тренинги для самих сотрудников. Если кто-то чувствует эмоциональное истощение, мы даем возможность передохнуть. При этом девочки могут сорваться среди ночи, если подопечной нужна помощь, поехать в школу или разбираться с проблемной ситуацией. Тимбилдинги и искренняя вера в то, что мы делаем важное дело, дают нам силы двигаться дальше.

- Какой главный совет вы бы дали тем женщинам, которые прямо сейчас читают это интервью и терпят насилие дома, но боятся сделать первый шаг?

- Самое главное - никогда не молчите. Молчание не помогает, оно лишь усугубляет насилие. Сегодня есть множество инструментов для связи: круглосуточно работают единая служба доверия 111, горячая линия 150, наши контакты и страница в Instagram Центра поддержки семьи в Семее otbasyngolday_semey, телефон 87711812129 работает круглосуточно. Сделайте этот первый шаг, не бойтесь обратиться за помощью - вас услышат, защитят и помогут начать новую, безопасную жизнь.

Татьяна ДЕРЯБИНА

КАЖДЫЙ ШАГ ИМЕЕТ ЗНАЧЕНИЕ, КОГДА ДЕЛО КАСАЕТСЯ РЕАБИЛИТАЦИИ

В области Абай продолжается реализация проекта «ҚН Реабилитация детей с инвалидностью в домашних условиях», который позволяет детям получать необходимую помощь непосредственно дома. Для семей региона это особенно значимо, так как занятия проходят в привычной обстановке, а родители при этом находятся в постоянном контакте со специалистами и могут продолжать реабилитацию ребенка в повседневной жизни. Область Абай вошла в число четырех регионов Казахстана, где эффективно действует этот формат.

Напомним, что проект реализуется Национальным научным центром развития сферы социальной защиты совместно с общественным фондом «Қазақстан халқына» при участии Министерства труда и социальной защиты населения Республики Казахстан уже на протяжении двух лет. Помимо области Абай, программа охватывает Шымкент, Кызылординскую и Павлодарскую области.

На данный момент в рамках проекта комплексной реабилитационной помощью охвачены 642 ребенка. Однако уже у 500 участников специалисты зафиксировали положительную динамику. За этими показателями стоят конкретные изменения в жизни детей - новые навыки, большая самостоятельность и возможности, которые еще недавно казались недостижимыми.

Один из участников проекта - Макан Галымжан, 2018 года рождения. В начале реабилитации из-за слабости мышц нижних конечностей мальчик мог только стоять у опоры. Специалисты подобрали для него вертикализатор Pronestender и ходунки MyWay, с помощью которых ребенок занимался в домашних условиях. Постепенно мышцы ног укрепились, улучшились опора и контроль положения тела. После завершения курса Галымжан уже может ходить с поддержкой. Для специалистов это один из показателей эффективности программы, а для семьи - важный результат ежедневной работы.

Именно на такие изменения ориентирована домашняя реабилитация. Перед началом курса специалисты оценивают состояние ребенка, его индивидуальные потребности и условия проживания. После этого определяется необходимый комплекс занятий и подбираются технические средства реабилитации - адаптивные кресла, вертикализаторы, ходунки, тренажеры и другое оборудование.

Технические средства доставляют непосредственно семье и передают во временное безвозмездное пользование. Родителей обучают безопасной эксплуатации оборудования и выполнению упражнений. При этом программа не является одинаковой для всех - продолжительность и содержание курса определяются индивидуально, исходя из состояния и возможностей конкретного ребенка.

Результаты оцениваются по функциональным изменениям. Специалисты используют шкалы Бартела, FIM и УНОДН, позволяющие отслеживать динамику по конкретным навыкам. Например, учитывается, стал ли ребенок лучше удерживать голову, научился ли самостоятельно сидеть или стоять, появилась ли опора на ноги, улучшилась ли ходьба. Отметим, что по результатам сопровождения 138 детей стали лучше удерживать голову, 83 ребенка научились самостоятельно сидеть, 49 начали ходить с поддержкой, а еще 35 детей смогли начать ходить самостоятельно.

Расширение проекта показывает, как меняется сам подход к реабилитации, так как помощь постепенно становится более мобильной и ориентированной не только на учреждение, но и на семью. При этом домашние занятия не заменяют специализированную медицинскую и реабилитационную помощь. Их задача - продолжить и закрепить результаты, полученные в центрах, и дать ребенку возможность регулярно заниматься между очными курсами и консультациями.

На данный момент в области Абай медицинскую и социальную реабилитацию для детей с инвалидностью и особенностями развития предоставляют специализированные учреждения в Семее, включая Центр раннего вмешательства и Центр реабилитации «Қамқорлық», а также новый Центр абилитации и реабилитации в микрорайоне Карагайлы.

Также в областном центре в рамках акции «Абайға құрмет», реализуемой при поддержке главы государства, состоялась церемония закладки фундамента инклюзивного спортивного комплекса. В нем предусмотрены универсальный спортивный зал, зал адаптивной физической культуры, специализированный зал с элементами борьбы, тренажерный зал, а также помещения для настольного тенниса и настольных игр. Двухэтажный объект позволит одновременно заниматься спортом до 130 человек, в том числе и детей, для которых предусмотрят секции и кружки.

Наряду со спортивными и тренировочными залами в здании будут предусмотрены кабинеты для оказания медицинских и реабилитационных услуг. Объект спроектирован в полном соответствии с требованиями инклюзивности. Для людей с инвалидностью предусмотрены пандусы, лифт, адаптированные санитарные узлы и другие условия для беспрепятственного передвижения.

С развитие области должна развиваться и инфраструктура, притом для всех жителей региона без исключения. Речь идет не только о новых объектах, но и о создании комфортных условий для повседневной жизни, работы, образования, занятий спортом и отдыха.

Софья ЧЕРНЫШОВА

ХРОНИЧЕСКИЙ ПАНКРЕАТИТ: ЧТО НЕЛЬЗЯ ОСТАВЛЯТЬ БЕЗ ВНИМАНИЯ?

ХРОНИЧЕСКИЙ ПАНКРЕАТИТ – ЭТО ДЛИТЕЛЬНО ПРОТЕКАЮЩЕЕ ЗАБОЛЕВАНИЕ ПОДЖЕЛУДОЧНОЙ ЖЕЛЕЗЫ, ПРИ КОТОРОМ ПОСТЕПЕННО РАЗВИВАЮТСЯ НЕОБРАТИМЫЕ СТРУКТУРНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ ОРГАНА, ВОСПАЛЕНИЕ, ФИБРОЗ И НАРУШЕНИЕ ЕГО ФУНКЦИЙ. КАК С ЭТИМ БОРОТЬСЯ И ЧТО ПРЕДПРИНЯТЬ, НАМ РАССКАЗАЛА В ХОДЕ ИНТЕРВЬЮ АССОЦИИРОВАННЫЙ ПРОФЕССОР, ДОЦЕНТ, КАНДИДАТ МЕДИЦИНСКИХ НАУК КАФЕДРЫ ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРЕННИХ БОЛЕЗНЕЙ НАО «МЕДИЦИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ СЕМЕЙ» ЛАШЫН КУРМАНГАЛИЕВНА ЖАЗЫКБАЕВА.

Лашын Курмангалиевна Жазыкбаева - врач терапевт-пульмонолог высшей категории, автор более 120 научных публикаций, трех изобретений, двух учебно-методических пособий, монографии. Свой путь в науке начала в 1991 году, окончив лечебный факультет Семипалатинского государственного медицинского института с отличием. Награждена званием «Денсаулық сақтау ісіне қосқан үлесі үшін», почетной грамотой Министерства здравоохранения РК. Общий медицинский стаж работы составляет 32 года, научно-педагогический - 30 лет.

- Почему возникает хронический панкреатит?

- Причины могут быть различными. Одним из наиболее значимых факторов риска у взрослых является длительное и чрезмерное употребление алкоголя. Но ошибочно считать, что хронический панкреатит развивается только у людей, употребляющих алкоголь.

Значение могут иметь заболевания желчевыводящих путей, повторные эпизоды острого панкреатита, некоторые наследственные и аутоиммунные заболевания, нарушения обмена веществ, определенные лекарственные препараты и другие факторы. Иногда установить единственную причину заболевания невозможно. В таком случае врач оценивает все возможные факторы риска.

- Любой приступ боли после застолья означает панкреатит?

- Нет. Боль в верхней части живота после обильной еды может возникать при самых разных заболеваниях желудка, кишечника, желчного пузыря и поджелудочной железы. Для хронического панкреатита характерна боль в верхней части живота, которая может отдавать в спину. Она иногда усиливается после еды, особенно после употребления жирной пищи или алкоголя. Но по одному только характеру боли поставить диагноз невозможно. Необходимы обследование и оценка всех клинических данных.

- Какие симптомы должны насторожить человека?

- Наиболее характерными симптомами могут быть повторяющиеся боли в верхней части живота, иногда с распространением в спину, тошнота, вздутие, нарушение стула и снижение массы тела. При выраженной внешнесекреторной недостаточности поджелудочной железы появляются признаки нарушения переваривания пищи. Особенно это заметно при нарушении переваривания жиров: стул может становиться объемным, жирным, блестящим, плохо смываться с поверхности унитаза. Снижение массы тела без очевидной причины также является поводом для обращения к врачу.

- Почему хронический панкреатит может приводить к похудению?

- Причин несколько. Из-за недостатка пищеварительных ферментов организм может хуже усваивать питательные вещества, особенно жиры. Человек также может сознательно уменьшать объем пищи, опасаясь возникновения боли после еды. В результате организм получает недостаточно энергии и питательных веществ. При длительном течении могут формироваться дефициты витаминов и других необходимых веществ. Поэтому выраженное или необъяснимое похудение у пациента с заболеваниями поджелудочной железы нельзя считать нормальным явлением.

- Какую роль в развитии хронического панкреатита играет алкоголь?

- Алкоголь является одним из важных факторов риска повреждения поджелудочной железы. Регулярное употребление алкоголя может способствовать развитию и прогрессированию хронического панкреатита, особенно при наличии других факторов риска.

При установленном хроническом панкреатите отказ от алкоголя имеет большое значение. Это одна из наиболее эффективных мер, позволяющих снизить дополнительное повреждение поджелудочной железы.

Важно также понимать, что алкоголь может сочетаться с другими факторами риска, усиливая неблагоприятное воздействие на организм.

- Правда ли, что жирная пища «разрушает» поджелудочную железу?

- Нельзя сказать, что любой жир автоматически повреждает поджелудочную железу. Однако очень жирная пища может усиливать симптомы у пациентов с уже существующим заболеванием и создавать значительную нагрузку на пищеварительную систему.

Питание при хроническом панкреатите должно быть полноценным и сбалансированным. Не нужно самостоятельно переходить на практически обезжиренную диету - это может привести к недостатку калорий и питательных веществ. Если у пациента имеется ферментная недостаточность, рацион и необходимость заместительной ферментной терапии определяются индивидуально.

- Нужно ли пациентам с хроническим панкреатитом соблюдать строгую диету?

- Универсальной строгой диеты, одинаковой для всех пациентов, не существует. Главные принципы - регулярное полноценное питание, отказ от алкоголя, ограничение продуктов, которые конкретно у пациента вызывают ухудшение самочувствия, и достаточное поступление белка и энергии.

При выраженном обострении питание может временно корректироваться врачом. Но длительное голодание или чрезмерно строгие ограничения не являются правильным подходом. Наша задача - не заставить человека бояться еды, а обеспечить нормальное питание и одновременно контролировать симптомы заболевания.

- Как диагностируют хронический панкреатит?

- Диагностика основывается на совокупности данных. Врач оценивает жалобы, историю заболевания, факторы риска, результаты лабораторных и инструментальных исследований. Могут использоваться ультразвуковое исследование органов брюшной полости, компьютерная или магнитно-резонансная томография, а в определенных случаях - специальные методы оценки протоков поджелудочной железы.

При подозрении на недостаточность пищеварительных ферментов могут проводиться соответствующие функциональные тесты, например исследование эластазы-1 в кале. Важно понимать, что нормальный уровень амилазы или липазы в крови сам по себе не исключает хронический панкреатит. Эти показатели особенно важны при остром повреждении поджелудочной железы, а при хроническом процессе диагностический подход значительно шире.

- Можно ли полностью вылечить хронический панкреатит?

- Если сформировались хронические структурные изменения поджелудочной железы, полностью восстановить уже поврежденную ткань, как правило, невозможно. Но это не означает, что человек не может вести полноценную жизнь.

Основная задача лечения - уменьшить симптомы, компенсировать недостаточность функции поджелудочной железы, предупредить осложнения и замедлить дальнейшее повреждение органа. Очень многое зависит от самого пациента: отказ от алкоголя и курения, рациональное питание, контроль сопутствующих заболеваний и соблюдение рекомендаций врача значительно улучшают прогноз.

- Для чего назначают ферментные препараты?

- При внешнесекреторной недостаточности поджелудочная железа вырабатывает недостаточное количество пищеварительных ферментов. В результате пища, особенно жиры, переваривается и усваивается не полностью. В таких случаях врач может назначить заместительную ферментную терапию. Она помогает улучшить переваривание пищи и уменьшить проявления ферментной недостаточности. Но принимать ферменты «на всякий случай» при любой боли в животе не следует. Необходимость и дозировка лечения определяются врачом с учетом симптомов и результатов обследования.

- Может ли хронический панкреатит привести к сахарному диабету?

- Да. Поджелудочная железа отвечает не только за пищеварение, но и за эндокринную функцию - производство гормонов, регулирующих уровень глюкозы крови. При длительном повреждении ткани железы может нарушаться выработка инсулина и других гормонов, что приводит к развитию так называемого панкреатогенного сахарного диабета. Поэтому пациентам с хроническим панкреатитом необходимо контролировать уровень глюкозы крови и при наличии показаний проходить дополнительные обследования.

- Какие осложнения хронического панкреатита являются наиболее опасными?

- Среди возможных осложнений - выраженная внешнесекреторная недостаточность, нарушения питания, дефицит витаминов, сахарный диабет, формирование кист и псевдокист поджелудочной железы, нарушения оттока желчи или панкреатического секрета.

При длительном хроническом воспалении также повышается риск развития рака поджелудочной железы, хотя сам по себе диагноз хронического панкреатита не означает, что рак обязательно возникнет.

Поэтому при изменении привычного характера симптомов, появлении постоянной боли, необъяснимой потере веса, желтухе или других тревожных признаках необходимо своевременно обратиться к врачу.

- Какие мифы о хроническом панкреатите вы считаете наиболее опасными?

- Первый миф - «если боль прошла, значит, поджелудочная железа восстановилась». К сожалению, это не всегда так. Второй - «при панкреатите нужно голодать». Длительное голодание без медицинских показаний может привести к недостаточному питанию и не является универсальным способом лечения хронического заболевания. Третий - «достаточно принимать ферменты, и можно продолжать прежний образ жизни». Ферментные препараты не отменяют необходимость отказаться от алкоголя и соблюдать рекомендации врача.

И еще один миф - «панкреатит можно вылечить народными средствами». Самолечение может привести к потере времени и прогрессированию заболевания.

- Какие ошибки чаще всего совершают пациенты?

- На первом месте - продолжение употребления алкоголя после установленного диагноза. Вторая ошибка - бесконтрольное применение лекарственных препаратов и различных биологически активных добавок. Третья - чрезмерное ограничение питания из-за страха перед болью. Иногда человек исключает практически все жиры, значительно сокращает объем пищи и в итоге теряет вес и питательные вещества. И, конечно, нельзя игнорировать регулярные боли, нарушения стула и необъяснимое похудение. Эти симптомы требуют медицинской оценки.

- Можно ли предупредить развитие хронического панкреатита?

- Во многих случаях риск можно существенно снизить. Прежде всего необходимо отказаться от чрезмерного употребления алкоголя и курения. Важно своевременно лечить заболевания желчного пузыря и желчевыводящих путей, контролировать массу тела, уровень триглицеридов и глюкозы крови. Не следует постоянно переедать, особенно сочетая большое количество жирной пищи с алкоголем. При повторяющихся приступах боли необходимо не заниматься самолечением, а выяснять причину. Профилактика особенно важна для людей, у которых уже были эпизоды острого панкреатита.

- Что бы вы хотели пожелать нашим читателям?

- Я бы пожелала не ждать сильной боли, чтобы начать заботиться о здоровье поджелудочной железы.

Поджелудочная железа выполняет важнейшие функции - участвует и в пищеварении, и в регулировании уровня сахара крови. Поэтому ее здоровье напрямую связано с качеством нашей жизни. Отказ от алкоголя, рациональное питание, физическая активность, контроль массы тела и своевременное обращение к врачу при появлении тревожных симптомов - это простые, но очень важные шаги.

И главное - не пытайтесь самостоятельно «чистить» поджелудочную железу или лечить хроническую боль таблетками. Если организм регулярно подает сигнал тревоги, необходимо найти причину и получить квалифицированную медицинскую помощь.

- Спасибо за полезную информацию!

Беседовала Нурай БАЙТОРИНА

ПРОФИЛАКТИКА КОЖНО-ЗАРАЗНЫХ ЗАБОЛЕВАНИ

СЕМЕЙСКОЕ ГОРОДСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ САНИТАРНО-ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКОГО КОНТРОЛЯ НАПОМИНАЕТ ЖИТЕЛЯМ ГОРОДА О МЕРАХ ПРОФИЛАКТИКИ КОЖНО-ЗАРАЗНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ, КАК ЧЕСОТКА И ДЕРМАТОФИТИЯ.

Чесотка - это кожно-заразное заболевание, возбудителем которого является чесоточный клещ. Чесоточный клещ - это микроскопический паразит, способный внедряться в кожу человека, откладывая там яйца, из которых через 10 дней появляются взрослые клещи. Личинки чесоточного клеща мгновенно гибнут при кипячении и проглаживании горячим утюгом.

Заражение происходит при тесном общении с больным человеком, а также через нательное, постельное белье, одежду, предметы личной гигиены (полотенце, мочалки) и другие. Период до появления клиники чесотки составляет от 10 дней до 1,5 месяцев.

Семья является основным очагом чесотки. Причиной заражения является использование общей одежды и предметов личной гигиены. По причине поздней обращаемости за медицинской помощью (появление сыпи на коже чаще расценивают как аллергическую реакцию) происходит дальнейшее распространение заболевания в семье.

Характерными признаками являются: появление зуда и сыпи на межпальцевых складках рук, на коже груди и живота, ягодиц, внутренней поверхности бедер, ног. Отличительной особенностью чесотки является усиление зуда в ночное время.

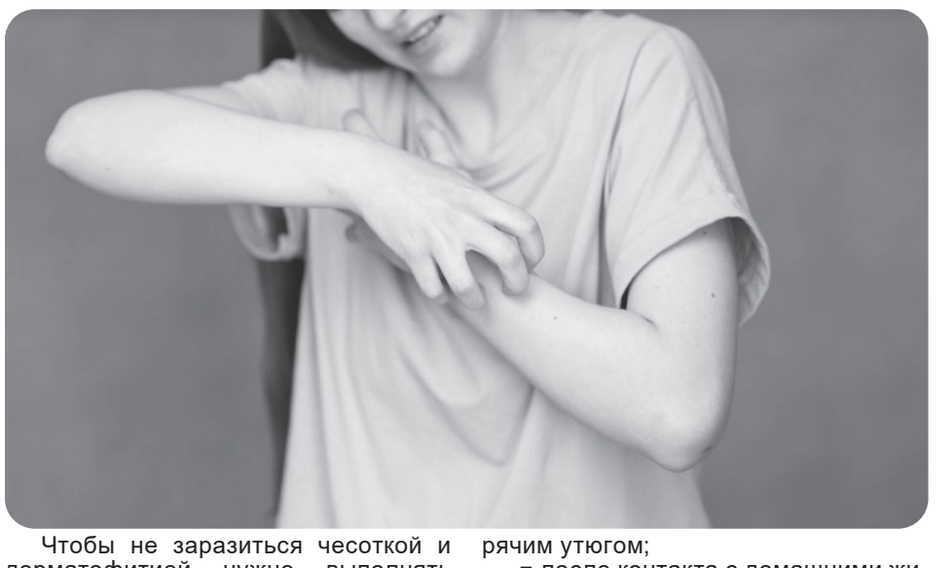
Максимальное количество больных чесоткой регистрируются в осенне-зимний период, с формированием новых коллективов в школах, учебных заведениях.

Дерматофития - грибковое заболевание, которое поражает волосистую часть головы, гладкую кожу туловища, ногти, стопы ног, паховую область и кожу лица, на которой располагается растительность. Дерматомикозы человека и животных являются актуальной ветеринарной и медико-социальной проблемой, в связи с чрезвычайной распространенностью и заразностью заболевания. Заболевают преимущественно лица детского возраста, отмечается рост заболеваемости в осенне-зимний период года. Источниками являются больной человек либо животное (КРС, кошки, собаки). Дерматофития передается контактным путем - через чешуйки кожи, волос, шерсти, факторами передачи могут стать головные уборы, постельные принадлежности, расчески, ножницы и прочие предметы обихода.

Возбудители грибковых заболеваний устойчивы во внешней среде: в пораженных участках кожи могут сохраняться до шести месяцев, в волосах - до четырех лет, на одежде, постельном белье, коврах и других предметах обихода грибы сохраняют жизнеспособность в течение нескольких лет и, попав на кожу человека могут вызвать заболевание. Возбудители грибковых заболеваний не устойчивы к кипячению и погибают через 30 мин.

Животные могут быть самостоятельными источниками инфекции (при их болезни) или, оставаясь здоровыми, приносят на своей шерсти пораженные грибом волосы и чешуйки от других больных животных.

Скрытый период заболевания составляет одной недели до месяца. Клинически дерматофитии проявляются появлением на волосистой части головы 1-2 крупных (круглых или овальных), красновато-розовых очагов поражения с шелушением. Волосы в этом участке обломаны на одном уровне (5-8мм) и выглядят как бы подстриженными. Обломанные волосы легко выдергиваются. На гладкой коже лица, туловища, конечностей появляются округлые воспалительные пятна с четкими границами, с валикообразным краем. В центре очагов отмечается отрубевидное шелушение.

Чтобы не заразиться чесоткой и дерматофитией нужно выполнять следующие элементарные общегигиенические правила:

- не реже одного, двух раз в неделю мыться;
- пользоваться только индивидуальной мочалкой и полотенцем, расческой и другими предметами личной гигиены;
- не обмениваться вещами личного пользования с другими людьми;
- обязательно мыть руки с мылом после возвращения с улицы домой;
- после покупки новой одежды, постельного и нательного белья обязательно их стирать и проглаживать горячим утюгом;
- чаще стирать полотенца, постельное и нательное белье в горячей воде, обязательно проглаживать горячим утюгом;
- после контакта с домашними животными тщательно мыть руки с мылом;
- не допускать контакта с бродячими животными;
- приобретая кошек и собак, проконсультироваться с ветеринарным врачом для исключения у животного заболевания и для проведения прививки против грибковых заболеваний;
- в общественных местах (бассейны, спортзалы, душевые) - использование личных сланцев или тапочек.

Уважаемые жители города, если вы обнаружили у себя какие-то высыпания на коже обратитесь к специалисту врачу-дерматовенерологу. Это является гарантией своевременной диагностики заболевания и излечения.

С. КАСЫМОВА,
ведущий специалист РГУ «Семейское городское управление санитарно-эпидемиологического контроля ДСЭК области Абай КСЭК МЗ РК»

КРАЕВЕДЕНИЕ

НАХОДКИ АРХЕОЛОГОВ ИЗ ПЕРИОДОВ ЖЕЛЕЗА И БРОНЗЫ

ПРЕДГОРЬЯ ТАРБАГАТАЯ С ЕГО БЕСКРАЙНИМИ ДОЛИНАМИ И КУРГАНАМИ, НЕ СМОТРЯ НА ПРОВОДИМЫЕ НА ПРОТЯЖЕНИИ ПОСЛЕДНИХ ДЕСЯТИ ЛЕТ РАСКОПКИ И СЕНСАЦИОННЫЕ ОТКРЫТИЯ, ТАЯТ В СЕБЕ ЕЩЕ МНОЖЕСТВО ТАЙН. НЫНЕШНИЙ АРХЕОЛОГИЧЕСКИЙ СЕЗОН ТАКЖЕ БЫЛ БОГАТ НА НАХОДКИ – УЧЕНЫМ УДАЛОСЬ ОБНАРУЖИТЬ ПАМЯТНИКИ ПЕРИОДОВ РАННЕЙ БРОНЗЫ И РАННЕГО ЖЕЛЕЗА.

В областном историко-краеведческом музее в Семее состоялась встреча, посвященная итогам археологических исследований, проведенных в 2026 году на территории Аксуат-Тарбагатайского региона области Абай. Специалисты представили промежуточные результаты полевого сезона и рассказали о находках, сделанных в ходе раскопок древних памятников.

В составе совместной экспедиции участвовали специалисты института археологии имени Маргулана, университета имени Шакарима и Евразийского национального университета имени Гумилева. Под руководством кандидата исторических наук, заведующего кафедрой археологии и этнологии ЕНУ им. Гумилева Улана Умиткалиева ученые провели очередной полевой сезон на могильнике Кырыкунгир. Работы выполнялись в рамках программно-целевого финансирования Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан. Более того, археологические раскопки на территории региона – это часть комплексного археологического исследования, поддерживаемое местными властями. Содействие научным работам оказывается по поручению акима области Абай Берика Уали. Как отметил руководитель управления культуры, развития языков и архивного дела области Абай Жанжигит Омархан, археологические исследования затрагивают не только собственно раскопки, но и дальнейшее изучение найденного материала. Также при поддержке государства будут исследованы древние памятники в Жанасемейском, Маканчинском и Абайском районах.

Руководитель экспедиции Улан Умиткалиев рассказал, что научное исследование памятников древности имеет огромное прикладное значение.

– Могильник Кырыкунгир, расположенный в горно-долинном регионе Шынгыстау, известен с середины XX века, когда его отдельные объекты фиксировались местными краеведами. Системное научное изучение памятника началось в 2014 году, когда археологическая экспедиция ЕНУ им. Л.Н. Гумилева приступила к планомерным раскопкам. С тех пор Кырыкунгир исследуется уже более десяти лет и за это время превратился в один из ключевых научно-исследовательских объектов области Абай. За годы исследований на памятнике были открыты сложные погребальные конструкции эпохи бронзы и раннего железного века, – отметил профессор.

В нынешнем сезоне работы велись на трех объектах могильника, перед началом раскопок выполнена полная фотофиксация первоначального вида.

На первом объекте до раскопок были видны белые гранитные камни ограды северной части. После снятия дернового слоя остальные стенки ограды не обнаружены, но в центральной части раскопа зафиксированы плита перекрытия каменного ящика и подпорные камни боковых стенок. На дне ящика, на глубине 0,8 м найден бронзовый наконечник копья.

На втором объекте до раскопок были видны камни оградки западной, северной и восточной частей. После снятия дернового слоя и углубления примерно на 0,15 м обнаружены два каменных ящика, во втором ящике найдены костные останки двух детей возрастом не старше 10 лет.

Памятник раннего железного века расположен на окраине центральной части могильника. После расчистки камней, зафиксированы кольца ограды в южной, юго-восточной и северо-восточной частях. В центральной части обнаружено впускное захоронение предварительно тюркского периода. Зафиксирован полный скелет человека.

– В ходе полевого сезона мы исследовали четыре кургана на территории трех могильников – Кырыкошак, Кырыкбай и Кобыктын жазыгы. Раскопки дали хороший результат: удалось обнаружить памятники ранней бронзы и раннего железа. Надо признать, что находки, датируемые бронзовым веком, мы не рассчитывали найти. Это большая и хорошая новость для мира науки. В ходе раскопок найдено множество предметов быта того периода, а также много костей, в том числе жертвенных животных, – рассказал археолог.

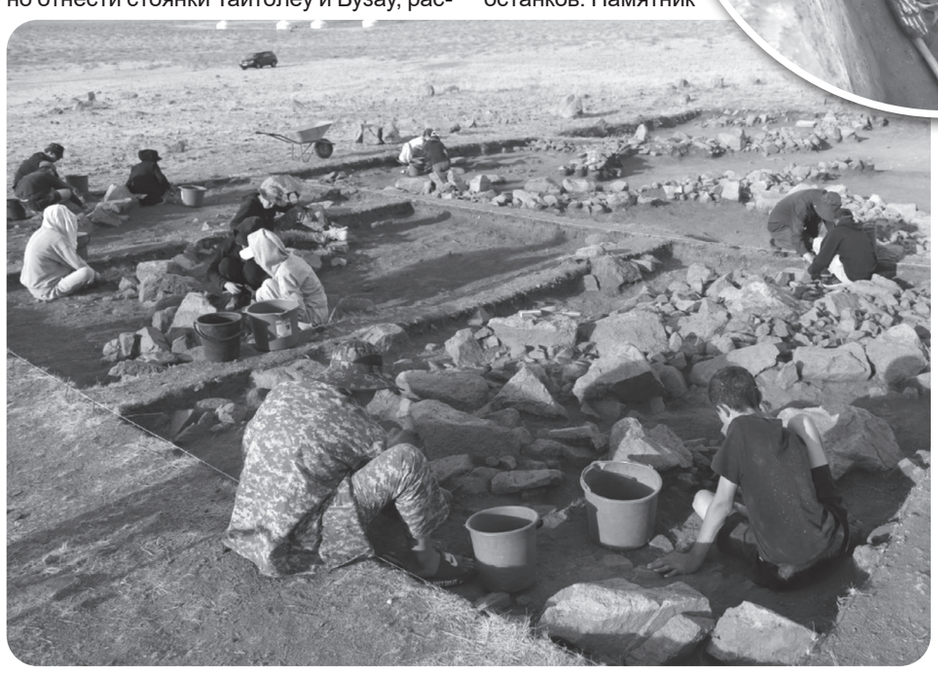
Одной из самых значимых и интересных находок стал петроглиф с изображением боевой колесницы, запряженной четверкой лошадей. О точной датировке всех находок станет известно после завершения исследования.

Также Улан Умиткалиев добавил, что найденный петроглиф схож по символике с монгольскими и западнокитайскими оленными камнями. Это археологические памятники – мегалиты с нанесенными на них изображениями животных (чаще оленей), а также предметов военного убранства.

Кроме того, по словам профессора, раскопки и найденный материал имеют большое значение для расширения базы данных о погребальных обрядах периода энеолита.

В нынешнем сезоне проводились поиски памятников каменного века в Абайском районе и продолжение раскопок на стоянке Кайнар 1 в Жанасемейском районе.

В ходе полевых исследований было обнаружено более 20 объектов неолит-энеолитического времени. Стоянки и местонахождения встречаются на всем протяжении восточных окраин хребта Шынгыстау. К перспективным с наличием стратифицированного контекста можно отнести стоянки Тайтолеу и Бузау, расположенных вдоль русла родниковых рек с наличием в оврагах зоологического материала и каменных артефактов, которые были зафиксированы в разрезе обнажений берегов (скребки, отщепы и т.д.).

Выявлены крупные стоянки «открытого типа», к примеру Бериккара расположенная на северо-восточной окраине гор, с большим количеством микронуклеусов и каменных орудий из кремнистых пород.

В целом, топография расположения памятников каменного века, свидетельствует о расположении памятников вдоль родников и русел рек на восточной окраине гор.

Также в ходе полевых работ были продолжены раскопки на стоянке Кайнар 1 в Жанасемейском районе. В ходе раскопок на стоянке мощностью культурных отложений 0,5 метров было обнаружено около 300 каменных артефактов, представленных нуклеусами призматической техники расщепления, бифасиальными изделиями, скребками, пластинами и отщепами с ретушью, фрагментами керамики и костных останков. Памятник предварительно датируется финалом неолита.

В июне-июле отряд Семейской археологической экспедиции института археологии им. А.Х. Маргулана и НАО «Шәкәрім университет» под руководством А.С. Жунисханова продолжил археологические исследования на поселенческом комплексе Каратумсык. Памятник расположен на северном склоне горы Жаксы Абыралы, в 14 км к северу от села Кайнар.

Поселенческий комплекс был обнаружен и обследован в 2025 году. Согласно результатам радиоуглеродного датирования, памятник относится к двум хронологическим периодам – VII-VI вв. до н.э. и X-XI вв. н.э., что делает его одним из немногих известных поселенческих памятников кимако-кыпчакского времени на территории области Абай.

Экспедиция уже второй полевой сезон проводит систематические раскопки на данном памятнике. Исследования имеют большое значение для реконструкции хозяйственной деятельности, особенностей быта и материальной культуры населения, проживавшего здесь в различные исторические периоды.

В ходе полевого сезона 2025 года были исследованы развалы одного из помещений, где обнаружены предметы быта и орудия труда. Основной задачей работ 2026 года стало расширение площади прошлогоднего раскопа. Для этого был заложен новый раскоп общей площадью около 100 кв. м.

Вопрос о первоначальном назначении исследуемого сооружения пока остается открытым. Полученные материалы и результаты лабораторных анализов позволят уточнить его функциональное назначение и место в структуре поселения.

На поселении Орда, расположенном на восточном склоне горы Орда в Абайском районе области Абай, были проведены археологические раскопки памятника раннего железного века.

В ходе исследований было полностью изучено одно жилище. Общая площадь раскопа составила 108 кв. м. Установлено, что каменные конструкции жилища были возведены из крупных каменных блоков. В юго-восточной части постройки обнаружен каменный очаг овальной формы. В районе очага были отобраны образцы грунта для проведения археоботанического анализа с целью выявления остатков древних культурных растений.

В результате раскопок обнаружено 97 каменных орудий, 104 фрагмента керамических сосудов, а также костные останки животных. Полученные материалы позволяют всесторонне изучить хозяйственную деятельность, быт и образ жизни населения, проживавшего на данном поселении.

Особенности природно-географического положения поселения Орда, характер жилой архитектуры и обнаруженный археологический материал свидетельствуют о том, что этот памятник являлся одним из крупных долговременных поселений населения раннего железного века на территории Сарыарки.

Айман ШАРИПХАНОВА

ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ

АО «Ульбинский металлургический завод» объявляет, что с 11.09.2026 года в течение 20 рабочих дней на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов (НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz) будут проводиться общественные слушания в форме публичных обсуждений по **Материалам комплексного экологического обследования земельного участка с кадастровым номером 23-252-169-175 для строительства и обслуживания вахтового поселка площадью 3,16 га, расположенного по адресу: область Абай, район Жанасемей, на территории бывшего Семипалатинского испытательного ядерного полигона, месторождение Караджал.**

Инициатор - АО «Ульбинский металлургический завод», БИН 941040000097, ВКО, г. Усть-Каменогорск, проспект Абая, 102, 8 (7232) 29-85-25, e-mail: mail@ulba.kz.

Разработчик материалов комплексного экологического обследования: РГП на ПХВ «Национальный ядерный центр Республики Казахстан», БИН 990240001722, область Абай, город Курчатов, улица Бейбіт атом, 2Б, тел.: 8(72251) 3-33-33, e-mail: nnc@nnc.kz.

Местный исполнительный орган: ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», тел.: + 8 (7222) 35-44-32 uprirp.abay@akimatabai.gov.kz.

С материалами общественных слушаний можно ознакомиться на сайте НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz и на сайте МИО в разделе «Общественные слушания».

Дополнительную информацию можно получить по тел. 8 777-748-57-35; e-mail: GolovkoMI@ulba.kz.

ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ

АО «Ульбинский металлургический завод» объявляет, что с 11.09.2026 года в течение 20 рабочих дней на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов (НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz) будут проводиться общественные слушания в форме публичных обсуждений по **Материалам комплексного экологического обследования земельного участка с кадастровым 23-252-166-025 для строительства и обслуживания автомобильной дороги «Рудник Караджал - вахтовый поселок» площадью 3,144 га, расположенного по адресу: область Абай, район Жанасемей, на территории бывшего Семипалатинского испытательного ядерного полигона, месторождение Караджал.**

Инициатор - АО «Ульбинский металлургический завод», БИН 941040000097, ВКО, г. Усть-Каменогорск, проспект Абая, 102, 8 (7232) 29-85-25, e-mail: mail@ulba.kz.

Разработчик материалов комплексного экологического обследования: РГП на ПХВ «Национальный ядерный центр Республики Казахстан», БИН 990240001722, область Абай, город Курчатов, улица Бейбіт атом, 2Б, тел.: 8(72251) 3-33-33, e-mail: nnc@nnc.kz.

Местный исполнительный орган: ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», тел.: + 8 (7222) 35-44-32 uprirp.abay@akimatabai.gov.kz.

С материалами общественных слушаний можно ознакомиться на сайте НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz и на сайте МИО в разделе «Общественные слушания».

Дополнительную информацию можно получить по тел. 8 777-748-57-35; e-mail: GolovkoMI@ulba.kz.

ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ

АО «Ульбинский металлургический завод» объявляет, что с 11.09.2026 года в течение 20 рабочих дней на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов (НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz) будут проводиться общественные слушания в форме публичных обсуждений по **Материалам комплексного экологического обследования земельного участка с кадастровым номером 23-252-169-173 для добычи флюорита площадью 44 га, расположенного по адресу: область Абай, район Жаңасемей, на территории бывшего Семипалатинского испытательного ядерного полигона, месторождение Караджал.**

Инициатор - АО «Ульбинский металлургический завод», БИН 941040000097, ВКО, г. Усть-Каменогорск, проспект Абая, 102, 8 (7232) 29-85-25, e-mail: mail@ulba.kz.

Разработчик материалов комплексного экологического обследования: РГП на ПХВ «Национальный ядерный центр Республики Казахстан», БИН 990240001722, область Абай, город Курчатов, улица Бейбіт атом, 2Б, тел.: 8(72251) 3-33-33, e-mail: nnc@nnc.kz.

Местный исполнительный орган: ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», тел.: + 8 (7222) 35-44-32 uprirp.abay@akimatabai.gov.kz.

С материалами общественных слушаний можно ознакомиться на сайте НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz и на сайте МИО в разделе «Общественные слушания».

Дополнительную информацию можно получить по тел. 8 777-748-57-35; e-mail: GolovkoMI@ulba.kz.

ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ

Сообщаем, что 12 октября 2026 года в 11:00 ч, состоятся общественные слушания в форме открытого собрания для получения заключения на Отчет о возможных воздействиях на проект Строительство полигона захоронения ТБО г. Семей, расположенного по адресу: область Абай, район Жаңасемей, Приречный сельский округ координаты участка, в 14 км от г. Семей. 80°2'7.83"С 50°17'24.08"В

Место проведения: г. Семей, ул. Абая, 74, конференцзал

Заказчик: ТОО «Makimsan A.T.S St», БИН 020240005685, тел. 87779775000

Разработчик: ТОО «БиК Эколоджи», БИН 240140023185, г. Алматы, ул. Толе би, 189Д, офис 510/1, тел 8 777 113 5757

Видеоконференцсвязь на платформе Zoom: идентификатор: 848 8385 7151, пароль: nNr3j6

https://us05web.zoom.us/j/86850925699?pwd=dNO8nHMaod7ZHmOB3DkJ5we1IdItfP.1 С документации можно ознакомиться на НБД СОС и ПР (https://ndbecology.gov.kz) и на сайте местного исполнительного органа - ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat/activities/28548?lang=ru

для получения дополнительной информации о намечаемой деятельности обращаться e-mail: uprirp.abay@akimatabai.gov.kz, тел.: +7(7222) 35-44-32

Замечания и предложения принимаются на сайте Информационной системы ndbecology.gov.kz, также по адресу: главный специалист УПР и ПР область Абай uprirp.abay@akimatabai.gov.kz

Открыто наследство после смерти Процких Александра Степановича, умершего 26.04.2026 года и проживавшего на момент смерти по адресу: обл. Абай, г.Семей, ул. Глинки, д.30, кв. 19. Наследников имеющих право на наследство прошу обратиться нотариусу К.Р.Кутановой до 26.10.2026 года по адресу: г.Семей, ул. Глинки, 59/16, ежедневно с 9.00 до 18.00 ч., кроме субботы и воскресенье. тел: 8(7222) 420 216

ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ

АО «Ульбинский металлургический завод» объявляет, что с 11.09.2026 года в течение 20 рабочих дней на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов (НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz) будут проводиться общественные слушания в форме публичных обсуждений по **Материалам комплексного экологического обследования земельного участка с кадастровым номером 23-252-167-299 для строительства и обслуживания линии электропередач площадью 0,0268 га, расположенного по адресу: область Абай, район Жанасемей, на территории бывшего Семипалатинского испытательного ядерного полигона, месторождение Караджал.**

Инициатор - АО «Ульбинский металлургический завод», БИН 941040000097, ВКО, г. Усть-Каменогорск, проспект Абая, 102, 8 (7232) 29-85-25, e-mail: mail@ulba.kz.

Разработчик материалов комплексного экологического обследования: РГП на ПХВ «Национальный ядерный центр Республики Казахстан», БИН 990240001722, область Абай, город Курчатов, улица Бейбіт атом, 2Б, тел.: 8(72251) 3-33-33, e-mail: nnc@nnc.kz.

Местный исполнительный орган: ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», тел.: + 8 (7222) 35-44-32 uprirp.abay@akimatabai.gov.kz.

С материалами общественных слушаний можно ознакомиться на сайте НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz и на сайте МИО в разделе «Общественные слушания».

Дополнительную информацию можно получить по тел. 8 777-748-57-35; e-mail: GolovkoMI@ulba.kz.

ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ

АО «Ульбинский металлургический завод» объявляет, что с 11.09.2026 года в течение 20 рабочих дней на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов (НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz) будут проводиться общественные слушания в форме публичных обсуждений по **Материалам комплексного экологического обследования земельного участка с кадастровым номером 23-252-169-174 для размещения отвалов вскрышных пород, забалансированных руд и инфраструктурных элементов и отвода ручья Карабулак площадью 138,4 га, расположенного по адресу: область Абай, район Жаңасемей, на территории бывшего Семипалатинского испытательного ядерного полигона, месторождение Караджал.**

Инициатор – АО «Ульбинский металлургический завод», БИН 941040000097, ВКО, г. Усть-Каменогорск, проспект Абая, 102, 8 (7232) 29-85-25, e-mail: mail@ulba.kz.

Разработчик материалов комплексного экологического обследования: РГП на ПХВ «Национальный ядерный центр Республики Казахстан», БИН 990240001722, область Абай, город Курчатов, улица Бейбіт атом, 2Б, тел.: 8(72251) 3-33-33, e-mail: nnc@nnc.kz.

Местный исполнительный орган: ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», тел.: + 8 (7222) 35-44-32 uprirp.abay@akimatabai.gov.kz.

С материалами общественных слушаний можно ознакомиться на сайте НБД СОС и ПР https://hearings.ndbecology.gov.kz и на сайте МИО в разделе «Общественные слушания».

Дополнительную информацию можно получить по тел. 8 777-748-57-35; e-mail: GolovkoMI@ulba.kz.

МУЖЕСТВО ДИПЛОМАТА

КГКП «Высший колледж бизнеса и сервиса» города Семей (бывший техникум советской торговли) гордится своим выпускником, который обучался с 1947 по 1950 годы. Самат Слямбекович Сундетбаев, пожалуй единственный в истории Казахстана, посвятил себя профессии дипломата в тот исторический период времени.

Как известно, дипломатов редко считают героями, так как их работа совсем не похожа на героические поступки экранных разведчиков, и поэтому не известна рядовым гражданам, так как она часто связана с государственными секретами. Часто случается, что их имена становятся известными соотечественникам после их смерти, и то не всегда.

На первом этаже высотного здания Министерства иностранных дел в Российской Федерации весит мемориальная доска, на которой выбиты имена дипломатов советских времен: Теодоре Нетто, Вацлава Воровского, Петра Войкова и других погибших при исполнении служебных обязанностей. Рядом с ними имя профессионального дипломата, казаха Самата Сундетбаева. Если о вышеперечисленных первых трех дипломатах в Советском Союзе, и позже в России, написаны повести, снимаются документальные фильмы, то нашего соотечественника даже на Родине в Казахстане мало кто знает, разве только в селе Карауыл Абайского района области Абай, где он родился.

Самат был старшим в многодетной семье. По складу характера был веселый, общительный, очень талантливый, великолепно пел и играл на домбре, проявлял большие способности в учебе, успешно окончил среднюю школу, а позже техникум советской торговли в Семипалатинске (личное дело находится в архиве колледжа). Высшее образование Самат получил в Ленинградском институте советской торговли имени Ф. Энгельса, был затем направлен в Уральск.

В середине шестидесятых годов в мире начался распад колониальной системы. В Азии, Африке и Латинской Америке образовался ряд независимых государств. В связи с этим, в вузы МИДа СССР стали отправлять национальные кадры из числа партийных и комсомольских работников для подготовки работников посольских учреждений за границей.

В 1967 году окончив высшую дипломатическую школу, Самат Сундетбаев был направлен в Йемен вторым секретарем посольства. Ему было всего 36 лет. В высшей дипломатической школе, затем преобразованной в Дипломатическую академию Самат помимо общественных, правовых и философских дисциплин освоил два языка: один восточный - арабский, другой европейский - французский. После окончания академии он прошел в МИД СССР и прибыл для работы в Йемен.

Сундетбаев вместе с работниками посольства принимал активное участие в эвакуации служащих посольства, их семей. В тот период Йемен был разделен на два государства. Один со столицей Аден, другой имел столицей город Сана. Ситуация была очень сложной. Как раз в 1967 году шла арабско-израильская война. Советский Союз поддерживал президента Египта Насера, который потерпел поражение. В свою очередь, с помощью десяти тысяч солдат держался режим маршала Абдель-эль-Салляля в Йемене, в столице Сана.

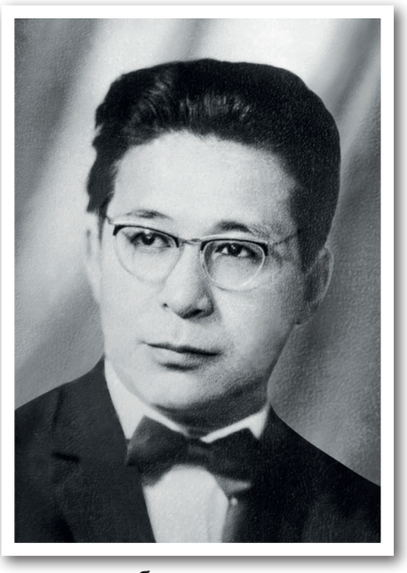
Маршал эль-Салляля был сторонником Насера, его другом. Он в свое время сверг йеменского монарха Мухамеда эль-Бадер. После того, как Египет потерпел поражение в войне с Израилем, за спиной которого стояли США, Англия, Франция, они потребовали выводы египетских войск и сторонники бывшего монарха подняли голову.

Если обратится историческим материалам в ситуации в Йемене, то в этой стране несколько лет шла гражданская война между республиканцами и монархистами, которая завершилась провозглашением 30 ноября 1967 года независимой Народной республики Юного Йемена. Уже потом, через три года она стала Народной демократической республикой. А до этого были трудные годы борьбы и противостояния сторонников идеологии перспективного будущего и влияния прозападных сил.

Значительное содействие деятельности республиканцев оказывали советские дипломатические работники. Оно заключалось в необходимости оказания в кратчайшие сроки помощи в улучшении системы образования и здравоохранения, а также оживления торговли местных производителей с иностранными коллегами. К тому же необходимо было привлекать в еще неостывшую от боев страну учителей и врачей, специалистов спорта и работников торговых миссии. Дипломаты выполняли ответственную задачу по обеспечению жизни и безопасности людей в сложнейших условиях.

По существу, для этого в военной обстановке строились городки для сотрудников посольства и различных представительств, а также их семей. Налаживалась их снабжение всем необходимым для работы и отдыха, начиная от различного оборудования до предметов домашнего расхода. К великому сожалению, связь с родной землей только по средством воздушного сообщения была явно недостаточной. К тому же требовалось организовать доставку грузов в столицу страны Аден из порта Ходейда, а это около 500 километров через пески и горные ущелья. Вследствие этого изучались особенности маршрута, местность населенные пункты. Вражеские группы могли подстеречь буквально за каждым поворотом, а надеяться на охрану транспорта людьми дружественной стороны не всегда возможно, своих же вооруженных сил иметь нельзя. Поэтому всякий раз поездки были сопряжены с громадным риском, нередко особо сложные их сопровождались дипломатическими сотрудниками, иногда они сами легко направлялись в служебные командировки.

В декабре первый секретарь посольства Яковлев и Самат Сундетбаев, второй секретарь, поехали на машине из одной столицы в другую, узнать ситуацию. Их захватили монархисты и убили. Самат всего три месяца пробыл там - с октября по декабрь. За ними постоянно следили и

однажды обстреляли на крутом подъеме в очередном ущелье. Машина с двумя дипломатами слетела с обрыва. Они сделали очень много для налаживания мирной жизни в Йемене, но сами не убереглись.

У казахского народа испокон веков была традиция слагать сказания о героях. Не случись переворота в Йемене казахстанцы никогда не узнали о Самате Сундетбаеве. Однако находясь далеко от дома, в чужой стране он исполнял свой служебный долг, спасая жизни людей: женщин, детей работников своего посольства, не думая о своей. Те, кого он спас тоже будут всегда его помнить.

Что касается родных Самат Сундетбаева, его супруга Мария Искалиев, которая на всю жизнь стала ему другом и женой сейчас живет в Москве, находится на заслуженном отдыхе. Дочь Данель стала дипломатом, окончила институт в Иордании, работала в консульском отделе в Ливане, Египте, Израиле. В настоящее время она советник МИДа РФ. Сын Самата Сундетбаева Мухтар живет в Москве, работает в одном из московских НИИ, инженером по электронике.

Самат Слямбекович Сундетбаев Указом Президиума Верховного Совета СССР награжден посмертно орденом «Знак почета» 22 октября 1968 года за образцовую работу в условиях военной обстановки в Йемене. Его именем названа улица в селе Карауыл Абайского района, а на фасаде Семейского техникума советской торговли (ныне Колледж бизнеса и сервиса) установлена мраморная мемориальная доска.

Геннадий КАЦ

ОВЕН. Финансовое положение не слишком стабильно. На работе не исключены сокращения и увеличение нагрузки. Придется потерпеть.

ТЕЛЕЦ. Похоже, вам придется улаживать финансовые дела, не только свои, но и своих деловых партнеров. В среду вероятно улучшение материального положения благодаря вашей сообразительности. С пятницу по субботу желательно стороной обходить магазины.

БЛИЗНЕЦЫ. Финансовое положение вас порадует. Вы получите солидный гонорар или премию даже больше, чем рассчитывали. Так что можете позволить себе не экономить.

РАК. Неделя принесет хороший финансовый результат. Крупные денежные поступления вероятны в четверг или пятницу. В конце недели постарайтесь не совершать дорогих покупок, они могут оказаться бесполезными.

ЛЕВ. На этой неделе ваша инициатива и решительность позволит укрепить ваш авторитет на работе. Во вторник или среду вас могут порадовать долгожданные денежные поступления. В пятницу будут удачными деловые встречи и совещания.

ДЕВА. Удачными в профессиональной сфере на этой неделе могут оказаться понедельник и среда. В четверг вам придется разбираться с финансовыми проблемами прошлой недели. В выходные вам, возможно, предстоит решать рабочие задачи.

ВЕСЫ. В понедельник не отказывайтесь от предложения дополнительного заработка. Во второй половине недели вероятны крупные денежные поступления. В четверг будьте предельно внимательны при оформлении покупок и документов.

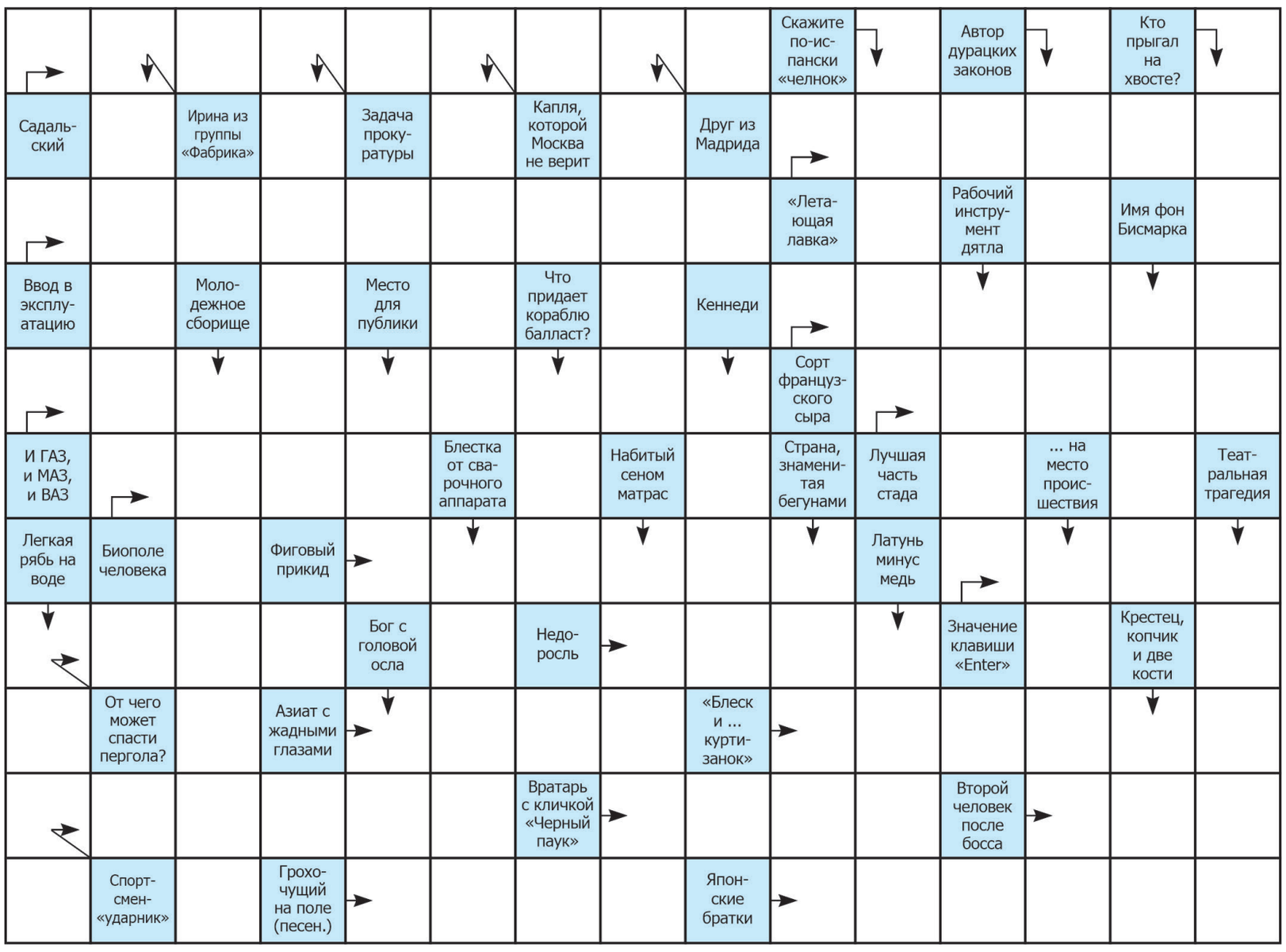
СКОРПИОН. Ваше финансовое положение стабильно, перед вами открываются отличные профессиональные перспективы. Ваш авторитет растет.

СТРЕЛЕЦ. Для сделок и договоров наиболее благоприятен вторник. Среда - удачный день для покупок. В четверг у вас, похоже, появятся новые партнеры, причем весьма надежные.

КОЗЕРОГ. Финансовые неурядицы остались в прошлом, поэтому можно вздохнуть спокойно и не переживать по поводу своего материального положения. Вот только семьи и дети потребуют дополнительных трат.

ВОДОЛЕЙ. Особо богатым на этой неделе вы себя чувствовать не будете. Но и бедным вас не назовешь. В среду вероятны незначительные денежные поступления, которые, увы, быстро растворятся.

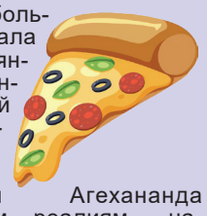
РЫБЫ. На этой неделе у вас могут появиться новые партнеры, интересные идеи, вам предложат повышение. И это положительно отразится на вашей финансовой ситуации.

ОТВЕТЫ НА КРОССВОРД В СЛЕДУЮЩЕМ НОМЕРЕ

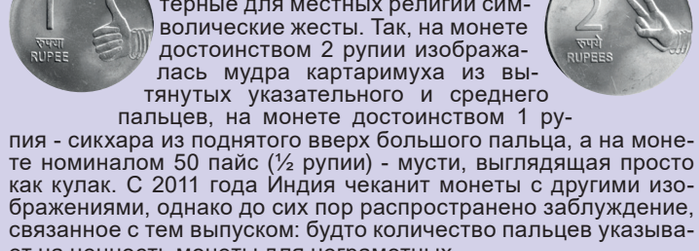
ИНТЕРЕСНЫЕ ФАКТЫ

В ЧЕМ ЗАКЛЮЧАЕТСЯ КУЛЬТУРНЫЙ ФЕНОМЕН, КОТОРЫЙ НАЗЫВАЮТ ЭФФЕКТОМ ПИЦЦЫ?

Оригинальная итальянская пицца была больше похожа на простую лепешку и содержала мало начинки. Уже в США усилиями итальянских эмигрантов пицца приобрела современный вид и разнообразие вкусов. Подобный феномен культурного реэкспорта, когда явление возвращается на родину в совершенно новом статусе, был назван «эффектом пиццы». Придумавший этот термин Агехананда Бхарати применял его ко многим индийским реалиям - например, к возросшей в Индии популярности йоги не просто как медитации, а как системы физических упражнений, которая была существенно доработана именно на Западе. Еще одним примером эффекта можно считать традицию празднования Дня святого Патрика и пышный парад, придуманные американскими ирландцами.

ЧТО ОЗНАЧАЮТ ИЗОБРАЖЕНИЯ ПАЛЬЦЕВ НА НЕКОТОРЫХ МОНЕТАХ ИНДИЙСКИХ РУПИЙ?

На индийских монетах серии 2007 года изображались мудры - характерные для местных религий символические жесты. Так, на монете достоинством 2 рупии изображалась мудра картаримуха из вытянутых указательного и среднего пальцев, на монете достоинством 1 рупия - сикхара из поднятого вверх большого пальца, а на монете номиналом 50 пайс (½ рупии) - мусти, выглядящая просто как кулак. С 2011 года Индия чеканит монеты с другими изображениями, однако до сих пор распространено заблуждение, связанное с тем выпуском: будто количество пальцев указывает на ценность монеты для неграмотных.

ОТВЕТЫ НА СКАНВОРД ИЗ НОМЕРА 69

А		Г		О			Г	У	Л	Я	К	А		К		В		П	
П	Р	И	И	С	К		У		А		А		К	А	Л	Ь	Ц	И	Й
П		М		Т	А	К	С	О	П	А	Р	К		Ф		Ю		Р	
Е	Р	А	Л	А	Ш		Л		Т		Т		Г	Е	О	Г	Р	А	Ф
Т		Л		Т	Е	Л	Я	Т	И	Н	А		О		Т	А	И	Т	И
И	В	А	Н	О	В	О		И		И		Ф	Л	О	Т		Т		Н
Т		И		К	А	Т	А	Ф	А	Л	К		У		О	Б	М	Е	Н
	Э		О		Р	О	Г		Р		Р	А	Б	А		А		Г	
С	К	О	Т	Ч			О	П	Е	Р	А		К	Л	А	С	С	И	К
	Р		Б	А	К	Е	Н		Н	А	С	Т	И	Л		К	О	П	И
З	А	С	О	С		В	И	А	Д	У	К		Н	Е	Д	О	В	Е	С
	Н		Р	Ы	Ж	А	Я		А	Т	А	М	А	Н		В	А	Т	А

ABAI AIMAQ медиахолдинг
https://vestisemey.kz
E-mail: gazetavs2002@gmail.com info@semeytany.kz
Директор Р.А. МОЛДАШЕВА

Редактор Ш.Н. РЫСАКОВА

Дизайн и компьютерная верстка Е.Д. КОРОБОВА И.А. ГАВРИЛОВ

Газета перерегистрирована в Министерстве информации и общественного развития Республики Казахстан Комитет информации 05 июня 2025 года.
Регистрационное свидетельство № KZ76VPY00121172
Газета набрана и сверстана в компьютерном центре ТОО "ABAI AIMAQ MEDIA".
Отпечатана в ТОО "Печатное издательство агентство "Рекламный дайджест": г. Усть-Каменогорск, пр. Абая, 20.
Объем 4 у.п.л. **Периодичность - два раза в неделю.**
За достоверность официальной информации, рекламы и объявлений редакция ответственности не несет. Рукописи не принимаются. Предоставленные материалы не рецензируются. Претензии по публикациям принимаются редакцией в течение месяца. Перепечатка и любое воспроизведение материалов и фотографий издания возможны только с письменного разрешения редакции.

ТИРАЖ ВЫПУСКА – 29 028 экз.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: F18A5H3 г. Семей, ул. К. Мухамедханова, 12.
Тел.: 52-36-57 (приемная); 56-08-03 (отдел рекламы и подписки); 52-07-34 (журналисты); телефакс: 52-04-75 (компьютерный центр).

Психологический и психиатрический термин "дежа-вю" обозначает "психологический феномен раздвоения сознания во времени, когда появляется ощущение, что происходящее сейчас было уже где-то видено; ложная память".

Когда в 1883 году в Индонезии «проснулся» вулкан Кракатау, сила его извержения была такой сильной, что его слышали на расстоянии 4800 километров, даже в Австралии.

В крови снежных скорпионов содержится антифриз, благодаря чему они могут выдерживать температуру вплоть до минус 6 градусов по Цельсию. Однако если такого скорпиона взять в руку, то он умрет.

Мед - единственный продукт, который не портится. Даже найденный при раскопках захоронений фараонов мед был признан археологами, попробовавшими его, съедобным.

Китайские мудрецы утверждали, что на спине спят святые, на животе - грешники, на правом боку - цари, а на левом - мудрецы.